

Molluskerne i Danmarks Kridtaflejringer.

I. Lamellibranchiater.

Af

J. P. J. Ravn.

Med 1 Kort og 4 Tavler.

D. Kgl. Danske Vidensk. Selsk. Skrifter, 6. Række, naturvidensk. og mathem. Afd. XI. 2.

Kjøbenhavn.

Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1902.

Indholdsfortegnelse.

	Side
A. Indledning	5 (73).
B. Lamellibranchiater.	
<i>Aviculidae</i>	11 (79).
<i>Pectinidae</i>	14 (82).
<i>Limidae</i>	28 (96).
<i>Pernidae</i>	34 (102).
<i>Pinnidae</i>	36 (104).
<i>Spondylidae</i>	36 (104).
<i>Dimyidae</i>	41 (109).
<i>Anomiidae</i>	43 (111).
<i>Ostreidae</i>	44 (112).
<i>Mytilidae</i>	50 (118).
<i>Nuculidae</i>	52 (120).
<i>Arcidae</i>	53 (121).
<i>Chamidae</i>	58 (126).
<i>Crassatellidae</i>	60 (128).
<i>Lucinidae</i>	61 (129).
<i>Cardiidae</i>	62 (130).
<i>Cyprinidae</i>	63 (131).
<i>Anatinidae</i>	65 (133).
<i>Pholadidae</i>	66 (134).
C. Litteraturfortegnelse	67 (135).
D. Register	69 (137).

A. Indledning.

Allerede forholdsvis tidlig maatte Kridtafflejringerne i Danmark tiltrække sig Opmærksomheden, dels paa Grund af deres store Udbredelse, dels fordi disse Aflejringer vare af saa højest forskellig Natur. En af de første Opgaver, som de hjemlige Geologer toge fat paa, maatte derfor være den at faa Rede paa Aldersforholdet mellem disse Dannelser indbyrdes og mellem dem og lignende Dannelser i Udlandet.

Ved Undersøgelsen af disse Forhold kom man ret snart til det Resultat, at vi her i Danmark over Skrivekridtet havde temmelig mægtige Aflejringer, som endnu maatte henregnes til Kridtformationen, og som enten slet ikke eller kun sparsomt vare repræsenterede i det øvrige Europa. Dette vakte selvfølgelig Opsigt ogsaa i Udlandet, og vi se derfor, at Danmark i Tidernes Løb gæstes af adskillige fremmede Geologer, som ved Selvsyn vilde søge at skaffe sig et Overblik over disse Dannelser; særlig for Geologerne i Nordtyskland var det af Vigtighed at lære dem at kende, da Stenarter tilhørende disse Aflejringer have en vid Udbredelse paa dette Omraade som løse Blokke. Der er derfor efterhaanden fremkommen en ikke ganske ringe Litteratur angaaende Kridtafflejringerne i Danmark.

Uden her at skulle komme nærmere ind paa denne Litteratur skal jeg som de vigtigste ældre danske Forfattere angaaende dette Emne nævne ABILDGAARD, FORCHHAMMER, PUGGAARD og JOHNSTRUP; af fremmede kunne anføres LYELL, SCHLÜTER, HÉBERT og MORGAN. En Side af Undersøgelserne blev imidlertid saa temmelig forsømt, nemlig et nøjere Studium af de organiske Rester, som Kridtafflejringerne indeslutte; dette var en medvirkede Aarsag til, at der blev begaaet flere ikke uvæsentlige Fejltagelser, hvilket igen bevirkede, at det varede forholdsvis længe, inden man fuldt ud blev klar over de stratigrafiske Forhold.

Ganske vist har der i Tidernes Løb været Forskere, som indsaa, hvor stor Betydning en Bearbejdelse af Forsteningerne vilde have, og derfor ogsaa toge fat derpaa. Men deres Arbejde har i flere Tilfælde kun baaret ringe Frugt for Offentligheden. Saaledes havde BECK i en længere Aarrække beskæftiget sig meget med danske Kridtforstener, som han vilde beskrive og afbilde sammen med andre danske Forstener i et stort Værk,

i en «Gaea Danica», som han havde planlagt. Dette stort anlagte Arbejde blev imidlertid aldrig offentliggjort, skønt Forarbejderne synes at have været vidt fremskredne. Der findes saaledes i Zoologisk Museums Arkiv et større Oplag af 3 hertil bestemte Foliotavler samt en Mængde Haandtegninger; ligeledes findes fra hans Haand en Liste over de i Danmark fundne Forsteninger. Offentliggjort har han imidlertid kun en Fortegnelse over Forsteningerne fra Møens Klint¹⁾.

BECK's Tanke om en «Gaea Danica» blev senere (henimod Midten af forrige Aarhundrede) genoptaget af FORCHHAMMER og JAP. STEENSTRUP, men heller ikke nu blev den realiseret. En større Del af Materialet (fra Faxe) blev dog bearbejdet, og herfra stamme sandsynligvis alle de Navne, som i lang Tid have været gængse paa Mineralogisk Museum; i Litteraturen findes en Del af dem optagne (under Betegnelsen M. U. H. = Museum Universitatis Hauniensis). I Mineralogisk Museums Arkiv opbevares Prøvetryk af 3 Tavler, bestemte for «J. G. Forchhammer og Jap. Steenstrup: Gaea Danica» og indeholdende Koraller fra Faxekalken; man ser af disse Prøvetryk, at Arbejdet var bestemt til Optagelse i det kgl. danske Videnskabernes Selskabs Skrifter.

Allerede længe forinden var der dog beskrevet Kridtforsteninger fra Danmark, idet v. SCHLOTHEIM i sin bekendte «Petrefactenkunde» ogsaa beskriver en Del danske Forsteninger, særlig fra Faxe. Men efter den Tid fremkom der ikke noget videre nyt, førend v. FISCHER-BENZON²⁾ offentliggjorde sin Monografi over Anomurerne og Brachyurerne fra Faxe, et Emne, som igen for nylig er bleven behandlet af SEGERBERG³⁾. Andre Monografier fra den nyere Tid ere POSSELT's⁴⁾ Arbejde over Kridtbrachiopoderne og HENNIG's⁵⁾ over det nyere Kridts Koraller, Echinider og Muslinger. Ogsaa SCHLÜTER, STOLLEY og andre have leveret Bidrag til vore Kridtforsteningers Bearbejdelse, men endnu staar der meget tilbage at gøre i den Henseende. Under et Ophold i München i Vinteren 1897—98 benyttede jeg derfor Lejligheden til under Professor K. v. ZITTEL's Vejledning at undersøge Mineralogisk Museums Forsteninger fra det bornholmske Kridt. Materialet havde Museets Bestyrer, Professor N. V. USSING stillet til min Raadighed i dette Øjemed. Efter min Hjemkomst udvidede jeg Arbejdet til at omfatte Forsteningerne fra alle Danmarks Kridtfløjninger, idet jeg begyndte med Molluskerne. Denne Bearbejdelse forelægges nu her, for saa vidt angaar Muslingerne.

¹⁾ Leonhards Taschenbuch. 1828. II. S. 580—82.

²⁾ R. v. FISCHER-BENZON: Ueber das relative Alter des Faxekalkes und über die in demselben vorkommenden Anomuren und Brachyuren. Kiel, 1866.

³⁾ K. O. SEGERBERG: De anomura och brachyura dekapoderna inom Skandinavien Yngre krita. Geol. Fören. i Stockholm Förhandl. Bd. 22. S. 347—88. Stockholm 1900.

⁴⁾ H. J. POSSELT: Brachiopoderne i den danske Kridtformation. Danmarks geol. Undersøg. II Række. Nr. 4. Kjøbenhavn 1894.

⁵⁾ A. HENNIG: Faunan i Skånes yngre krita. I—III. Bihang till K. svenska Vet.-Akad. Handlingar. Bd. 24. Afd. IV. Stockholm 1898—99.

Ogsaa af Sneglene og Cephalopoderne er Undersøgelsen saa vidt fremskreden, at der endnu i Grunden kun staar tilbage at udføre en Del Tegninger; dette Arbejde haaber jeg derfor ogsaa at kunne offentliggøre i en forholdsvis nær Fremtid.

Det Materiale, som har været Genstand for mine Undersøgelser, tilhører for allerstørste Delen Universitetets Mineralogiske Museum, ligesom 'selve Undersøgelserne delvis ere udførte som Bestemmelsesarbejde for Museet; det er i Tidernes Løb tilvejebragt, dels ved Indsamlinger, foretagne af Museets Bestyrere og Assistenten, dels ved Gaver og Indkøb. Af større Privatsamlinger, som Museet har erhvervet, kan særlig fremhæves den righoldige Puggaardske Samling, som dog er noget medtagen af Tidens Tand. De Kridtforsteninger, som «Danmarks geologiske Undersøgelse»s jyske og sjællandske Afdelinger have samlet i Vendsyssel og Hanherrederne samt paa Sjælland, ere ligeledes overladede mig til Undersøgelse. Endvidere maa jeg nævne, at i den nyeste Tid have Museumsinspektør LEVINSEN og Inspektør ROSENBERG skænket Museet ret betydelige Samlinger, henholdsvis fra Møens Klint og fra Cementfabriken «Dania» ved Mariagerfjord.

De stratigrafiske Forhold skal jeg ikke her komme nærmere ind paa, da det falder naturligere at vente hermed, indtil Undersøgelserne af alle Kridtmolluskerne ere afsluttede. Da min Opfattelse af forskellige af vore Kridtaflejrings Aldersforhold imidlertid afviger noget fra tidligere Forfatteres, skal her dog i al Korthed berøres, hvori denne Afvigelse bestaar; den nærmere Begrundelse haaber jeg i en ikke altfor fjærn Fremtid at kunne fremsætte ved en anden Lejlighed. — Efter den gængse Forchhammer-Johnstrupske Anskuelse indeles vore Kridtaflejringer, naar bortses fra Bornholm, paa følgende Maade:

<i>Danien</i> eller <i>Nyere Kridt.</i>	Saltholmskalk, Blegekridt, Bryozokalk (= Limsten), Koralkalk.
	Cerithiumkalk (= Faxelag).
	Fiskeler.
<i>Yngre Senon.</i>	Skrivekridt.

Det vigtigste Skel er her draget mellem Skrivekridtet og Fiskeleret, hvilket efter min Mening er unaturligt baade af faunistiske og af petrografiske Grunde¹⁾. Ved mine

¹⁾ Nyere Forfattere som HENNIG (Geol. För. i Stockh. Förh. Bd. 21. S. 80 og 380) og GRÖNWALL (Geol. För. i Stockh. Förh. Bd. 21. S. 370) anse dog Cerithiumkalken for nærmest at være et Overgangsled mellem Skrivekridt og Limsten.

Undersøgelser er jeg derimod kommen til det Resultat, at det er berettiget at sætte et skarpt Skel mellem Cerithiumkalken og Bryozokalken (Talen er her særlig om det klassiske Profil i Stevns Klint). Betegnelsen «*Nyere Kridt*» for alt Kridt i Danmark, som er yngre end Skrivekridtet, har imidlertid vundet saa fast Borgerret i dansk (og svensk) Litteratur, at man vel ikke godt kan rokke ved den; derimod synes der mig ikke at være noget i Vejen for at indskrænke Begrebet «*Danien*» til at omfatte alle de Kridtaflejringer, som ere yngre end Cerithiumkalken; kun maa man selvfølgelig huske paa, at Begreberne «*Nyere Kridt*» og «*Danien*» i saa Tilfælde ikke ere sammenfaldende. Den Inddeling, som er anvendt i nærværende Arbejde, er altsaa følgende:

<i>Danien.</i>	Craniakalk.	<i>Crania tuberculata</i> NILSS.
	Saltholmskalk, Blegekridt, Bryozokalk, Koralkalk.	<i>Ananchytes sulcata</i> GOLDF. <i>Dromiopsis rugosa</i> v. SCHLOTH. sp.
<i>Yngre Senon.</i>	Cerithiumkalk.	<i>Ananchytes ovata</i> LESKE. <i>Scaphites constrictus</i> SOW.
	Fiskeler.	
	Skrivekridt.	
<i>Ældre Senon.</i>	Arnagerkalk og Grønsand.	<i>Inoceramus lingua</i> GOLDF. <i>Scaphites inflatus</i> RÖM.

Angaaende enkelte af de her anførte Underafdelinger af Kridtet skal jeg endnu tilføje et Par Bemærkninger.

Den af MÖRCH¹⁾ udarbejdede Liste over Forsteneringer fra de bornholmske Kridtdannelser er — som allerede tidligere udtalt af STOLLEY — aldeles ubrugelig, idet den omfatter Arter, som andre Steder optræde i vidt forskellige Horisonter. Dette beror sikkert i det væsentlige paa urigtige Bestemmelser, men vel for en Del ogsaa derpaa, at det Materiale, MÖRCH undersøgte, bl. a. bestod af Strandsten af højst forskellig Alder; enkelte af disse løse Blokke stamme saaledes aldeles utvivlsomt fra Tertiærperioden. For at bøde noget paa de ældre Indsamlingers Mangler foretog jeg 1898 for Mineralogisk Museum en kortere Indsamlingsrejse til Bornholm. Navnlige fra Grønsandet ved Bavnodde og Horsemyreodde samt fra Arnagerkalken i Nærheden af sidstnævnte Punkt lykkedes det mig at

¹⁾ Vid. Medd. fra d. naturh. For. i Kbhvn. 1876. S. 24—29.

skaffe et nogenlunde fyldigt Materiale af Forsteninger, til Dels af Arter, som ikke hidtil vare fundne paa Bornholm. Imidlertid staar der sikkert endnu adskilligt tilbage at gøre i Retning af fornyede Indsamlinger, hvorved antagelig endnu en Del nyt vil komme for Dagen.

De Aflejringer, som jeg i ovenstaaende Skema har opført under Yngre Senon, skal jeg ikke her komme nærmere ind paa. Dog skal jeg bemærke, at Fiskeleret kun er kendt fra Stevns Klint og Cerithiumkalken ligeledes kun fra denne Lokalitet samt maaske fra Eerslev paa Mors; den af GRÖNWALL¹⁾ formodede Forekomst af Cerithiumkalk ved Aggersborggaard har ved de af mig 1899 og 1900 for Museet foretagne Undersøgelser vist sig at være af noget yngre Oprindelse, idet Faunaen slutter sig meget nær til Faxekalkens.

Endelig skal jeg angaaende Craniakalken tilføje, at løse Blokke fra denne Horizont allerede omtales af NILSSON og LUNDGREN. GRÖNWALL²⁾ har ved sine til Dels endnu ikke offentliggjorte Undersøgelser paavist, at den findes faststaaende i Københavns Havn (udfor Larsens Plads), ved Vestre Gasværk og et Sted mellem Vesterbrogade og Gl. Kongevej, ved Vodroffgaard samt ved Herfølge og Aashøj. I Mineralogisk Museums Arkiv opbevares et Manuskript af K. A. GRÖNWALL, hvori bl. a. de i Craniakalken fundne Muslinger nævnes. Under Omtalen af de enkelte Arter skal jeg henvise til dette Manuskript, idet jeg dog her straks maa gøre opmærksom paa, at jeg har haft Lejlighed til at gennemgaa det herhenhørende Materiale.

Paa medfølgende Kort vil man finde opført de Lokaliteter, som ere omtalte i denne Afhandling. — Med Hensyn til Begrænsningen af Slægter og Familier har jeg — med faa Afvigelser — fulgt v. ZITTEL's: Grundzüge der Paläontologie, München 1895.

I stor Taknemlighedsgæld staar jeg til Carlsbergfondet, som under mit ovenfor omtalte Ophold i München tildelte mig en Rejseunderstøttelse, og som desuden har bevilget mig en Sum, hvorved det blev mig muligt at lade nærværende Afhandling ledsage af de nødvendige talrige Figurer. Ligeledes er jeg «Danmarks geologiske Undersøgelse» Tak skyldig for den Beredvillighed, hvormed denne Institution gennem Statsgeolog A. JESSEN og Assistent MILTHERS har overladt mig det af de jyske og sjællandske Afdelinger indsamlede Materiale til Bearbejdelse.

Endvidere er det mig en kær Pligt at bringe Mineralogisk Museums Bestyrer, Professor, Dr. phil. N. V. USSING, samt Dr. phil. K. J. V. STEENSTRUP min Tak for forskellige Oplysninger vedrørende vore Kridtdannelser. Førstnævnte har desuden ved hvert Aar at tildele mig

¹⁾ Medd. fra Dansk geol. For. Nr. 5. Kbhvn. 1899. S. 71—72.

²⁾ K. A. GRÖNWALL: Danmarks yngsta krit- och äldsta tertiär-aflagringar. Förhandl. vid 15. Skand. Naturforskaremötet i Stockholm 1898. Stockholm 1899. S. 223—228.

en Del af den til geologiske Rejser bevilgede Sum sat mig i Stand til at besøge adskillige mindre grundig undersøgte eller helt ny, mere fjærnt liggende Kridtlokaliteter. — Fotograf Bloch fra Hillerød har med stor Omhyggelighed udført det undertiden ret vanskelige Arbejde at fremstille de Figurer, som ledsage denne Afhandling.

Endelig skal jeg endnu tilføje, at jeg i Foraaret 1900 med Understøttelse af det Thottske Rejsestipendium besøgte forskellige Museer i Udlandet for at sammenligne en Del danske Forsteninger med der opbevarede Originaler. Af stor Vigtighed i saa Henseende vare særlig den Hagenowske Samling i det stettinske Provinzialmuseum samt de Schlotheimske Originaler i «Museum für Naturkunde» i Berlin. For den Velvilje, som blev vist mig paa de forskellige Institutioner, jeg besøgte, benytter jeg ligeledes her Lejligheden til at bringe min Tak.

B. Lamellibranchiater.

Familie: **Aviculidae** LAMARCK.

Slægt: **Avicula** KLEIN.

Avicula danica n. sp.

Tavle I, Fig. 1—2.

Coquille obliquement ovale, inéquivale; sommets peu saillants. *Valve gauche* assez convexe, beaucoup plus grande que la droite; face extérieure ornée, vers le bord ventral, de quelques côtes rayonnantes; valves jeunes parfaitement lisses; oreillette antérieure rectangulaire ou légèrement obtuse, plus courte que la postérieure. *Valve droite* moins convexe que la gauche; face extérieure ornée de fines stries concentriques; oreillette antérieure petite, à grande échancrure byssale. — Valve gauche: haut. 5 mm., long. 6 mm.; valve droite: haut. 10 mm., long. 12 mm.

Omridset skævt-ovalt. De to Skaller forskellige baade i Størrelse og i Skulptur. Venstreskallen temmelig stærkt buget; Hvælvingen aftager successivt ned mod Vingerne, der derfor ikke ere skarpt afgrænsede fra den øvrige Del af Skallen. I Nærheden af den noget fremspringende Hvirvel er Skallen fuldstændig glat, hvorimod der længere nedad mod Ventralranden fremkommer et Antal fine, noget uregelmæssige Radialribber, der undertiden ogsaa ses helt ude paa det forreste Øre; ganske unge Skaller ere aldeles glatte. Det forreste Øres Yderhjørne er retvinklet eller svagt stumpvinklet; det er betydelig mindre end det bageste, som er vingeformet forlænget og ender med en Spids. — Højreskallen er betydelig mindre end Venstreskallen og ikke saa stærkt hvælvet som denne; Skævheden er ligeledes mindre stærk. Skallens Overflade er fint koncentrisk stribet, hvad bedst ses paa Aftryk af Skallen. Det forreste Øre er lille og har en dyb Indskæring; paa den Rand, der vender indad mod Skallen, ses en Række smaa Knuder; det bageste Øre er stort, vingeformet og ender spidst.

Maalene for et Eksemplar (to sammenhørende Skaller) fra Bjerge ere følgende:

	Højde:	Bredde:
Venstreskal:	5 Mm.	6 Mm.
Højreskal:	10 —	12 —

Størrelsen varierer dog meget; fra Kastrup Skov (i løs Blok) foreligge indtil 17 Mm. høje Eksemplarer (Venstreskallen); ovenstaaende Maal angive omtrent Middelstørrelsen.

Fra Rügen beskriver v. HAGENOW en *Avicula subnodosa* v. HAG.¹⁾; han kender kun Venstreskaller; DEECKE optager ogsaa denne Art i sin Liste over Forsteningerne fra Rügen²⁾. Den maa vel være nær beslægtet med den foreliggende Art, men efter v. HAGENOW's Beskrivelse kunne de ikke være identiske; særlig er der en ret betydelig Forskel i deres Form. I Museet i Stettin, hvor største Delen af den Hagenowske Samling fra Rügen opbevares, har jeg ikke kunnet finde nogen *A. subnodosa* v. HAG.; derimod har jeg i Museet i Greifswald set Eksemplarer af en *Avicula*, der stemmer overens med Beskrivelsen af *A. subnodosa* v. HAG.; man ser paa disse Eksemplarer tydelige Smaaknuder paa Ribberne, hvad man aldrig ser hos *A. danica*, hvis Ribber altid ere glatte, højst lidt ujevne, hvor de krydses af stærke koncentriske Tilvækststriber. — Hvad Formen angaar, stemmer den foreliggende Art meget bedre med SOWERBY's Beskrivelse og Afbildning af *A. pectinata* fra Lower Greensand³⁾; hverken Beskrivelse eller Afbildning tillade imidlertid en nøjere Sammenligning; hvad d'ORBIGNY i «Paléontologie Française» beskriver under Navnet *A. pectinata* Sow. fra det franske Neocom, er i hvert Fald ikke identisk med *A. danica*.

Den her beskrevne Art synes efter Udbredelsen at dømme at være almindelig i de øvre Dele af det danske Skrivekridt; hvor den findes, optræder den hyppigst i stor Mængde.

Yngre Senon. Skrivekridt: Stevns Klint. (Kastrup Skov ved Ringsted). — Stevn Kalkværk (Mariagerfjord). Nørre Flødal. Smidie. Ranum. Øst for Bjærgø. Bromølle. Hov. — Cerithiumkalk: Stevns Klint (1 Ekspl.).

Avicula pectinoides REUSS.

Tavle I, Fig. 3.

1846. *Avicula pectinoides* REUSS, Die Versteinerungen der Böhmschen Kreideformation. 2. Abth. S. 23, Tav. 32, Fig. 8—9.

En Del foreliggende Venstreskaller af en meget skæv *Avicula* stemmer ganske godt med REUSS' Beskrivelse og Afbildninger af denne Art.

Skallen er skævt-firkantet, temmelig stærkt hvælvet. Det forreste Øre er lille med noget afrundet, retvinklet Yderhjørne; det bageste Øre er betydelig større og har en svag Udkæring i Yderranden. Skallens Overflade viser kun en Del noget uregelmæssige Tilvækststriber, som fortsættes ud paa Ørene, særlig paa det bageste. — Det største Eksempel er 9 Mm. højt og 12 Mm. bredt.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. — Cementfabrikken «Dania» (1 Ekspl.).

¹⁾ FR. v. HAGENOW: Monographie der Rügen'schen Kreide-Versteinerungen. III Abth. Neues Jahrb. Stuttgart. 1842. S. 559.

²⁾ W. DEECKE: Die mesozoischen Formationen der Provinz Pommern. Mitth. des naturw. Vereines für Neu-Vorpommern und Rügen. Greifswald 1894. S. 81.

³⁾ WILLIAM FITTON: Observations on some of the strata between the Chalk and Oxford Oolite, in the South-East of England. London 1836. S. 338. Tav. 14, Fig. 3.

Avicula n. sp.?

Tavle I, Fig. 4—5.

I Skrivekridtet er fundet en Del Skaller af samme prismatiske Bygning som f. Eks. Skallerne hos *Aviculider* og *Pernider*. De fleste Eksemplarer vare i Museets Samling stillede hen til Slægten *Inoceramus* og tildels betegnede som *In. latus* MANT. og *In. tenuis* MANT. Paa Grund af deres Skørhed ere Skallerne altid itubrudte og deformede, saa at den oprindelige Form ikke let ses; sandsynligvis have de haft Form som en noget langstrakt, skæv Oval. Overfladen bærer talrige koncentriske Rynker, og paa et Par mindre Eksemplarer ses nogle faa brede Radialribber eller -folder. Skallen har en meget kort Vinge fortil og en lang bagtil. I et Par Tilfælde er det lykkedes mig at frempræparere Hængslet, som er lige og forsynet med en lang, med Randen parallel Baandgrube; heraf fremgaar, at det ikke er en *Inoceramus*, men snarere en *Avicula*. Det foreliggende Materiale er imidlertid næppe tilstrækkeligt til en nærmere Beskrivelse; muligt er det ogsaa, at der foreligger mere end én Art.

I den Hagenowske Samling paa Museet i Stettin findes en Del herhen hørende Skaller, hvoraf de fleste ere betegnede som *Inoceramus mytiloides* MANT. Kun et Brudstykke viser noget af Hængslet; der synes her at være to meget skraat stillede Furer. Et andet Stykke viser Hængslet i Aftryk; her ses kun en lang bred Liste, hvortil maa have svaret en lang bred Fure paa Skallen. Andre Eksemplarer ere forsynede med Etiketten *Inoceramus tegulatus* v. HAG.; det er de Former, hvis Skal bærer et Næt af koncentriske og radiale Furer; disse sidste ere betydelig smallere end de koncentriske og ere bedst udviklede i Skallens Midtparti. Endelig er en Del Eksemplarer betegnede som *Inoceramus striatus* MANT.; de synes at have en finere koncentrisk Stribning end de andre. Paa Grund af den mangelfulde Opbevaringstilstand, særlig hvad Hængslet angaar, vil vel heller ikke det Hagenowske Materiale kunne skaffe tilstrækkeligt Lys over, hvad det i Grunden er, man her har for sig.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. — Cementfabriken «Dania». Klitgaard. Voxlev. Nørre Uttrup. Vester Knudegaard (Øland). Fjerritslev.

Avicula faxensis n. sp.

Tavle I, Fig. 6—7.

Coquille ventrue, subtrigone, carénée obliquement en arrière; bord cardinal très long, droit; oreillette antérieure très courte(?). A la surface, en avant de la partie moyenne de la carène, une dizaine de faibles côtes rayonnantes, irrégulièrement granulées; au-dessus de la carène un certain nombre d'encore moins marquées. Les deux valves concentriquement striées. — Haut. 85 mm., long. 140 mm., épais. 60 mm.

Skallerne stærkt hvælvede, formede nærmest som en Trekant, hvis to Sider ere lige store og noget større end den tredje, konvekse Side (= Skallens Bagrand). Hængselranden er meget lang og lige. Fra Hvirvlen og nedad mod den bageste Del af Ventralranden strækker sig en bred, stærkt hvælvet Køl, som falder stejlt af mod den nederste Rand, medens den opad mod Hængselranden gaar jævnt over i den øvrige Skal. Om der har været en Vinge fortil, ses ikke tydelig af det foreliggende Materiale, men den har i hvert Fald været meget kort. Skallen bærer paa Partiet foran Kølens Ryg c. 10 svage Ribber, der krumme sig noget, parallelt med Kølen; disse Ribber ere uregelmæssig kornede paa Grund af de koncentriske Tilvækstlinjer, som findes over hele Skallen. Ovenfor Kølen findes endnu svage Ribber, som tilsidst tabe sig fuldstændig, saa at Skallen her bliver glat; tydeligst ere de i Nærheden af Hvirvlen. Paa den allerforreste Del af Skallen findes ligeledes et lille Parti uden Radialribber. — Hængslet har ikke været tilgængeligt for Undersøgelse. — Skallen er forholdsvis tynd; dens Skulptur er ret tydelig ogsaa paa Stenkærner. Den viser sig stærkt prismatisk.

Det bedst bevarede Eksemplars Højde er c. 85 Mm., medens Længden maaler c. 140 Mm.; begge Skallers Tykkelse har været c. 60 Mm.

Denne Art er sikkert nær beslægtet med *Cardium Neptuni* GOLDF., som af G. MÜLLER nylig er henført til *Pseudoptera* MEEK¹⁾. Den afviger imidlertid ved sin mindre bugede, mere langstrakte og smallere Form; desuden ere Radialribberne svagere, deres Mellemrum forholdsvis større, det foran dem liggende glatte Parti noget mindre og Ribberne mindre stærkt krummede.

Danien. Koral- og Bryozokalk: Faxe (3 Ekspl.).

Familie: **Pectinidae** LAMARCK.

Slægt: **Pecten** KLEIN.

Pecten pulchellus NILSSON.

Tav. I, Fig. 8.

1827. *Pecten pulchellus* NILSSON, Petrif. Suecana. S. 22. Tav. 9, Fig. 12.
 — — *lineatus* NILSSON, Petrif. Suec. S. 22. Tav. 9, Fig. 13.
 1897. — *pulchellus* NILSS.; HENNIG, Revision af kritlamellibranchiaterna i NILSSON'S «Petrif. Suec. format. cretaceae». S. 33. Tav. 2. Fig. 27, 29—32; Tav. 3, Fig. 1—2.

Skallen næsten kredsround og enssidet, kun lidet hvælvet. — Venstreskallens forreste Øre har en svag Byssusudskæring samt en svag radiær Fure, som svarer til en

¹⁾ G. MÜLLER: Die Molluskenfauna des Untersenon von Braunschweig und Ilse. I. S. 40. Abh. d. k. Preussischen geol. Landesanst. N. Folge. Heft 25. Berlin 1898.

radiær Fold paa Højreskallens forreste Øre; dette har ved sin Grund en temmelig dyb Byssusudskæring. Hos begge Skaller er det bageste Øre mindre end det forreste samt stumpvinklet. Venstreskallens Skulptur bestaar af en Del smalle radiære Ribber, der adskilles af brede Furer, i hvis Bund ses fine Længdestriber; disse blive henimod Skallens Sider efterhaanden mere og mere skraatstillede («transversale»). Højreskallens Ribber ere brede og bære paa deres Ryg en lignende Længdestribning som Venstreskallens Furer. Deres Antal forøges ved Kløvning, medens Venstreskallens tiltager ved Indskydning. Paa begge Skallers Øren ses ligeledes Radialribber, som undertiden krydses af fine koncentriske Ribber, hvorved hele Overfladen bliver ligesom fint kornet. — Paa enkelte særlig velbevarede Højreskaller iagttages tydelig den af HENNIG omtalte fine koncentriske Stribning.

Den største foreliggende Skal maaler 14 Mm. i Højde og i Bredde; i Reglen ere Skallerne noget mindre (8—10 Mm.). Siderandenes Vinkel ved Hvirvlen er paa de maalte Eksemplarer c. 95°.

Yngre Senon. Skrivekridt: Stevns Klint. (Kastrup Skov). — Skjørping. Nørre Flødal.

Pecten inflexus v. HAGENOW.

Tav. I, Fig. 9—10.

1842. *Pecten inflexus* v. HAGENOW, Monographie der Rügen'schen Kreideversteinerungen. III Abth. Neues Jahrb. 1841. S. 551.

Smaa, 9—10 Mm. høje og omtrent ligesaa brede, svagt hvælvede, noget uenssidede Skaller. Sidekanterne naa omtrent til Midten af Skallens Højde; den forreste er noget kortere end den bageste; deres Vinkel ved Hvirvlen er c. 95°.

Skulpturen er i det væsentlige ens paa begge Skaller. Paa Højreskallen er Partiet i Nærheden af Hvirvlen indtil den første Tilvækstvold næsten altid glat. I Nærheden af denne (der findes hyppig kun denne ene) fremkommer paa Skallen et meget vekslende Antal (c. 15—40) Radialribber, som i Reglen have en afrundet Ryg; ofte ere de dog mere skarpryggede, og Furerne mellem dem ere da mere rendeformede. Deres Mellemrum ere i Reglen noget smallere end Ribbernes Bredde, men dette Forhold varierer temmelig stærkt, ligesom Ribbernes indbyrdes Afstand kan være meget forskellig selv paa samme Skal. Ribberne formere sig ved Kløvning, idet der paa en Ribbes Ryg danner sig en svag Fure, der efterhaanden tiltager i Styrke og derved deler Ribben i to. Skalranden er ofte skarpt indadbøjet, og Ribberne naa da ikke ganske Randen. Stenkærner af saadanne Eksemplarer faa derved ikke ringe Lighed med *P. inversus* NILSS. Paa nogenlunde velbevarede Eksemplarer ses en koncentrisk Stribning, der er tydeligst i Furerne mellem Ribberne, særlig i Skallens Sidepartier. — Venstreskallens Skulptur er som ovenfor nævnt

omtrent som Højreskallens; kun synes Ribberne at være noget smallere og deres Mellemrum noget bredere; deres Antal øges ved Indskydning af ny.

Højreskallens Øren ere meget forskellige; det forreste har en stor Byssusudskæring; dets Yderhjørne er noget afrundet; paa Overfladen ses radiale Ribber, overskaarne af koncentriske Furer. Det bageste Øre er mindre, har konkav Yderrand og omtrent retvinklet Hjørne. Venstreskallens bageste Øre ligner Højreskallens i Form og Størrelse; det forreste har konveks Yderrand og omtrent retvinklet Yderhjørne; begges Overkant er indadbøjet.

Denne Art minder meget om den foregaaende, baade i hele Skallens og i Ørenes Form; Ribberne formere sig ogsaa paa samme Maade hos de to Arter. Ejendommeligt for *P. inflexus* v. HAG. er, at Ribberne først begynde et Stykke nedenfor Hvirvlen, undertiden først i Nærheden af Skalranden; desuden er deres Fordeling ikke saa regelmæssig som hos *P. pulchellus* NILSS. Endvidere mangler hos den her beskrevne Art fuldstændig den radiære Stribning, der er saa ejendommelig for *P. pulchellus* NILSS.

Ældre Senon. Grønsand: Stampen (1 Højreskal).

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. (Kastrup Skov). — Cementfabriken «Dania». Gudumholm. Nørholm og Klitgaard ved Aalborg. Øst for Bjerge. Hillerslev.

Pecten virgatus NILSSON.

1827. *Pecten virgatus* NILSSON, Petrif. Suec. S. 22. Tav. 9, Fig. 15.

1866. — — — ; v. ZITTEL, Bivalven der Gosaugebilde. S. 109. Tav. 17, Fig. 8.

1897. — — — ; HENNIG, Revision etc. S. 41. Tav. 2. Fig. 28 og 33; Tav. 3, Fig. 32.

En Højreskal fra Arnagerkalken henfører jeg — med nogen Tvivl — til denne, som det synes, meget variable Art. Skallen, som ved Tryk er bleven noget deformeret, maaler kun 5,5 Mm. i Højde. Den synes at have været næsten kredsrund; dens Overflade bærer en for blotte Øjne næsten usynlig Skulptur, der dannes af de saa ofte beskrevne fine, buformede Ribber, adskilte af fine, i Bunden svagt punkterede Furer. — Det forreste Øre har en Byssusudskæring; det bageste er næsten retvinklet.

Fra Skrivekridtet foreligge ligeledes nogle Skaller, der høre hen i Nærheden af denne Art, om de ikke ere fuldkommen identiske med denne. Skallerne ere imidlertid saa defekte, at en fuldstændig sikker Bestemmelse er umulig. — Hele Skallens samt Ørenes Form stemmer ganske godt med Beskrivelser og Afbildninger af *P. virgatus* NILSS. Højreskallens forreste Øre er smukt prydet med radiale og koncentriske Ribber; paa den øvrige Skal ses buformede, fordybede Linjer, der ere næsten usynlige for det blotte Øje. Et enkelt Eksempel viser tillige koncentrisk Stribning og derved Punktering af Radialfurerne.

Muligvis har man her med to forskellige Arter at gøre, men dette Spørgsmaal kan først afgøres, naar bedre og mere righoldigt Materiale staar til Raadighed.

Ældre Senon. Arnagerkalk: Horsemyreodde (1 Ekspl.).

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. — Flødals Fabriker (1 Ekspl.).

Pecten subaratus NILSSON.

1827. *Pecten subaratus* NILSSON, Petrif. Suec. S. 21. Tav. 9, Fig. 11.

1897. — — — ; HENNIG, Revision etc. S. 46. Tav. 3, Fig. 14 og 16—17.

Næsten kredsrunde Skaller med talrige Radialribber, paa hvis Ryg man hos velbevarede Eksemplarer ser en Række af smaa skælformede Torne; desuden findes en meget fin radiær Stribning omtrent som hos *P. pulchellus* NILSS. Ribbernes Antal forøges i Reglen paa samme Maade som hos denne Art. Ørene ere af ulige Form og Størrelse. Højreskallens forreste Øre har en dyb Byssusudskæring, samt en stærk Radialfold, som svarer til en Fure paa Venstreskallens forreste Øre. Det bageste Øre er paa begge Skaller stumpvinklet. Paa Ørene ses radiale Ribber med smaa skællignende Tænder (efter HENNIG).

Til denne Art henføres her nogle Eksemplarer fra det bornholmske Grønsand. De ere daarlig bevarede, dels som Aftryk, dels som Stenkærner, men synes dog at stemme godt overens med NILSSON'S og HENNIG'S Beskrivelser.

Ældre Senon. Grønsand: Arnager.

Pecten fenestratus n. sp.

Tav. I, Fig. 14—16.

1842. *Pecten subaratus* NILSS.; v. HAGENOW, Monographie etc. III. S. 550.

Coquille assez mince, subéquilatérale, peu convexe. L'angle que fait, au sommet, le bord antérieur avec le postérieur est de 100° environ. Du sommet rayonnent un certain nombre de côtes convexes; les sillons qui les séparent sont excavés et de largeur variable, toujours plus grande sur la valve gauche que sur la valve droite. Les côtes ainsi que les sillons sont traversés, régulièrement, par de fines lamelles concentriques formant sur les convexités des côtes des denticules tranchants, de direction presque verticale. Oreillettes postérieures assez petites, à bord concave. Oreillette antérieure de la valve droite, grande, à surface fenestrée, et présentant une échancrure byssale. Oreillette antérieure de la valve gauche, grande, à bord droit ou légèrement convexe. — Haut. 11 mm., long. 10 mm.

Smaa tyndskallede, noget uenssidede, lidt hvælvede Muslinger; Maksimalhøjde 11 Mm.; den tilsvarende Bredde 10 Mm. Hvirvlen ligger noget bag Midten af Hængselranden. Sidekanterne ere lange; de naa omtrent ned til Skallens halve Højde; den bageste er noget længere end den forreste, som er konkav. Deres Vinkel ved Hvirvlen er lidt variabel, c. 100°.

Skulpturen er omtrent ens paa begge Skaller. Fra Hvirvlen udstraaler et Antal Ribber; i Skallens Midtparti forløbe de lige, medens de i Sidepartierne ere svagt opadbøjede; deres Ryg er hvælvet, de mellemliggende Furer udhulede. Ribbernes Afstand er meget variabel, større paa Venstreskaller end paa Højreskaller. Paa Venstreskallerne indskydes ny Ribber paa Bunden af Furerne, medens Højreskallernes Ribber formere sig dichotomt. I regelmæssig indbyrdes Afstand overskære fine koncentriske Lameller Ribberne og deres Mellemrum; disse Lameller ere særlig fremtrædende paa Ribbernes Ryg, hvor de — navnlig henimod Skallens Rand og Sider — danne skarpe, næsten vertikalt staaende Tænder. Nogen yderligere Skulptur har jeg ikke kunnet iagttage.

De bageste Øren ere paa begge Skaller temmelig smaa; deres Yderrand er konkav; Yderhjørnet retvinklet, undertiden noget spidsvinklet. Højreskallens forreste Øre er stort, med Byssusudsnit; dets Yderhjørne er afrundet, Overfladen gitret med stærke Radialribber og svagere koncentriske Ribber. Ogsaa paa Venstreskallen er det forreste Øre større end det bageste; dets Yderrand lige eller svagt konveks; Skulpturen omtrent som den øvrige Skals. Hængselranden er hos Højreskallen noget indadbøjet.

Nogle Eksemplarer af denne Art ligge i Museets Samling under Betegnelsen: *Pecten subaratus* HAG., non NILSS. Ligeledes er Museet i Besiddelse af et Eksempel fra Rügen, hvilket er bestemt som *P. subaratus* NILSS. I den Hagenowske Samling i Stettin har jeg ogsaa set flere Eksemplarer med samme Etikette. Der er derfor ikke Tvivl om, at v. HAGENOW har henført den her beskrevne Art til *P. subaratus* NILSS. Hvorvidt den *P. subaratus* NILSS., som FR. A. ROEMER omtaler fra Rügen¹⁾, ogsaa er identisk med den foreliggende Art, formaar jeg efter den kortfattede Beskrivelse uden Afbildning ikke at afgøre, men det er vel sandsynligt.

Som det fremgaar af ovenstaaende Beskrivelse, er Arten imidlertid forskellig fra *P. subaratus* NILSS., baade hvad Skulpturen og Ørenes (særlig Højreskallens forreste Øres) Form angaar; i den sidste Henseende minder Arten derimod mere om *P. inflexus* v. HAG. Ligheden mellem disse to Arters Stenkærner er saa stor, at en Bestemmelse er vanskelig. Skulpturen er jo imidlertid meget forskellig. Skaller af *P. fenestratus* hæfte sig altid paa Grund af den saa ujævne Overflade fast til Stenarten med sin Yderside, som derfor altid maa præpareres frem; paa Skallens Inderside bemærker man ikke alene Radialribberne, men ogsaa de koncentriske Lameller give sig tilkende ved en svag koncentrisk Stribning, som imidlertid kun sjældent kan iagttages paa Stenkærner.

Ældre Senon. Grønsand: Stampen. Skrænten indfor «Sangedynen». — Arnagerkalk: Arnager.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. (Kastrup Skov). — Gudumholm. Aalborg. Nørholm. Nørre Uttrup (østl. Grav). Bjærge. Rær. Hillerslev.

¹⁾ FR. A. ROEMER: Die Versteinerungen des Norddeutschen Kreidegebirges. Hannover 1841. S. 52.

Pecten monotiformis HENNIG.

1899. *Pecten monotiformis* HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 11. Tav. 1, Fig. 7—8.

Artens vigtigste Kendemærker ere efter HENNIG følgende:

Cirkelrunde, usymmetriske, 5—7 Mm. høje, næsten plane Skaller. Det bageste Øre er paa begge Skaller triangulært og ikke skarpt adskilt fra selve Skallen. — Højreskallens Yderside er glat med svagt antydede koncentriske Furer. Det forreste Øre er retvinklet og har et dybt Byssusudsnit samt en triangulær Indbugtning af det Parti, som ligger nærmest selve Skalranden. — Paa Venstreskallens Yderside ses skarpe koncentriske Tilvækststriber samt fine Radialribber; disse sidste ses dog kun tydelig i Nærheden af Hvirvlen; endvidere iagttages en meget fin Stribning omtrent som hos *P. pulchellus* NILSS.; det forreste Øres Yderhjørne er næsten retvinklet; det er større end det bageste, som er stumpvinklet. Skallens Skulptur fortsættes ud paa Ørene.

Til denne Karakteristik har jeg kun at tilføje, at paa Højreskallens forreste Øre ses fine kornede Radialribber; hvorvidt Øret har haft saa skarpe Hjørner, som af HENNIG afbildet, har jeg ikke kunnet afgøre paa Grundlag af det Materiale, som foreligger fra Faxen; men paa den Højreskal, som stammer fra Craniakalken ved Vodroffgaard, er Øret tydelig afrundet.

Denne Art angives fra Annetorp og Faxen af HENNIG.

Danien. Koralk- og Bryozokalk: Faxen. — Craniakalk: Vodroffgaard (GRÖNW. manuscr. «afviker från HENNIG's figur derigenom att högerskalets främre öra har en svag skulptur»).

Skaller af smaa *Pecten*-Arter findes ikke sjældent ved Faxen, men deres Overflade er næsten altid — ligesom det ifølge HENNIG er Tilfældet ved Annetorp — overtrukket med en Kalkskorpe, der dog undertiden lader sig fjærne ved Hjælp af en Naal; kun hvis dette lykkes, er det muligt at bestemme dem med Sikkerhed.

Pecten tessellatus HENNIG.

1899. *Pecten tessellatus* HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 10. Tav. 1, Fig. 5—6.

Af denne Art er Museets Materiale temmelig tarveligt, hvorfor jeg her kun skal anføre Artens vigtigste Karakterer efter HENNIG's Beskrivelse.

Kun Venstreskaller ere kendte. Det er smaa runde, svagt hvælvede *Pectines*, 9,5 Mm. høje og brede. Ørene ere store, omtrent af samme Form og Størrelse; deres øverste Rand er bøjet indad. Sidekanternes Vinkel ved Hvirvlen er 105°. Skallens Yderside bærer fine Radialribber, skilte af brede, flade Mellemrum; ny Ribber indskydes mellem de primære. I Ribbernes Mellemrum ses fine koncentriske Lister, som danne fremstaaende Kamme.

Denne Art angives af HENNIG som funden ved Annetorp og Faxe.

Danien. Koralkalk: Faxe.

Pecten cretosus DEFRANCE.

Tav. I, Fig. 11, 18.

1843. *Pecten cretosus* DEFR.; D'ORBIGNY, Paléont. Franç., Terr. cré. III. S. 617. Tav. 440, Fig. 1—7.

1851. — *nitidus* MANT.; PUGGAARD, Møens Geologie. S. 79. Fig. 23.

1889. *Pecten cretosus* DEFR.; GRIEPENKERL, Die Verst. der senonen Kreide von Königslutter. S. 41.

Skallerne ovale, meget lidt hvælvede. Højden varierer mellem 20 og 32 Mm.; Bredden omtrent $\frac{4}{5}$ af Højden. Vinklen mellem Sidekanterne c. 80°.

Skulpturen omtrent ens paa de to Skaller. Hele Overfladen er dækket af talrige, fine, noget bølgede Radialribber (c. 100 paa et middelstort Eksempel); disse ere noget smallere (med bredere Mellemrum) paa Højreskallerne end paa Venstreskallerne; paa Ribberne findes svagt fremadbøjede, i Reglen noget afslidte Skæl, som ofte ere saa tæt stillede, at de berøre hverandre, ligesom de hyppig (paa Venstreskaller) ere saa brede, at de næsten berøre Skællene i Naborækkerne; de ere ordnede efter koncentriske Linjer. Den fine koncentriske Stribning ses tydeligst paa Skallernes Aftryk. I Nærheden af Hvirvlen ere Ribberne ikke lidt forskellige, idet man hyppig mellem to stærkere finder et noget varierende Antal svagere Ribber; henimod Skalranden blive de mere ens udviklede; dog ses undertiden ogsaa her svagere Ribber, der kunne følges et lille Stykke op paa Skallen, men tabe sig i Furerne, inden de naa Hvirvlen. Hist og her findes Tilvækstfortykkelser, nedenfor hvilke Ribberne ofte ere ligesom forskudte. Skallens Inderside er glat; kun nogle svage Radialfurer skimtes.

Paa Højreskallen er det bageste Øre omtrent retvinklet; det forreste er næsten dobbelt saa stort og har en betydelig Byssusudskæring. Venstreskallens bageste Øre er noget stumpvinklet, hvorimod det forreste er omtrent retvinklet. Begge Skallers Øren ere forsynede med radiære Ribber og stærke koncentriske Furer. Paa Højreskallen er Ørenes øverste Rand stærkt indadbøjet og bærer en Række smaa Tænder.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. (Kastrup Skov). — Frejlev. Blegkilde. Nørre Uttrup (østl. Grav). Bjærge. Rær. ?Eerslev.

Var. nitida (Sow.), SCHROEDER.

Tav. I, Fig. 12—13, 21.

1827. *Pecten undulatus* NILSSON (pro parte), Petrif. Suec. S. 21. Tav. 10, Fig. 10.

1882. — *cretosus* DEFR., var. *nitida* SOW.; SCHROEDER, Ueber senone Kreidegeschiebe der Provinzen Ost- und Westpreussen. S. 266.

1897. *Pecten cretosus* DEFR., var. *nitida* SOW. (SCHROEDER); HENNIG, Revision etc. S. 49.

Omrisset omtrent som hos Hovedformen, Skulpturen derimod noget afvigende. Ribberne i Reglen ej saa tæt stillede som hos Hovedformen, undertiden omtrent glatte, oftest dog med smaa Skæl paa Ryggen. Den koncentriske Stribning er meget stærk; hist og her findes Tilvækstterrasser. Hos et Par Venstreskaller opnaa Ribberne en betydelig Bredde, omtrent som deres indbyrdes Mellemrum; deres Ryg er her fri for Skæl, men krydses af de stærke koncentriske Striber. Ribberne forsvinde undertiden næsten fuldstændig, saa at den koncentriske Stribning bliver den mest iøjnefaldende Skulptur. Af og til ses Diagonalstribning mod Siderne.

Ældre Senon. Grønsand: Bavnodde. — Arnagerkalk: Arnager (meget hyppig).

Pecten serratus NILSSON.

1827. *Pecten serratus* NILSSON, Petrif. Suec. S. 20. Tav. 9, Fig. 9.

1897. — — — ; HENNIG, Revision etc. S. 50. Tav. 3, Fig. 15.

Da det foreliggende Materiale er meget ufuldstændigt, anføres her Artens vigtigste Kendetegn efter HENNIG'S Beskrivelse.

Skallen langstrakt, 44 Mm. høj og 34 Mm. bred. Højreskallen næsten plan, Venstreskallen svagt hvælvet. Hængselkanterne meget lange, næsten naaende til Skallens Midte; deres Vinkel 77° . De forreste Øren større end de bageste; Højreskallens forreste Øre med et Byssusudsnit. Paa Skallens Yderside meget smalle, savtakkede Radialribber med plane, dobbelt saa brede Mellemrum; Takkerne paa Ribberne dannes af sammenbøjede Skæl. Ribberne og deres Mellemrum krydses af koncentriske Striber. Undertiden er en Diagonalstribning antydet.

Til denne Art henfører jeg en Stenkærne, som dog har en Del af Skallen i Behold. Den stemmer godt overens med HENNIG'S Beskrivelse. Mere tvivlsomt er et andet Eksempel, en Venstreskal, af hvilken kun Indersiden ses. Da det ikke er lykkedes mig at præparere noget af dens Overflade tydelig frem, er Bestemmelsen noget usikker.

Ældre Senon. Grønsand: ?Stampen (1 Ekspl.). Bavnodde (1 Ekspl.).

Pecten septemPLICATUS NILSSON.

Tav. II, Fig. 1—2.

1827. *Pecten septemPLICATUS* NILSSON, Petrif. Suec. S. 20. Tav. 10, Fig. 8.

Skallens Højde noget større end Bredden; den ene Skal flad, den anden noget hvælvet. Paa begge Skaller findes 7 stærke Folder, omtrent ligesaa brede som deres indbyrdes Mellemrum; desuden iagttages fine Radialstribber med taglagte Skæl; de krydses af fine koncentriske Striber.

Af denne Art foreligger kun 1 Skal, der stemmer fuldkomment med NILSSON'S Beskrivelse; da den er meget slidt, ses dog ikke tydelig de fine Radialribber, ej heller Skællene, hvorimod de koncentriske Striber ere meget tydelige, særlig i Mellemmrummene mellem Folderne.

Ældre Senon. Grønsand: Bavnodde (1 Ekspl.).

Pecten trisulcus v. HAGENOW.

Tav. I, Fig. 19—20.

1842. *Pecten trisulcus* v. HAGENOW, Mon. der Rügen'schen Kreideverst. III. S. 552.

Nærmest halvkredsformede, noget skæve, temmelig stærkt hvælvede Skaller. Sidekanterne lange; deres Vinkel ved Hvirvlen c. 90°. Ydersiden dækket af 11—12 glatte, rundryggede Ribber, som allerede i Nærheden af Hvirvlen hver dele sig i 3 Ribber. I deres Mellemmrum iagttages stærk koncentrisk Stribning. Ogsaa paa Skallens Inderside er Ribbernes Tredeling meget tydelig. Det forreste Øres Yderhjørne er retvinklet; det bageste Øre er langt og afrundet, forsynet med Radialfurer.

Man finder altid Eksemplarerne hæftende til Stenen med deres Yderside; i denne Tilstand er Arten ikke saa let at skælnes fra *P. variabilis* v. HAG.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. (Kastrup Skov). — Nørholm.

Pecten variabilis v. HAGENOW.

Tav. I, Fig. 17.

1842. *Pecten variabilis* v. HAGENOW, Mon. der Rügen'schen Kreideverst. III. S. 552.

Skallen ægformet, afrundet, noget hvælvet, skæv. Paa Overfladen ses c. 12 tredelte Ribber udstraale fra Hvirvlen. Hovedribberne ere i Nærheden af denne betydelig stærkere end Sideribberne; ved Ventralranden er Forskellen ringere. Paa Hovedribberne ses med lang indbyrdes Afstand rørformede Torne; paa Biribberne findes lignende, men mindre og meget tættere stillede Torne. Efterhaanden fremkommer der langs Ribbernes Sider Rækker af meget smaa Tænder, som blive større og større nedad mod Ventralranden; de antyde vel en ny Tredeling af Ribberne. — Højden af det største Eksempel udgør 9 Mm.

Paa Grund af Overfladens Beskaffenhed hæfte Skallerne altid til Stenen med deres Yderside. Paa Indersiden ses tydelig de tredelte Ribber. Ørenes Form har jeg ikke haft Lejlighed til at undersøge fuldstændig.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. (Kastrup Skov).

Pecten Nilssoni GOLDFUSS.

Tav. II, Fig. 3—5.

1827. *Pecten orbicularis* NILSSON, Petrif. Suec. S. 23. Tav. 10, Fig. 12.
 1834-40. — *Nilssonii* GOLDFUSS, Petref. Germ. II. S. 76. Tav. 99, Fig. 8.
 1851. — — — ; PUGGAARD, Møens Geologie. S. 81. Fig. 26.
 1897. — — — ; HENNIG, Revision etc. S. 45. Tav. 3, Fig. 18—19.

Flade, tyndskallede, næsten cirkelrunde og enssidede Muslinger; Højden hyppigst lidt større end Bredden (f. Eks. Højde: 33 Mm., Bredde: 32 Mm.; Højde: 37 Mm., Bredde: 34 M.). De svagt konkave Sidekanter strække sig kun langs den øverste Fjerdedel af Skallen; deres Vinkel ved Hvirvlen er c. 112°.

Begge Skaller ere glatte med fin koncentrisk Stribning. De synes at have haft de af HENNIG omtalte nedtrykte Sidepartier i Nærheden af Hvirvlen, men Skallerne ere paa Grund af deres Skrøbelighed som oftest fladtrykte og noget deformerede, hvorfor disse Depressioner ikke altid ere synlige.

Ørene ere — særlig paa Venstreskallerne — temmelig smaa. Af Højreskallens Øren er det forreste meget større end det bageste, har afrundet Yderhjørne, rager frem foran Hvirvlen og bærer paa sin Inderside en horizontalt løbende, listeformet Fremragning, hvortil det tilsvarende, langt mindre Øre paa Venstreskallen har støttet sig. Det bageste Øre er mindre og har et afrundet, stumpvinklet Yderhjørne. — Venstreskallens Øren ere meget mindre end Højreskallens og ere omtrent ens af Størrelse og Form; deres Yderhjørne er noget afrundet og stumpvinklet. Begge Skallers Øren ere sribede parallelt med deres Yderside.

At de to her beskrevne Skaller tilhøre én og samme Art, godtgøres ved et Eksempel fra Frejlev. Man ser her hele Venstreskallens Inderside samt — lidt forskudt over denne — en Del af Højreskallens Yderside med Partiet omkring Hvirvlen samt Skallens Forende. Disse to Skaller, som stemme med ovenstaaende Beskrivelse, have tilhørt samme Individ, idet de i Form og Størrelse passe nøje til hinanden; deres indbyrdes Stilling tyder ogsaa herpaa.

Allerede v. HAGENOW omtaler i sin Monografi over Skrivekridtforsteningerne fra Rügen, at den — efter hans Bestemmelse — her hyppig forekommende *P. membranaceus* NILSS. varierer meget stærkt og undertiden nærmer sig saa meget til *P. Nilssoni* GOLDF., at Adskillelsen bliver vanskelig. Med de her ovenfor beskrevne Eksemplarer fra det danske Skrivekridt er noget lignende Tilfældet. Den her beskrevne Form er den hyppigst forekommende; den synes mig at stemme bedst med *P. Nilssoni* GOLDF. og er derfor henført til denne Art. De korte Sidekanters store Vinkel ved Hvirvlen, hele Skallens afrundede Form samt Skallens større Tykkelse passer saaledes bedre med den nævnte Art end med *P. membranaceus* NILSS.; det samme er Tilfældet med Højreskallens Øren, som stemme

nogenlunde godt med GOLDFUSS' Figur; Venstreskallens Øren ere derimod i Almindelighed begge stærkt stumpvinklede. Men ved Siden af Venstreskaller med saadanne Øren forekommer der andre, hvis forreste Øre er omtrent retvinklet som paa Afbildningen hos GOLDFUSS; naar saa tillige hele Skallens Form bliver forholdsvis høj, har man Skaller, der i høj Grad minde om *P. spathulatus* ROEM., der efter flere Forfatteres Mening skal være en Varietet af *P. membranaceus* NILSS. Disse Venstreskaller henfører jeg dog ligeledes til *P. Nilssoni* GOLDF., dels fordi der med Undtagelse af det forreste Øres Form — og her findes Overgange — ikke er nogen nærværdig Forskel mellem dem og de andre ovenfor beskrevne, dels fordi jeg trods det temmelig righoldige Materiale, Museet er i Besiddelse af, kun har fundet Venstreskaller af den ovenfor beskrevne Type; afvigende Højreskaller, som kunde tænkes at høre sammen med disse Venstreskaller, har jeg ikke truffet paa. Dette Forhold tyder paa, at alle disse forholdsvis store, glatte *Pecten*-Former fra vort Skrivekridt tilhøre én og samme Art.

Ejendommelig for de talrige foreliggende Eksemplarer af *P. Nilssoni* GOLDF. fra det danske Skrivekridt er da særlig deres forholdsvis betydelige Højde, der i Reglen overgaar Bredden med et Par Millimeter, samt de kun svagt buede Sidekanter; dette er Forhold, som minde om *P. membranaceus* NILSS.

Fuldkomment overens med Skrivekridteksemplarerne stemmer en Del Eksemplarer, som ere fundne i Cerithiumkalken i Stevns Klint. Skallerne ere her i Reglen ikke saa fladtrykte som saa ofte i Skrivekridtet, men have beholdt deres oprindelige Form; Depressionerne paa Siderne ses derfor særdeles tydelig.

I Arnagerkalken har man fundet nogle Eksemplarer af en tyndskallet, glat *Pecten*, som jeg tidligere antog for *P. membranaceus* NILSS.; men efter at have gennemgaaet de glatte *Pectines* fra Skrivekridtet er jeg kommen til det Resultat, at ogsaa disse Skaller tilhøre *P. Nilssoni* GOLDF. Efter den Form, som Venstreskallernes Øren have, maa de foreliggende Stykker høre til den Varietet, som minder om *P. spathulatus* ROEM. (se ovenfor); en fin koncentrisk Stribning iagttages tydelig. — Mærkeligt nok har jeg ikke fra Danmarks Kridtaflejringer set noget Eksemplar, som stemte fuldkommen overens med *P. membranaceus* NILSS., som ellers har en saa vid Udbredelse. Kun fra Grønsandet ved Bavnodde foreligger et Eksemplar, som muligvis maa føres herhen, men Bevaringstilstanden tillader ikke nogen sikker Bestemmelse.

Ældre Senon. Arnagerkalk: Arnager.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. (Kastrup Skov). — Cémentfabriken «Dania». Brøndum? Gudumholm. Frejlev. Nørholm. Nørre Flødal. Aalborg. Rær. Hillerslev. ?Gashjærg. Bromølle. — Cerithiumkalk: Stevns Klint.

Pecten laevis NILSSON?

1827. *Pecten laevis* NILSSON, Petrif. Suec. S. 24. Tav. 9, Fig. 17.

1897. — — — ; HENNIG, Revision etc. S. 36. Tav. 2, Fig. 25—26.

Efter HENNIG's udførlige Beskrivelse af denne Art kan følgende Karakteristik gives. Smaa runde, 5—8 Mm. høje og lige saa brede, lidet hvælvede Skaller. Sidekanterne naa omtrent til Skallens Midte; deres Vinkel er 90°. Skallen er glat og glinsende; under Lupen ses fine koncentriske Tilvækststriber samt fine radiære Linjer. — Højreskallens forreste Øre er større end det bageste og har en svag Byssusudskæring; det bageste Øre er stumpvinklet ligesom begge Ørene paa Venstreskallen; det bageste er ligeledes her mindre end det forreste.

MÖRCH angiver denne Art fra det bornholmske Grønsand¹⁾; til Grund herfor ligger — saavidt nu kan ses — et Brudstykke af en lille glat *Pecten*. Det er muligt, at det virkelig er *P. laevis* NILSS., men Eksemplaret er altfor mangelfuldt til en fuldstændig sikker Bestemmelse.

Ældre Senon. Grønsand: ?Blykobbæaa.

Pecten rotundus v. HAGENOW.

1842. *Pecten rotundus* v. HAGENOW, Monographie etc. III. S. 554.

Cirkelrund, næsten fuldstændig symmetrisk, svagt hvælvet. Skallen temmelig tyk med fin koncentrisk Stribning, ellers glat. Ørene smaa og afrundede. Det største foreliggende Eksemplar er 64 Mm. højt og har været omtrent ligesaa bredt. — Denne Art minder meget om *P. Nilssoni* GOLDF., men adskilles let fra denne ved sin tykke Skal og mindre Øren.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint (2 Ekspl.).

Pecten spathulatus ROEMER.

Tav. II, Fig. 6—7.

1841. *Pecten spathulatus* ROEMER, Die Verst. des Norddeutsch. Kreidegebirges. S. 50. Tav. 8, Fig. 5.

1895. — — — ; VOGEL, Beitr. zur Kenntniss der Holländ. Kreide. S. 20. Tav. 1, Fig. 14—16.

Angaaende denne meget omstridte Arts Historie henvises til VOGEL's Redegørelse herfor.

Skallerne meget tynde, runde, næsten fuldstændig symmetriske, i Sammenligning med *P. membranaceus* NILSS. og *P. Nilssoni* GOLDF. temmelig stærkt hvælvede; Højde og

¹⁾ O. MÖRCH: Fortegn. over Forst. i Kridtform. paa Bornholm. Vid. Medd. fra naturh. For. i Kbhvn. 1876. S. 27.

Bredde omtrent lige store (Maksimalhøjde 13 Mm.; den tilsvarende Bredde 12 Mm.); Sidekanternes Vinkel ved Hvirvlen er omtrent 100° ; den forreste Sidekant noget konkav. — Overfladen er glinsende og glat uden nogen som helst Skulptur. — Det bageste Øre er paa begge Skaller meget lille og smalt, meget mindre end det forreste; Hvirvlen ligger derfor langt bagved Hængselrandens Midte; Ørets øverste Hjørne er meget stumpvinklet. Højreskallens forreste Øre har en noget afrundet Yderrand og en betydelig Byssusudskæring; paa dets Overflade ses meget svage Tværribber. Det forreste Øre paa Venstreskallen er retvinklet og bærer de samme svage Ribber som Højreskallens.

Da de foreliggende Eksemplarer stemme ganske godt med VOGEL's Beskrivelse og Afbildninger, har jeg henført dem til denne Art. Hvorledes Forholdet er mellem den og *P. Jugleri* v. HAG., ser jeg mig ikke i Stand til at afgøre med Sikkerhed; muligvis ere de identiske.

Ældre Senon. Grønsand: ?Bornholm (3 Ekspl.).

Yngre Senon. Skrivekridt: Stevns Klint. (Kastrup Skov). — Skjorping. Nørholm. Aalborg. Svinkløv. — Cerithiumkalk: Stevns Klint. ?Eerslev (1 Ekspl.).

Danien. Saltholmskalk: ?Hjardemaal.

***Pecten inversus* NILSSON.**

1827. *Pecten inversus* NILSSON, Petrif. Suec. S. 24. Tav. 9, Fig. 18.

1889. — — — ; O. GRIEPENKERL, Verst. von Königslutter etc. S. 45.

1891. *Amussium inversum* NILSS. sp.; J. BÖHM, Die Kreidebildungen des Fürbergs etc. S. 85. T. 3, Fig. 36.

Smaa, 5—8 Mm. høje og lige saa brede Skaller. Højreskallens forreste Øre er dybt indskaaet, medens Venstreskallens kun har en svag Indbugtning. Det bageste Øre er paa begge Skaller retvinklet. — Paa Overfladen ses fine, skarpe, tæt stillede koncentriske Ribber; men mangler det yderste Lag af Skallen, hvad undertiden er Tilfældet, er Overfladen fuldstændig glat. Paa Skallens Inderside findes 10—13 smalle, skarpe Radialribber, som ikke naa helt ud til Randen.

Til denne Art henføres her en Stenkærne, der viser Aftryk af Ribber paa Skallens Inderside; Ribberne have ikke naaet helt ud til Randen. Den er af MÖRCH bestemt til *P. inversus* NILSS., hvilket sikkert er rigtigt. Endvidere er der fundet 4 Eksemplarer i Craniakalken ved Vodroffgaard; Opbevaringstilstanden lader en Del tilbage at ønske, men Bestemmelsen er dog sikker. De to af Eksemplarerne vise de indre Radialribber, hist og her dækkede af det yderste Skallag, som bærer fine koncentriske Linjer.

Ældre Senon. Grønsand: Stampen (1 Ekspl.).

Danien. Craniakalk: Vodroffgaard («*P. inversus?*» GRÖNW. *manusc.*).

Slægt: *Vola* KLEIN.*Vola quinquecostata* SOWERBY SP.

1812. *Pecten quinquecostatus* SOWERBY, Mineral. Conchol., I. S. 122. Tav. 56, Fig. 4—5.
 1897. *Vola quinquecostata* Sow.; HENNIG, Revision etc. S. 52.

Angaaende denne velkendte Art skal kun anføres følgende.

Højreskallen er meget stærkt hvælvet, Venstreskallen flad. Ørene store, retvinklede. Paa Overfladen af begge Skaller ses et ringe Antal meget stærke Radialribber; i hvert af Mellemrummene mellem disse Ribber findes 4 svagere Ribber; desuden er hele Skallen dækket af finere radiære og koncentriske Linjer.

Af denne Art foreligger kun en Stenkærne (11 Mm. høj) samt Aftryk af en Del af Skallens Yderside. MÖRCH har — sikkert med Urette — henført dette Eksemplar til *V. striato-costata* GOLDF. ¹⁾

Ældre Senon. Grønsand: Arnager (1 Ekspl.).

Vola striato-costata GOLDFUSS SP.

Tav. II, Fig. 8—9.

- 1834—40. *Pecten striato-costatus* GOLDFUSS, Petref. Germ. II. S. 55. Tav. 93, Fig. 2 c—e.

Højreskallen meget stærkt hvælvet. Paa dens Overflade findes 6 stærkt fremtrædende Radialribber, som ere furede paa langs, hvorved der fremkommer parallelle Biribber paa deres Sider; de imellem Hovedribberne liggende Biribber (deres Antal er 4—5) ere, især paa de yngre Dele af Skallen, ligeledes furede eller sribede paa langs. Mellem Ørene og de yderste Hovedribber ere Biribberne mindre kraftige. Hele Skallen er koncentrisk sribet; Striberne vise sig ofte i Furerne som smaa Tværlameller, saaledes som GOLDFUSS' Fig. 2 e viser; dog forløbe de hos de danske Eksemplarer ikke saa regelmæssig og ses kun sjældent paa Ribbernes Ryg. Tilvækstafsatser findes med uregelmæssig indbyrdes Afstand. — Det største Eksemplar har følgende Dimensioner: Højde 39 Mm., Bredde 33 Mm. og Tykkelse c. 14 Mm.

Venstreskallen er flad, næsten cirkelrund (f. Eks. Højde 19 Mm., Bredde 18 Mm.). Skulpturen er som Højreskallens; kun svare Ribberne her naturligvis til Furerne paa den anden Skal. Hovedribberne rage kun lidt frem baade paa Skallens Overside og ved dens Rand, der dog er noget indbugtet mellem Hovedribberne. Skallens Underside er mere glat; Ribberne og Furerne ere her som Regel kun synlige ved Randen.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. — Frejlev. Nørre Uttrup (mellemste Grav).

¹⁾ O. MÖRCH: l. c. S. 28.

Familie: **Limidae** D'ORBIGNY.Slægt: **Lima** BRUGUIÈRE.**Lima semisulcata** NILSSON sp.

Tav. II, Fig. 10.

1827. *Plagiostoma semisulcatum* NILSSON, Petrif. Suec. S. 25. Tav. 9, Fig. 3.1897. *Lima semisulcata* NILSS.; HENNIG, Revision etc. S. 28. Tav. 2, Fig. 14 og 17.

Oval, stærkt hvælvet, næsten symmetrisk; Hvirvlen fremragende, spids. Maksimalhøjde 24 Mm.; tilsvarende Bredde 14 Mm. Paa Skallens Midtparti findes 14—17 temmelig svage, men skarpe Radialribber. Hele Skallen er koncentrisk stribet, tydeligst paa de glatte Sidepartier. Ribberne ere temmelig smalle og have en skarp Køl, der undertiden bliver noget takket paa Grund af den koncentriske Stribning. Paa et enkelt stort Eksempplar blive Ribberne noget bredere nedad mod Randen, og paa de midterste af dem ses her en meget svag Fure paa Ryggen. Ørene ere smaa; Overfladen er her som paa Skallens Sidepartier.

Til Grund for ovenstaaende Beskrivelse ligger en Del Eksemplarer fra Skrivekridtet; en Skal (fra Bjærge) afviger fra de andre ved sin Lidenhed og det større Antal Radialribber (21). — Eksemplarerne fra Cerithiumkalken ere store og vel udviklede; de synes ikke i nogen Retning at adskille sig fra dem, der ere fundne i Skrivekridtet. — I den kvartsitiske Grønsandsten paa Bornholm er fundet et Aftryk, som sikkert hører herhen. Noget mindre sikker er Artens Forekomst i Arnagerkalken, idet de her fundne Eksemplarer ere temmelig slet bevarede. — De ved Faxen indsamlede Skaller ere meget smaa (Højde 4—5 Mm.) og synes at stemme med den af HENNIG beskrevne Form fra Annetorp.

Ældre Senon. Grønsand: Arnager (1 Ekspl.). — Arnagerkalk: Arnager (2 Ekspl.).

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. — Nørholm. ?Fjerritslev. Bjærge (1 Ekspl.). — Cerithiumkalk: Stevns Klint.

Danien. Bryozokalk: Faxen.

Lima decussata MÜNSTER.

Tav. II, Fig. 11.

1834—40. *Lima decussata* MÜNSTER.; GOLDFUSS, Petref. Germ. II. S. 91. Tav. 104, Fig. 5.

1889. — — — ; HOLZAPFEL, Die Mollusken der Aachener Kreide. S. 242. Tav. 27, Fig. 4.

Oval, noget bredere end *L. semisulcata* NILSS. og mindre hvælvet end denne Art. Maksimalhøjde 27 Mm.; tilsvarende Bredde 21 Mm. og Tykkelse c. 7 Mm. Ørene smaa, omtrent lige store. Paa Overfladen ses c. 30 Radialribber, hvoraf de midterste ere de kraftigste; henimod Skallens Sider blive Ribberne svagere og forsvinde tilsidst fuldstændig.

Paa et Par vel bevarede Eksemplarer ser man, at Ribberne have en temmelig skarp Køl, og at de midterste af dem ligesom Mellemmrummene mellem dem bære fine Radialstriber; desuden findes der fine koncentriske Striber, som gøre Ribbernes Ryg tandet. Paa Skallens Sidepartier, hvor Ribber savnes, findes temmelig stærke, underlig bølgede Striber, der, som HOLZAPFEL bemærker, give disse Partier af Skallen et ejendommeligt, moirée-agtigt Udseende.

Denne Art kendes let fra den nærstaaende *L. semisulcata* NILSS. ved den kortere Form, de talrigere Radialribber og den ejendommelige Skulptur paa Skallens Sidepartier.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. — Frejlev. Klitgaard. ?Aalborg. — Cerithiumkalk: Stevns Klint.

Lima bisulcata n. sp.

Tav. II, Fig. 13.

Coquille petite, très renflée, ovale, subsymétrique. Oreillettes obtuses. Surface rayonnée, avec de nombreux sillons séparés par des côtes; les sillons s'affaiblissent vers les côtés des valves; à la partie moyenne de chaque valve deux sillons très marqués. La surface entière est ornée de fines stries concentriques formant, aux faîtes des côtes, de petits denticules. — Haut. 4 mm., long. 2 mm.

Fra Craniakalken ved Vodroffgaard er Museet i Besiddelse af nogle Eksemplarer af en *Lima*, som formentlig er en ny Art. Materialet er mindre vel bevaret, men ved Kombination af de forskellige Stykker er en Bestemmelse dog mulig.

Skallen lille, 4 Mm. høj og 2 Mm. bred, stærkt hvælvet, oval, næsten fuldstændig symmetrisk. Ørene stumpvinklede. Hele Skallen dækket af Radialfurer med mellemliggende Ribber; Furerne blive efterhaanden svagere henimod Skallens Sider. Midt paa Skallen findes to Furer, som ere meget iøjnefaldende paa Grund af deres ganske usædvanlige Dybde; den mellemliggende og de tilstødende Ribber — særlig dog den ene af disse sidste — overgaa betydelig de andre i Styrke. Over hele Skallen løbe fine koncentriske Striber, hvorved Ribbernes Ryg bliver fint takket. Skallens Inderside viser Spor af Ydersidens Skulptur; særlig fremtrædende ere her de to dybe Furer.

Denne Art synes at være nær beslægtet med den Dværgform af *L. semisulcata* NILSS., som er funden ved Faxø og Annetorp.

Danien. Craniakalk: Vodroffgaard (4 Ekspl.; «*Lima* sp.», GRÖNW. *manuscr.*).

Lima Forchhammeri v. HAGENOW.

Tav. II, Fig. 12.

1842. *Lima Forchhammeri* v. HAGENOW, Monographie etc. III. S. 555. Tav. 9, Fig. 12.

1851. — — — ; PUGGAARD, Møens Geologie. S. 77.

Meget skæve, aflang-ovale Skaller, der ere temmelig stærkt hvælvede. Højde 8—16 Mm.; Bredde 4—7 Mm. Fra Hvirvlen udgaa indtil 8 skarpe Radialribber, der ses tydeligst paa Skallens Forside; Mellemrummene mellem Ribberne ere brede, udhulede og forsynede med Længdestriber. Hyppige koncentriske Tilvækstmærker.

De faa foreliggende Eksemplarer af denne Art ere alle daarlig bevarede, men ved Sammenligning med Eksemplarer i den Hagenowske Samling i Stettin har jeg overbevist mig om Identiteten med *L. Forchhammeri* v. HAG. Som Regel er det kun Stenkærner, der ere fundne; paa et Eksempel fra Møens Klint ses dog en Del af Skallens Inderside.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. (Kastrup Skov).

Lima densestriata HENNIG.

1899. *Lima densestriata* HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 8. Tav. 1, Fig. 3—4.

Meget skæve, afrundet-rektangulære Skaller, som ere temmelig stærkt hvælvede. Det bageste Øre meget længere end det forreste. Skallens Overflade er dækket af smalle Radialribber, hvis Mellemrum ere flade og brede. Henimod Skallens Sider blive Ribberne svagere og forsvinde tilsidst ganske, især paa den bageste Side. I Furerne mellem Ribberne ses meget fine Tværstriber.

Ved Annetorp, hvorfra HENNIG beskriver Arten, skulle Eksemplarer med Skallen i Behold være sjældne. Alle kendte Eksemplarer (11) fra Faxe med Undtagelse af et have Skallen bevaret. — De ved Hjordemaal fundne Stykker stemme ganske godt med HENNIG'S Beskrivelse og Afbildninger; kun er Formen noget lavere.

Danien. Bryozokalk: Faxe. — Saltholmskalk: Hjordemaal.

Lima Geinitzi v. HAGENOW.

Tav. II, Fig. 19.

1842. *Lima Geinitzi* v. HAGENOW, Monographie etc. III. S. 556. Tav. 9, Fig. 13.

Skævt-ægformet, stærkt hvælvet. Højde c. 10 Mm., Bredde c. 9 Mm. Fra Hvirvlen udstraale 50—60 fine, rundryggede Ribber med indbyrdes smalle Mellemrum. Over hele Skallen ses en tæt, fin, koncentrisk Stribning, hvorved der i Mellemrummene mellem Ribberne fremkommer smaa, tvær-ovale Gruber. Ørene ere meget stumpvinklede. Den koncentriske Stribning fortsættes ud paa Ørene.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. (Kastrup Skov). — Skjørping. Nørre Flødal. Aalborg.

Lima Hoperi MANTELL sp.

Tav. II, Fig. 18.

1822. *Plagiostoma Hoperi* MANTELL, Fossils of the South Downs. S. 204. Tav. 26, Fig. 2—3 og 15.
 1846. *Lima Hoperi* DESH.; REUSS, Verstein. der Böhm. Kreideform. II. S. 34. Tav. 38, Fig. 11—12.
 1863. — — — ; v. STROMBECK, Die Kreide am Zeltberg. S. 148.
 1882. — — MANT.; H. SCHROEDER, Senone Kreidegeschiebe etc. S. 263.
 1897. — — — ; HENNIG, Revision etc. S. 30. Tav. 2, Fig. 13.

Skallen skæv, oval, noget hvælvet. Ørene smaa, stumpvinklede. Overfladen glat og glinsende. Skulpturen bestaar af talrige, fine, tæt stillede, punkterede Radialstriber, der ere særlig iøjnefaldende paa Skallens Sidepartier; undertiden savnes de fuldstændig i Midtpartiet. Desuden er hele Skallen dækket af fine koncentriske Linjer. — Skallens Højde er lidt mindre end dens Bredde.

Denne vel kendte, vidt udbredte Art er hos os særlig hyppig i Arnagerkalken, hvor den tillige er særdeles smukt bevaret. Man finder den i næsten alle mulige Størrelser lige op til Eksemplarer med en Højde af 26 Mm. Paa unge Skaller ses Radialstriberne altid tydelig, hvorimod ældre Eksemplarer blive omtrent glatte i Midtpartiet; her ses da kun de fine koncentriske Linjer. Enten er hele Skallen lysebrun, eller ogsaa har den afvekslende koncentriske Bælter af lysebrunt og lysegraat; dette sidste er hyppigst Tilfældet. — Et Eksempel af en *Lima* fra Grønsandet Øst for Arnager samt et andet uden nærmere Lokalitetsangivelse afvige fra de andre foreliggende Eksemplarer af denne Art ved at være stærkere hvælvet og mere tykskallet; ogsaa Skulpturen synes at være noget afvigende. Det ringe Materiale tillader ikke en Afgørelse af Spørgsmaalet, om det kun er en Varietet af *Lima Hoperi* MANT., eller om det er en anden Art.

Fra det danske Skrivekridt foreligger denne Art næsten kun som Stenkærner; dog er hyppig et lille Brudstykke af Skallen endnu bevaret. For det blotte Øje viser Skallen sig fuldstændig glat; med stærk Lupe kan man derimod iagttage den karakteristiske Radialstriber og Punkteringen, som ere særlig tydelige paa Skallens Sidepartier.

Eldre Senon. Grønsand: ?Øst for Arnager (1 Ekspl.). Klinten mellem Sangedynen og Bavnodde (1 Ekspl.). Horsemeyreodde (1 Ekspl.). — Arnagerkalk: Arnager. Horsemeyreodde.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. — Cementfabriken «Dania». Flødals Kridtgrav (Øst for Aalborg). Nørre Uttrup (nordl. Grav). Fjerritslev.

Lima Goldfussi v. HAGENOW.

- 1834—40. *Lima Hoperi* DESH.; GOLDFUSS, Petref. Germ. II. S. 91. Tav. 104, Fig. 8.
 1842. — *Goldfussii* v. HAGENOW, Monographie etc. III. S. 555.

Denne Art, som staar meget nær den foregaaende og af flere Forfattere forenes med denne, synes at være sjælden i Danmarks Kridtstæjringer. Den adskiller sig fra

L. Hoperi MANT. særlig derved, at Stribningen og Punkteringen ere overordentlig stærkt fremtrædende paa hele Skallen; desuden er dens Form forholdsvis høj, idet Højden og Bredden omtrent ere ens. Det største foreliggende Eksemplar har en Højde af 44 Mm.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint (2 Ekspl.). — Skeelsminde (1 Ekspl.).

Lima Dunkeri v. HAGENOW.

Tav. II, Fig. 14.

1842. *Lima Dunkeri* v. HAGENOW, Monographie etc. III. S. 556.

1895. — — — ; VOGEL, Beitr. zur Kennt. d. Holl. Kreide. S. 17. Tav. 1, Fig. 9.

I Museets Samling fra det danske Skrivekridt findes et Par Brudstykker af denne Art. — Skallens Yderside er dækket af talrige Radialribber, paa hvis Ryg ses lange, afrundede, taglagte Skæl, som paa deres fri, mod Ventralranden vendende Kant ende med en lille fremstaaende Tak, som dog altid synes at være afbrudt. Mellemmummene mellem Ribberne ere smallere end Ribberne selv og synes i Almindelighed glatte; hist og her nedad mod Ventralranden ses dog svage koncentriske Striber i Bunden af disse Furer; hyppig ser man ogsaa her i hver Fure en svag Sekundærribbe. — Skallens Inderside er glat med ganske svage Antydninger af Ydersidens Skulptur.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint (2 Ekspl.).

Lima Holzapfeli HENNIG.

Tav. II, Fig. 15.

1899. *Lima Holzapfeli* HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 10. Tav. 1, Fig. 1—2.

De vigtigste Ejendommeligheder for denne Art hidsættes her efter HENNIG's Beskrivelse.

Oval, symmetrisk, 14,5 Mm. høj og 11 Mm. bred; svagt hvælvet i Partiet oppe ved Hvirvlen, iøvrigt næsten plan. Sidekanternes Vinkel ved Hvirvlen c. 90°. Ørene smaa, triangulære, af samme Form. Stenkærnen uden Skulptur; langs dens Rand ses en plan Limbus.

Paa Skallens Yderside ses plane, tæt sammentrængte Ribber, hvoraf de mediane ikke gaa op til Hvirvlen, men støde sammen i Skallens Midtlinje med dem fra den anden Side af denne. Paa Ribberne ses svage isolerede Skæl.

Til HENNIG's Beskrivelse skal her kun føjes, at Arten bliver meget større ved Faxen end ved Annetorp, et Forhold, som HENNIG har paavist for mange Arters Vedkommende. Desuden varierer Forholdet mellem Højde og Bredde overordentlig stærkt hos de danske Eksemplarer. Som Yderpunkter kunne følgende Maal anføres: Højde 29 Mm., Bredde 19 Mm. og Højde 21 Mm., Bredde 18 Mm. — I et enkelt Tilfælde har jeg set de mediane Ribber

naa helt op til Hvirvlen; undertiden ses enkelte svage, koncentriske Striber, som dog aldrig blive saa udprægede som hos *L. tecta* GOLDF.

Danien. Koralkalk og Bryozokalk: Faxe.

***Lima denticulata* NILSSON, emend. HENNIG.**

1827. *Plagiostoma denticulatum* NILSSON, Petrif. Suec. S. 26. Tav. 9, Fig. 5.

1897. *Lima denticulata* NILSS., emend. HENNIG, Revision etc. S. 32. Tav. 2, Fig. 19—23.

Skallen rund, næsten symmetrisk, temmelig stærkt hvælvet; Hvirvlen rager lidt frem foran Hængselranden og ligger noget foran dennes Midte. Skallens Højde 16 Mm., dens Bredde 14 Mm. C. 30 Radialribber udgaa fra Hvirvlen; de ere triangulære i Gennemsnit, og paa deres Ryg ses en Række, paa tværs aflange Smaaknuder, som naa ud over Ribbernes Sider og tildels ogsaa spores i Mellemrummene mellem Ribberne.

To smaa Skaller, der ere fundne i Cerithiumkalken, og som kun fremvise deres Inderside (det har været mig umuligt at præparere deres Yderside frem), høre maaske herhen.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. — Cerithiumkalk: ?Stevns Klint (2 Ekspl.).

I Samlingen findes en Del Stenkærner fra Skrivekridtet af en næsten symmetrisk, tildels stærkt hvælvet *Lima* med stærke Radialribber. Fra gammel Tid have Etiketterne været paategnede: *Lima pseudocardium* REUSS. Denne Bestemmelse hidrører formodentlig fra PUGGAARD, som angiver denne Art fra Møens Klint. Det er muligt, at en Del af disse Eksemplarer hører til *L. denticulata* NILSS., medens andre maaske høre til *L. granulata* NILSS.

***Lima granulata* NILSSON sp.**

1827. *Plagiostoma granulatum* NILSSON, Petrif. Suec. S. 26. Tav. 9, Fig. 4.

1851. *Lima granulata* NILSS.; PUGGAARD, Møens Geologie. S. 78.

1889. — — — ; HOLZAPFEL, Moll. der Aach. Kreide. S. 239. Tav. 27, Fig. 6.

1897. — — — ; HENNIG, Revision etc. S. 26. Tav. 2. Fig. 6—8.

Næsten fuldkommen runde og symmetriske, meget stærkt hvælvede Skaller. Det største foreliggende Eksemplar maaler i Højde 21 Mm., i Bredde 19 Mm. og i Tykkelse c. 11 Mm. Fra Hvirvlen udstraale henimod 30 Radialribber med indbyrdes smalle Mellemrum. Hver Ribbe bærer 3 Rækker af tætstillede Skæl, hvoraf de mellemste ere de største og tydelig Λ -formede. I Bunden af Furerne ses en, eller undertiden 3 Rækker af smaa Skæl. Paa Stenkærnen iagttages stærke Ribber med afrundet Ryg; mellem dem findes store, næsten plane Mellemrum.

Fra Assens ved Mariagerfjord foreligger en lille, kun 7 Mm. høj Skal, hvis Yderside bærer c. 25 Radialribber; paa Ryggen af disse findes en Række sirlige, Λ -formede Skæl, og paa hver Side af Ribben ligeledes en Række af mindre Skæl, som tiltage i Størrelse nedad mod Skalranden. Da Skallens hele Form stemmer med Skaller af *L. granu-*

lata NILSS. fra andre Skrivekridtlokaliteter, maa Eksemplaret vel henføres til denne Art. Ganske lignende Skaller ere samlede ved Stevns Klint (i Skrivekridtet).

Eldre Senon. Grønsand: Arnager (2 Ekspl.).

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. — Assens ved Mariagerfjord (fra en 28 M. dyb Brønd).

Familie: **Pernidae** v. ZITTEL.

Slægt: **Gervilleia** DEFRANCE.

Gervilleia sp.

Fra Annetorp omtales af HENNIG nogle ubestemmelige Stenkærner, henhørende til en eller anden Art af Slægten *Gervilleia*¹⁾. Ogsaa ved Faxe er der fundet flere saadanne Stenkærner, i et enkelt Tilfælde med et lille Stykke af Skallen i Behold; denne er imidlertid dækket af en temmelig tyk Kalkskorpe, saa at det er umuligt at se, hvorledes Overfladen har været. — Mærkeligt nok ere (paa én eneste Undtagelse nær) alle de foreliggende Stykker Venstreskaller; det samme er Tilfældet med de 3 Eksemplarer (af samme Art), som Mineralogisk Museum er i Besiddelse af fra Annetorp. Den omtalte Undtagelse dannes af en næsten fuldstændig Stenkærne. Man ser af den, at Højreskallen har været noget fladere end Venstreskallen. Det store Muskelindtryk ses næsten paa alle Stenkærner. I enkelte Tilfælde kan man ligeledes iagttage Udfyldningerne af Baandgruberne, saa at Arten utvivlsomt tilhører Slægten *Gervilleia*; men en nærmere Bestemmelse er for Tiden umulig.

Det er sandsynligvis den samme Art, HENNIG (l. c.) omtaler fra Annetorp. Han angiver som Maksimalhøjde 25 Mm. (maalt fra Hvirvlen til Bagranden). Det ene af de paa Mineralogisk Museum opbevarede Eksemplarer fra Annetorp er noget større (c. 30 Mm.), men staar dog langt tilbage for en Del af Eksemplarerne fra Faxe, hvoraf det største (noget ufuldstændige) har maalt mindst 50 Mm. HENNIG har som alt tidligere omtalt gjort opmærksom paa, at lignende Forskel i Størrelse ogsaa gør sig gældende for andre Forsteninger fra Faxe og Annetorp.

Danien. Koralkalk: Faxe.

Slægt: **Inoceramus** SOWERBY.

Inoceramus Lingua GOLDFUSS.

1834 - 40. *Inoceramus Lingua* GOLDFUSS, Petref. Germ. II. S. 113. Tav. 110, Fig. 5.

1877. — — — ; SCHLÜTER, Kreide-Bivalven. Zur Gattung *Inoceramus*. S. 276.

Tav. 39, Fig. 3—4.

1898. *Inoceramus Lingua* GOLDF.; G. MÜLLER, Molluskenf. d. Unters. v. Braunsch. etc. I. S. 45. Tav. 5, Fig. 8.

¹⁾ HENNIG: Fauna i Skånes yngre krita. II. S. 13.

Omrids omtrent som en høj, ligebenet Trekant med konveks Basis; temmelig flad, mest hvælvet i Nærheden af Forranden. Ejendommelige ere de forholdsvis fine, omtrent lige stærke, koncentriske Ribber, hvorved den adskiller sig fra *In. lobatus* MÜNSTER, med hvilken den ellers har stor Lighed, saa at de to Arter efter SCHLÜTER muligvis ere identiske. Efter det foreliggende Materiale, der dog ikke er ganske godt, er det undertiden ogsaa næsten umuligt at skælné mellem dem. *In. Lingua* GOLDF. foreligger i en Del mere eller mindre gode Eksemplarer fra Arnagerkalken, men synes kun at være funden i løse Blokke af denne Stenart. I Reglen er det Stenkærner eller Skallens Inderside, som er tilgængelig for Undersøgelse. — Efter SCHLÜTER er Arten ligesom *In. lobatus* MÜNSTER karakteristisk for Santonien (ældre Senon), men findes dog særlig i denne Etages øverste Afdeling, Zonen med *Scaphites binodosus* A. RÖM.

Ældre Senon. Arnagerkalk: Arnager.

Inoceramus lobatus MÜNSTER.

1834—40. *Inoceramus lobatus* MÜNSTER; GOLDFUSS, Petref. Germ. II. S. 113. Tav. 110, Fig. 3.

1877. — — — ; SCHLÜTER, Zur Gattung *Inoc.* S. 275. Tav. 39, Fig. 1—2.

Denne Art, som sammen med den sidst omtalte forekommer i det bornholmske Kridt, er kun funden i faa Eksemplarer. Den ligner *In. Lingua* GOLDF. saa meget, at en Bestemmelse somme Tider kan være vanskelig. Det vigtigste Skelnemærke er, at nogle af Ribberne — med temmelig konstante Mellemrum — blive betydelig kraftigere end de andre.

Ældre Senon. Grønsand: Arnager (1 Ekspl.). — Arnagerkalk: Bornholm (uden nogen nærmere Lokalitetsangivelse; de fleste Eksemplarer ere vistnok tagne som Strandsten).

Baade fra Grønsandet og Arnagerkalken paa Bornholm (Mulebyaa, Stampen, Arnager) ligger der i Museets Samling en Del Brudstykker af en stor, tykskallet *Inoceramus* med stærke, noget uregelmæssige, koncentriske Ribber; det er paa disse Eksemplarer, at MÖRCH'S¹⁾ Angivelser om Forekomsten af *In. Brongniarti* SOW. og *In. Cuvieri* BRONGN. bero. De ere imidlertid saa ufuldstændige, at selv blot en tilnærmelsesvis rigtig Bestemmelse er umulig.

Fra det danske Skrivekridt foreligger der ligeledes Skalstumper, som ved deres Tykkelse vise, at de have tilhørt større Former af Slægten *Inoceramus*; maaske tilhøre de samme Art som nogle ligeledes fra Skrivekridtet stammende, ubestemmelige, forflintede Stenkærner. Det er vel nærmest disse Eksemplarer, PUGGAARD har henført til *In. Cuvieri* SOW.²⁾

¹⁾ O. MÖRCH; I. c. S. 27.

²⁾ PUGGAARD: Møens Geologie, S. 81. Fig. 27.

Familie: **Pinnidae** GRAY.Slægt: **Pinna** LINNÉ.**Pinna decussata** GOLDFUSS.

1834—40. *Pinna decussata* GOLDFUSS, Petref. Germ. II. S. 166. Tav. 128, Fig. 1—2.

Formen er som en 4-sidet Pyramides; fortil er Gennemsnittet rhombeformet, bagtil mere linseformet. Kløvet Rygkant; ovenfor denne findes 9, under den 7 smalle Ribber. Den øvrige Del af Skallen bærer talrige koncentriske Striber, og mange Tværlinjer og -rynker krydse Mellemrummene mellem Ribberne og tildels ogsaa Ribberne selv. (Efter GOLDFUSS.)

7 Brudstykker af forskellige Individuer henregner jeg til denne Art. De ere alle dels udfyldte med Flint, dels omgivne af samme Stenart. Som Regel er det de yderste Partier, der ere fundne; intet Eksemplar viser Hvirvlen. Bestemmelsen er derfor noget usikker; Formen og Ribbernes Antal stemmer dog med GOLDFUSS' Beskrivelse og Afbildninger.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. — Cementfabriken «Dania». Skovbakken ved Aalborg (i en løs Blok).

Pinna sp.

Tre ufuldstændige Stenkærner, hvoraf den største er 105 Mm. lang, ere desværre for slet bevarede, til at man kan bestemme dem blot nogenlunde sikkert. Det er formodentlig samme Art, HENNIG omtaler fra Annetorp¹).

Danien. Koralkalk: Faxe (3 Ekspl.).

Familie: **Spondylidae** GRAY.Slægt: **Plicatula** LAMARCK.**Plicatula** sp.

Tav. II, Fig. 16—17.

Paa forskellige Lokalteter med Craniakalk er fundet en Del Skaller af en *Plicatula*. Materialet er imidlertid for tarveligt til en nøjere Bestemmelse, og der skal derfor her kun anføres de vigtigste Ejendommeligheder.

¹) HENNIG: Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 14.

Af Form ere Skallerne noget skæve, undertiden næsten cirkelrunde; Højden omtrent som Bredden. Højreskallen fasthæftet, temmelig stærkt hvælvet; dens Overflade er dækket af talrige Radialribber, som krydses af uregelmæssige, noget bladede, koncentriske Furer og Linjer. Mellem Hovedribberne ses i Reglen én eller to svagere Ribber. — Venstreskallen er flad eller svagt konkav; dens Overflade er dækket af fine, uregelmæssige, koncentriske Lameller samt af fine Radialribber. — Paa begge Skaller synes Radialribberne at have baaret talrige smaa Torne; paa Indersiden ses radiale og koncentriske Furer af meget vekslende Styrke. — En af Skallerne fra Herfølge (en Højreskal) tilhører maaske en anden Art; Radialribberne ere hos den langt mindre fremtrædende og bære kun faa Torne, der til Gengæld ere usædvanlig kraftige.

Danien. Craniakalk: Kjøbenhavns Havn (GRØNW. *manuscr.*). Vodroffgaard (GRØNW. *manuscr.*). Herfølge (GRØNW. *manuscr.*).

Slægt: *Spondylus* LINNÉ.

Af herhen hørende Arter er der i Tidernes Løb til Mineralogisk Museum indsamlet et ret righoldigt Materiale, der imidlertid lader meget tilbage at ønske, hvad god Bevaringstilstand angaar. Kun ganske faa hele Skaller ere fundne, naar man undtager Fundene fra Faxe, og selv disse hele Eksemplarer ere mindre heldige til Bestemmelse, da de næsten alle ere Underskaller, som ere fastvoksede til Stenarten med deres Underside; desuden mangle de i de fleste Tilfælde Ørene. Resten af det Materiale, der foreligger, er større og mindre Brudstykker. Som en Følge heraf er en Bestemmelse vanskelig, særlig af de Arter, som forekomme i vort Skrivekridt.

Spondylus truncatus LAMARCK sp.?

1819. *Podopsis truncata* LAMARCK, Animaux sans vert. VI. S. 195.

1834—40. *Spondylus truncatus* GOLDFUSS, Petref. Germ. II. S. 97. Tav. 106, Fig. 4.

1843. — — — ; d'ORBIGNY, Pal. Franç. Ter. cré. III. S. 668. Tav. 459.

Nogle Skaller fra Skrivekridtet høre maaske herhen. — Underskallen synes kun at have været fastvokset med Partiet i Nærheden af Hvirvlen; den øvrige Del af Skallen er jævnt hvælvet. Overskallen er temmelig stærkt hvælvet. De talrige Radialribber krydses paa begge Skaller af stærke koncentriske Striber, som ere zigzagformede, saa at Ribberne se ud, som om de vare dækkede af taglagte Skæl. Mere fremtrædende Tilvækstmærker ere hyppige.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. — Nørre Flødal. Restrup. Aalborg.

Spondylus spinosus SOWERBY sp.

Tav. II, Fig. 20—21.

1814. *Plagiostoma spinosa* SOWERBY, Min. Conch. I. Tav. 78.

1834—40. *Spondylus spinosus* DESH.; GOLDFUSS, Petref. Germ. II. S. 95. Tav. 105, Fig. 5.

1872—75. *Spondylus spinosus* SOW. sp.; H. B. GEINITZ, Das Elbthalgebirge. II. S. 31. Tav. 9, Fig. 1—3.
1898. — — — ; G. MÜLLER, Molluskenfauna des Unters. etc. S. 23. Tav. 4, Fig. 4.

Næsten symmetriske, temmelig stærkt hvælvede Skaller. Venstreskallen stærkere hvælvet end Højreskallen. — Radialribberne ere lige kraftige paa samme Skal; paa Venstreskallen ere de omtrent ligesaa brede som Mellemrummene mellem dem, paa Højreskallen noget bredere. Venstreskallen er i Reglen uden Torne; kun hos et Eksemplar har jeg set en Torn paa det ribbeløse Sideparti. Paa Højreskallen sidde i Række paa enkelte Ribber lange, fortil udhulede Torne, som dog i Almindelighed ere afbrudte. Undertiden blive Ribbernes Sider tandede, hvilket vel staar i Forbindelse med den koncentriske Stribning; denne fortsættes ud paa de ribbeløse Sidepartier.

Kun et af de foreliggende Eksemplarer er fuldstændigt; hyppigst er det Sten-kærner, man har fundet. Det største Eksemplar maaler c. 40 Mm. i Højde og Bredde; de fleste ere betydelig mindre.

Ældre Senon. Grønsand: ?Stampen. ?Klinten indfor Sangedynen. Bavnodde.

Spondylus latus SOWERBY sp.

1814. *Dianchora lata* SOWERBY, Min. Conch. I. Tav. 80, Fig. 2.
1822. — *obliqua* MANTELL, Fossils of the South Downs. S. 206. Tav. 25, Fig. 1; Tav. 26, Fig. 12.
1834—40. *Spondylus lineatus* GOLDFUSS, Petref. Germ. II. S. 97. Tav. 106, Fig. 3.
1889. — *latus* SOW.; HOLZAPFEL, Mollusk. d. Aachen. Kreide. S. 244. Tav. 27, Fig. 11 og 14.
1892. *Spondylus latus* SOW. sp.; STOLLEY, Kreide Schleswig-Holsteins. S. 236.

Underskallerne ere altid fastsiddende ved Hjælp af talrige, koncentriske Lameller paa deres Underside, som i Reglen er helt dækket af disse Lameller. Skallernes Form varierer en Del; de ere flade eller næsten flade, oftest skæve, undertiden næsten cirkelrunde. Paa Indersiden ses meget talrige, fine, flade Radialribber, der i Reglen have et noget uregelmæssig bølget Forløb. Forholdet mellem deres og deres indbyrdes Mellemrums Bredde er vekslende. I Nærheden af Hvirvlen indskydes ny, fine Ribber i Mellemrummene mellem de primære; disse sekundære Ribber opnaa snart samme Styrke som de primære. — Et Par Overskaller, som ere fundne sammen med de her beskrevne Underskaller, høre vel til samme Art; den ene er næsten cirkelrund, medens den anden er noget skæv; begge ere de temmelig flade. Overfladen er dækket af talrige, fine Radialribber, hvis Bredde er omtrent som de mellemliggende Furers. Skallens Ydre er noget afslidt, men det ses dog, at Ribberne have været rundryggede; ligeledes synes hele Skallen at have været dækket af koncentriske Striber; hist og her Tilvækstafsatser.

Ovenstaaende Beskrivelse gælder Eksemplarer fra Arnagerkalken. Fra Skrivekridtet haves en Del Underskaller, der kun lidet afvige fra de beskrevne. I Almindelighed ser man her paa Skallens Inderside, at enkelte Ribber med nogenlunde konstant Mellemrum

træde stærkere frem end de andre. Disse Eksemplarer synes at stemme særlig godt med de af HOLZAPFEL beskrevne og afbildede.

Ældre Senon. Arnagerkalk: Arnager.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. — Skovbakken. Aalborg.

Spondylus Dutempleanus d'ORBIGNY.

Tav. II, Fig. 22, 25.

1843. *Spondylus Dutempleanus* d'ORBIGNY, Paléont. franç. Terr. crét. III. S. 672. Tav. 460, Fig. 6—11.

1889. — — — ; HOLZAPFEL, Moll. d. Aachener Kreide. S. 244. Tav. 27, Fig. 8—10.

1892. — — — ; STOLLEY, Kreide Schl.-Holst. S. 236.

De foreliggende Underskaller ere stærkt hvælvede, fastvoksede til Underlaget ved koncentriske Lameller; Radialribberne omtrent lige stærke; paa Skallens fri Del ere de besatte med Torne.

Overskallen er næsten kredsround, mer eller mindre stærkt hvælvet. Radialribberne rundryggede, tæt stillede, oftest smallere end deres Mellemrum. Stærkere Ribber veksle med svagere, undertiden ligefrem alternerende, undertiden er det kun hver fjerde, der er mere fremtrædende end de andre. Paa de kraftigere Ribber sidde flere eller færre Torne; kun sjældent kan der findes Torne paa alle Ribber. Furerne og undertiden ogsaa Ribberne krydses af koncentriske Tilvækststriber. Ørene smaa.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. — Cementfabrikken «Cimbria» (ved Mariagerfjord). Nørholm. — Cerithiumkalk: ?Stevns Klint (1 Overskal).

Danien. Koralkalk: Faxe (1 Overskal).

Spondylus faxensis (M. U. H.), LUNDGREN.

Tav. III, Fig. 1—3.

1847. *Spondylus Faxoensis* M. U. H. Amtl. Bericht über die 24. Versamml. Deutsch. Naturf. u. Aerzte in Kiel 1846. S. 119.

1885. *Spondylus faxeensis* M. M. H.; LUNDGREN, Spondylusarterna etc. S. 10. Tav. 2, Fig. 19—20.

1899. — *faxensis* LDGRN.; HENNIG, Fauna i Skånes yngre krita. II. S. 6.

Underskallens Form er meget variabel; oftest er den temmelig stærkt og uregelmæssig hvælvet med det dybeste Parti noget nedenfor Hvirvlen; undertiden er Skallen næsten flad. Nogle Eksemplarer have et fladt Parti oppe ved Hvirvlen, fra hvilket der da gaar en Kant mer eller mindre stejlt i Vejret. Disse Forhold staa i Forbindelse med Størrelsen og Formen af Fasthæftningsfladen. Skallens Underside er i Reglen dækket af koncentriske Lameller, som bære smaa Ribber paa deres mod Skalranden vendende Side. I de Tilfælde, hvor Skallen har et fladt Parti ved Hvirvlen og et stejlt Randparti, findes

oftest slet ingen Lameller paa Randpartiets Yderside. I andre Tilfælde, hvor kun den ene Kant af Skallen er fæstet til et Underlag, er det kun denne Del, der bærer Lamellerne, eller ogsaa ere Lamellerne her meget kraftigere udviklede end paa den fri Del. Maaske have — som omtalt af HENNIG — en Del af Skallerne ikke egentlig været fastvoksede til noget Underlag, men have brugt Lamellerne som en Slags Ankere, der have fastholdt dem til Kridthavets Bund. — Den fri Del af Skallen bærer temmelig svage, omtrent lige stærke Ribber, der korrespondere med Ribberne paa den yderste Lamel. Skallens Inderside viser svage Furer; dog mangler det inderste Skallag; paa Stenkærner ser man, at dette har været fuldkommen glat; her ses ogsaa ofte Aftryk af de to Tænder samt Udfyldninger af Tandgruberne. I et Par Tilfælde har jeg ligeledes set Afstøbningen af Baandgruben. — Af Ørene er det forreste mindre og kortere end det bageste.

Overskallen er mere regelmæssig; forlænget skævt bagtil. Den bageste Hængselkant er længere end den forreste. Ribberne paa Skallens Yderside ere i Nærheden af Hvirvlen tæt sammentrængte, men Furerne mellem dem blive nedad mod Skalranden efterhaanden bredere, indtil de naa omtrent samme Bredde som Ribberne. Næsten altid ere nogle enkelte (6—8) Ribber kraftigere end de andre; de træde særlig frem paa Skallens Midtparti. Eksemplarerne fra Faxe ere i Reglen stærkt inkrusterede med Kalkspath, hvorved Ribbernes Bredde vokser saa meget, at de synes at støde helt sammen uden mellemiggende Furer. Ribbernes Antal øges ved Indskydning. Paa enkelte, ikke inkrusterede Skaller kan man se en fin, koncentrisk Stribning. Paa de kraftigste Ribber findes hyppigst flere eller færre bagud rettede, fortil udhulede Torne. Overskallens Inderside er som Underskallens. — Ørene ere ulige store, meget stumpvinklede; det bageste er større og længere end det forreste; paa deres Overflade ses Tilvækststriber.

Yngre Senon. Cerithiumkalk: ?Stevns Klint (1 Ekspl. med begge Skaller).

Danien. Koralkalk og Bryozokalk: Faxe.

Spondylus danicus (M. U. H.), n. sp.

Tav. II, Fig. 23—24.

Coquille suboblique, asymétrique. *Valve adhérente* aplatie, fixée aux corps sous-jacents par des lamelles plissées. A la face intérieure — la couche interne qui la recouvrait originairement a été dissoute —, de nombreux sillons, profonds, séparés par des côtes dont quelques-unes particulièrement prononcées; dans la région du sommet une côte très marquée alterne régulièrement avec une côte faible. *Valve libre* peu convexe; la face extérieure présente des côtes semblables à celles de l'espèce précédente.

Under dette Navn henlaa i Museets Samling et Par Underskaller af en *Spondylus* fra Limstenen i Stevns Klint. Nogen Beskrivelse af dem er imidlertid aldrig fremkommen.

Underskallen er næsten altid fladt udbredt, undertiden med ophøjet Rand; den er noget skæv, usymmetrisk og er fæstet til Underlaget (eller forankret paa Havbunden?) ved koncentriske, stærkt krusede Lameller; paa Indersiden (det inderste Lag mangler) ses en Mængde ret dybe Furer, mellem hvilke findes Ribber, som veksle i Styrke; enkelte af disse ere særlig kraftige; i Nærheden af Hvirvlen ses regelmæssig skiftevis en stærk og en svag Ribbe.

Overskallen er skæv, temmelig flad. Paa dens Overflade findes Ribber af lignende Udseende som hos *Sp. faxensis* (M. U. H.), LDGRN.

Denne Art adskiller sig fra den foregaaende særlig ved sin større Skævhed samt ved den meget fladere Overskal; men om den vil kunne opretholdes som selvstændig Art, eller om disse Afvigelser kun skyldes andre ydre Forhold, ser jeg mig ikke i Stand til at afgøre paa Grundlag af det hidtil indsamlede Materiale.

Danien. Bryozokalk: Stevns Klint. Aashøj. — Løgstør. ?Klim Bjærg. Vigso. — Saltholmskalk: Saltholm. — Bredstrup Klint. — Blegeskridt: Østerodde (ved Thisted).

Familie: **Dimyidae** FISCHER.

Slægt: **Dimyodon** MUNIER-CHALMAS.

De i de danske Kridtaflejringer fundne Arter af denne Slægt have nylig været Genstand for en udførligere Undersøgelse af K. A. GRÖNWALL¹⁾. Jeg har her ikke noget videre at tilføje, men skal dog for Fuldstændigheds Skyld efter nævnte Forfatter kort gengive de vigtigste Ejendommeligheder hos de 3 i vort Kridt forekommende Arter samt deres Findesteder.

Dimyodon Nilssoni v. HAGENOW sp.

1842. *Ostrea Nilssoni* v. HAGENOW, Monographie etc. III. S. 546.
 1891. *Dimyodon Nilssoni* v. HAG. sp.; J. BÖHM, Kreidebild. des Fürbergs etc. S. 89. Tav. 4, Fig. 7.
 1892. — — — ; STOLLEY, Kreide Schl.-Holst. S. 242.
 1895. *Cyclostreon* — — ; VOGEL, Beitr. zur Kennt. d. Holländ. Kreide. S. 14. Tav. 1, Fig. 4—7.
 1900. *Dimyodon* — — ; GRÖNWALL, Slæktet *Dimyodon* etc. S. 75. Tav. 2, Fig. 1—3.

Skallen oval, skæv, i Reglen bøjet tilhøjre (fremefter); Hængselranden horizontal, oftest forlænget i Vinger eller Øren; i dens Midte findes en ubetydelig Grube; paa hver Side af denne en lav, tandet Liste, som fortsættes i en Linje, der afgrænser en ydre Limbus; det indre Parti er paa Underskallen fladt, paa Overskallen oftest meget konkavt.

¹⁾ K. A. GRÖNWALL: Slæktet *Dimyodon* i Danmarks krita. Medd. fra Dansk geol. Foren. Nr. 6. København, 1900. S. 73—80.

Venstreskallen er flad, hyppigst fastvokset med hele sin Underside; Indersidens Midtparti viser 25—40 lave, smalle Radialribber, som alle kunne naa helt ned til Limben, eller enkelte af dem afbrydes af en Tilvækstlinje; undertiden indskydes kortere Ribber mellem de lange. — Højreskallen konveks; i enkelte Tilfælde er dens nedre Kant stærkt opadbøjet. Ydersiden er dækket af lamelformede Tilvækstringe; Indersiden omtrent glat.

Højde 7—12 Mm.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. (Kastrup Skov). — Aalborg.

Danien. Saltholmskalk: Saltholm. — Sangstrup. — Blegeskridt: Skader.

Dimyodon costatus GRÖNWALL.

1900. *Dimyodon costatus* GRÖNWALL, Släktet *Dimyodon* etc. S. 77. Tav. 2, Fig. 4—7.

Skallen skævt-oval, bøjet tilhøjre. Hængselranden horizontal, altid uden Øren, gaaende jævnt over i Skalkonturen.

Venstreskallen flad, fastvokset med hele sin Underside. Fra Hængselranden løber parallelt med Skallens Rand en svagt ophøjet Liste; som længere nede gaar over i en Linje af smaa Forhøjninger (Kappelinjen?). Nogen egentlig Limbus som hos foregaaende Art findes ikke, men Skallens Rand er fortykket og forhøjet til en Kant, som staar stejlt til begge Sider, mest indad, hvor den er jævn og glat, mindre udadtil, hvor den er forsynet med smaa skarpe Furer (c. 4 paa 1 Mm.); unge Individuer savne denne Kant. Paa Skallens Inderside findes 15—20 lave, svagt bøjede Radialribber; nedad mod Skalranden indskydes enkelte kortere Ribber; Tilvækstlinjerne meget utydelige. — Højreskallen er svagt konveks; paa Ydersiden bærer den lamelagtige Tilvækstringe samt svage Radialribber.

Højde og Bredde c. 8 Mm. De i Danien fundne Eksemplarer ere mindre (c. 5 Mm.) og ikke saa skæve; deres Yderkant er noget skarpere og højere.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. — Cementfabriken «Cimbria». Hov. Aalborg. Rær. Bjerge. — Cerithiumkalk: Stevns Klint (1 Underskal).

Danien. Bryozokalk: Herfølge. — Saltholmskalk: Saltholm. Egby Bro. — Bredstrup Klint.

Dimyodon Böhmi STOLLEY.

1892. *Dimyodon Böhmi* STOLLEY, Kreide Schl.-Holst. S. 243. Tav. 7, Fig. 8.

1900. — — — ; GRÖNWALL, Släktet *Dimyodon* etc. S. 78. Tav. 2, Fig. 8.

Venstreskallen fastvokset, oval, svagt bøjet til højre. Hængselranden kort og lige. Indersiden plan eller noget konveks, glat eller forsynet med svage koncentriske Til-

vækstlinjer. Ingen Limbus, men Skallens Rand fortykket og forhøjet til en skarp Randliste, som staar lige stejlt til begge Sider eller noget stejlere udadtil; paa sin Inderside følges denne Liste af en Række smaa Indtryk (Kappelinjen?); paa dens Yderside findes fine, skarpe og ophøjede Striber (6—10 paa 1 Mm.).

Højreskallen er efter STOLLEY flad eller næsten flad samt dækket af lamelformede Tilvækstringe.

C. 4 Mm. høj og omtrent lige saa bred. Fra Danmark foreligger der kun Underskaller.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens eller Stevns Klint. — Cementfabriken «Cimbria».

Familie: **Anomiidae** GRAY.

Slægt: **Anomia** LINNÉ.

Anomia pseudoradiata D'ORBIGNY.

1850. *Anomia pseudoradiata* D'ORBIGNY, Prodr. de Paléont. II. S. 84.

1899. — — — ; WOODS, Cretaceous Lamellibr. I. S. 27. Tav. 5, Fig. 1—3.

Underskallen er næsten cirkelrund, noget uregelmæssig, flad; Højde 19 Mm., Bredde 20 Mm.; Overfladen dækket af fine, stærkt bølgeformede Ribber, der hyppig ere afvekslende stærkere og svagere; de stærkere ere fint kornede. I Nærheden af Umbo findes et Foramen.

Endvidere findes i Samlingen en Overskal, som antagelig hører herhen. Den er næsten cirkelrund, noget konveks og dækket af lignende bølgeformede Radialribber som Underskallen. Hvirvlen er kun svagt fremspringende.

Yngre Senon. Skrivekridt: Stevns Klint (kun Underskaller). (Kastrup Skov; en Overskal).

Slægt: **Placunopsis** MORRIS et LYCETT.

Placunopsis undulata J. MÜLLER.

Tav. II, Fig. 26.

? 1842. *Anomia granulosa* RÖMER, Verst. d. Norddeutsch. Kreidegeb. S. 49. Tav. 8, Fig. 4.

1851. *Spondylus undulatus* REUSS; J. MÜLLER, Monogr. d. Petref. d. Aachener Kreidef. II. S. 68.

1889. *Placunopsis undulata* MÜLL.; HOLZAPFEL, Die Moll. d. Aachen. Kreide. III. S. 246. Tav. 26, Fig. 21—22.

Skallerne ere meget tynde. Et Par Stykker synes med hele deres Yderflade at have været fastvoksede til en eller anden Genstand, som senere er bleven fuldstændig op-

løst. De ere gærne noget itubrudte og fladtrykte, saa at det er vanskeligt nøjagtig at udfinde deres oprindelige Form; dog synes de at have været lidt hvælvede; Bredden noget større end Højden (Maksimalhøjde 32 Mm., den tilsvarende Bredde 35 Mm.). Alle de foreliggende Eksemplarer ere bevarede med Indersiden vendende opad; denne er radiært stribet, svarende til Ydersidens Skulptur. Ved Hængslet ses en svag Fremragning. Randen af Skallen er fladt udbredt og noget tandet. Noget Indtryk af Lukkemuskler har jeg ikke kunnet opdage, formodentlig fordi det inderste Skallag er opløst. Skallens Yderside er dækket af fine Radialribber, som paa Skallens Sidepartier ere stærkt bøjede henholdsvis fremefter og bagefter. De dannes af fine Tænder som de af HOLZAPFEL (Fig. 22 *b*) afbildede; kun synes Tænderne ikke at være fuldkommen saa regelmæssige hos de danske Eksemplarer.

Som omtalt af HOLZAPFEL er der nogen Sandsynlighed for, at denne Art er identisk med *A. granulosa* RÖM., et Spørgsmaal, som dog ikke lader sig afgøre uden en Sammenligning med RÖMER'S Original.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint. — Frejlev. Nørre Uttrup (mellemste Grav).

Familie: **Ostreidae** LAMARCK.

Slægt: **Ostrea** LINNÉ.

Ostrea incurva NILSSON, emend. HENNIG.

Tavle III, Fig. 4.

1827. *Ostrea incurva* NILSSON, Petrif. Suec. S. 30. Tav. 7, Fig. 6.
 — — *curvirostris* NILSSON, ibid. S. 30. Tav. 6, Fig. 5.
 — — *acutirostris* NILSSON, ibid. S. 31. Tav. 6, Fig. 6.
 1897. — *incurva* NILSS., emend. HENNIG, Revision etc. S. 11. Tav. 1, Fig. 15, 17, 21—23, 25—28.

Da det danske Materiale af denne Art er temmelig tarveligt (kun Underskaller ere fundne), hidsættes her de vigtigste Ejendommeligheder efter HENNIG, til hvis særdeles udførlige Beskrivelse for øvrigt henvises.

Underskallens Form er meget variabel, tildels afhængig af Underlagets Form. Baandgruben lige eller bøjet. Paa Indersiden ses et Par Lister, som fra Partiet ved Baandgruben løbe parallelt med Skalranden og efterhaanden tabe sig nedadtil; mellem dem og den fri, opstaaende Skalrand ligger en bred Fure, i hvis Bund ses en Række smaa grubeformede Fordybninger. Indtrykket af Lukkemusklen er halvcirkelformet, vendende den lige Side skraat opefter tilhøjre. Paa Ydersiden findes uregelmæssige Tilvækstlameller.

Overskallens Form svarer til Underskallens; Skallen kan være næsten plan eller ogsaa konveks. Til den omtalte Fure paa Underskallens Inderside svarer her en ejendommelig tandet Liste. Paa Overfladen ses koncentriske Tilvækstlameller.

De to af de hos os fundne Eksemplarer ere fastvoksede til en *Spondylus*; hos det ene er Baandgruben drejet fremad, hos det andet tilbage. Alle Eksemplarerne stemme forøvrigt fuldkommen med HENNIG's Beskrivelse og Afbildninger; kun synes Muskelindtrykket at sidde noget nærmere Hvirvlen.

Ældre Senon. Grønsand: Arnager (1 Ekspl.). — Arnagerkalk: Arnager (3 Ekspl.).

Ostrea semiplana SOWERBY.

Tav. III, Fig. 5, 7—8.

1825. *Ostrea semiplana* SOWERBY, Mineral Conch. V. Tav. 489, Fig. 3.
 1827. — *flabelliformis* NILSSON, Petrif. Suec. S. 31. Tav. 6, Fig. 4.
 — — *?plicata* NILSSON, ibid. S. 31. Tav. 7, Fig. 12.
 — — *pusilla* NILSSON, ibid. S. 32. Tav. 7, Fig. 11.
 1897. — *semiplana* NILSS.; HENNIG, Revision etc. S. 9. Tav. 1, Fig. 7, 10—14, 16, 18—19.

Ogsaa denne Art har HENNIG beskrevet særdeles omstændelig. Idet der henvises til denne Beskrivelse, skal her angaaende de danske Eksemplarer kun anføres følgende:

Underskallens Form er meget variabel, men nærmer sig dog altid mer eller mindre til Cirkelformen, især naar Fastvoksningssfladen er stor; en Underskal, som sandsynligvis har siddet paa en *Actinocamax westphalicus* SCHLÉT., er nærmest seglformet, idet den udsender en bøjet Forlængelse bagtil. Paa Undersiden ses udad mod Randen stærke Folder, som gøre Randen stærkt bugtet; forøvrigt iagttager man kun koncentriske Tilvækststriber. Næsten hos alle foreliggende Eksemplarer er Hængselpartiet saa stærkt nedadbojet, at det danner en ret Vinkel med den øvrige Skals Plan. Lukkemusklens Indtryk er ovalt.

Overskallens Form retter sig efter Underskallens; oftest er den noget konveks. Paa Overfladen ses koncentrisk Stribning; for Resten er den meget uregelmæssig med store Folder og Bugter, svarende til Underskallens.

Denne Art har en vidtstrakt vertikal Udbredelse indenfor Danmarks Kridtfløjninger; dog træffer man den hyppigst i de ældre Lag. I det bornholmske Kridt er det især Formerne *O. flabelliformis* NILSS. og *O. pusilla* NILSS. (= *O. serrata* DEF. i MÖRCH's Fortegnelse), som træffes hyppig. Eksemplarerne fra Skrivekridtet stemme derimod bedst med *O. plicata* NILSS.; dog finder man ved Siden heraf ogsaa de fleste af de andre af HENNIG beskrevne og afbildede Former. Endelig foreligger der fra Faxe nogle Underskaller, som temmelig sikkert høre herhen; Hængselpartiet er bl. a. meget stærkt nedadbojet, og ogsaa i andre Retninger stemme de godt med *O. semiplana* Sow.; kun synes Skallerne at være helt eller næsten fri for Folder og Ribber.

Ældre Senon. Grønsand: Bavnodde. Klinton indfor Sagedynen. Horsemyreodde. Arnager. — Mulebyaa.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint.

Danien. Bryozokalk: Faxe.

Ostrea Merceyi COQUAND.

Tavle IV, Fig. 1.

1869. *Ostrea Merceyi* COQUAND, Monogr. du genre Ostrea. Ter. cré. S. 93. Tav. 28, Fig. 22; Tav. 29, Fig. 8—14.

Denne lille, forholdsvis meget høje og meget smalle *Ostrea* skelnes let fra alle andre hos os forekommende Arter ved de savtakkede For- og Bagrande; Takkerne staa slet ikke i Forbindelse med Ribber, da der paa Overfladen kun findes koncentriske Tilvækststriber. Begge Skaller ere stærkt hvælvede. — Der synes for Resten at være Overgangsled mellem denne Art og *O. semiplana* Sow. gennem *O. Bronni* J. MÜLLER, men det forhaanden værende Materiale er ikke tilstrækkeligt til at afgøre dette Spørgsmaal.

Yngre Senon. Skrivekridt: Stevns Klint. — Cerithiumkalk: Stevns Klint (1 Ekspl.).

Ostrea hippopodium NILSSON.

1827. *Ostrea hippopodium* NILSSON, Petrif. Suec. S. 30. Tav. 7, Fig. 1.

1897. — — — ; HENNIG, Revision etc. S. 6. Tav. 1, Fig. 1—6, 8—9.

Denne vel kendte Art forekommer saa godt som i alle Danmarks Kridtfløjringer.

Underskallen fastvokset; er Underlaget stort, breder Skallen sig først fladt henover dette for derpaa pludselig at hæve sig lodret op og derved danne en halvcirkelformet, høj Vold; er Underlaget derimod lille, faar Skallen omtrent samme Form som hos *Gryphaea vesicularis* LAM. Undersiden er koncentrisk stribet, ellers glat.

Overskallens Midtparti er i Reglen svagt konveks, medens Randen er fladt udbredt eller endog tilbagebøjet. Overfladen som Underskallens; i et Par Tilfælde ses Radialfurer.

Ældre Senon. Grønsand: Stampen. Bavnodde. Horsemyrødde. Arnager. — Mulebyaa. — Arnagerkalk: Horsemyrødde.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. (Kastrup Skov). — Nørre Flødal. Hov (Thy).

Danien. Koralkalk: Faxe. — Bryozokalk: Faxe. Aggersborggaard. Lendrup Strand. Klim Bjærg. — Saltholmskalk: Saltholm. Skader. Graven Øst for Hovsør Havn.

Ostrea reflexa (M. U. H.) n. sp.

Tav. III, Fig. 12—14.

1866. *Ostrea reflexa* M. U. H.; v. FISCHER-BENZON, Das relative Alter des Faxekalkes etc. S. 17.

Coquille très haute et très courte. *Valve gauche* fixée par une partie assez peu étendue de sa face extérieure; fossette ligamentaire très longue; aréa cardinale triangulaire; partie supérieure de la valve, calcéoliforme; impression musculaire grande, ovale; face extérieure couverte de gros plis lamelleux, concentriques, irréguliers. *Valve droite* languiforme ou ovale, plane dans la région du sommet, très réfléchiée vers les bords; aréa cardinale semblable à celle de la valve gauche; face extérieure très lamelleuse avec, quelquefois, un tout petit nombre de côtes rayonnantes, peu marquées. — Haut. 135 mm., long. 58 mm., épais. environ 40 mm.

Under dette Navn henligger i Mineralogisk Museums Samling et ikke ringe Antal Skaller af en *Ostrea*, som ikke synes at stemme med nogen hidtil beskreven Art.

Underskallen er kun med en meget ringe Del af sin Underflade fastvokset til en eller anden Genstand; den er meget høj og smal, stærkt hvælvet fra Side til Side; et Eksempel, noget ufuldstændigt, maaler 135 Mm. i Højde, 58 Mm. i Bredde og c. 40 Mm. i Tykkelse. Andre Eksemplarer ere forholdsvis lavere og meget uregelmæssig formede. Underfladen er meget uregelmæssig; hyppig har den stærke Tilvækstlameller. Indvendig ses den aflange Baandgrube, som undertiden er bøjet noget frem eller tilbage. Hængselpartiet er triangulært og fortsættes nedad paa hver Side i en fremspringende Vold, som dog efterhaanden bliver svagere. Den forreste Del af Skallens Hulning er tøffelformet, idet den dækkes af Hængselpartiet. Muskelindtrykket synes at have været stort, ovalt.

Overskallen er tungeformet til oval, alt efter Underskallens Form. Partiet nærmest Hvirvlen plant eller oftest svagt konveks, sjeldnere svagt konkavt. Pludselig bøjer Skallen sig imidlertid opad, hvorved Rummet mellem den og Underskallen i høj Grad formindskes, saa at de to Skaller nu omtrent berøre hinanden. Hængselpartiet med Baandgruben omtrent som hos Underskallen, i Reglen dog noget mindre; det er aldrig opadbøjet som hos *Gryphaea vesicularis* LAM., men ligger altid i samme Plan som Partiet nærmest Hvirvlen. Heri har man det bedste Kendemærke mellem de to Arters Overskaller, som i høj Grad ligne hinanden. Et andet godt Skelnemærke er den pludselige Opadbøjning af Overskallen, som dog ikke altid er saa fremtrædende, og hvoraf der undertiden kan være en Antydning hos *Gryphaea vesicularis* LAM. Skallens Overflade er stærkt bladet; undertiden ses en Antydning af ganske faa, svage Radialfurer omtrent som hos *Gr. vesicularis* LAM.

At de to her beskrevne Skaller virkelig høre sammen, viser et Eksempel, hvis Skaller endnu ses i deres naturlige indbyrdes Stilling. Af Overskaller findes i Museets Samling langt flere end af Underskaller. Dette beror vel nærmest derpaa, at Underskallerne dels ere fastvoksede til et Underlag og dels efter Dyrets Død ere blevne fyldte med Lev-

ninger af andre Dyr, særlig af Bryozøer, saa at de ikke ere saa iøjnefaldende som Overskallerne, der i Reglen have beholdt deres glatte indre Flade fri for senere Paalejringer.

Danien. Koralkalk: Faxe. — Bryozokalk: Faxe. — Aggersborggaard (1 Underskal).

Slægt: **Gryphaea** LAMARCK.

Gryphaea vesicularis LAMARCK.

1806. *Ostrea vesicularis* LAMARCK, Ann. du Mus. VIII. S. 160.
 1843. — — — ; D'ORBIGNY, Paléont. Franç. Terr. créét. III. S. 742; Tav. 487.
 1869. — — — ; COQUAND, Monogr. du genre *Ostrea*. S. 35. Tav. 13, Fig. 2—10.
 1897. — — — ; HENNIG, Revision etc. S. 18.
 1899. — — — ; HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 5.

Denne meget variable Art er den almindeligste Musling i Danmarks Kridtfafejringer, idet den baade har en meget stor vertikal og særlig horizontal Udbredelse, saa at den foreligger fra de allerfleste af de Lokaliteter, hvor man overhovedet har fundet Forsteninger.

Da det er den eneste *Gryphaea*, der er funden i vort Kridt, er den i Reglen let kendelig fra de andre der forekommende Muslinger (her tænkes navnlig paa *Ostrea*-Arterne) ved sin næsten altid stærkt bugede, indrullede Underskal, som bagtil har en i Reglen tydelig Vinge; denne er adskilt fra den øvrige Del af Skallen ved en Fordybning, der strækker sig fra Skallens Ventralrand opad imod Hvirvlen, idet den efterhaanden bliver svagere og svagere. Skallens Yderside er glat, idet den kun bærer koncentriske Tilvækststriber. Paa Indersiden ses det store, ovale Muskelindtryk samt den trekantede Ligamentgrube. Saaledes er Underskallen hyppigst udviklet; Fasthæftningsfladen er da minimal. Herfra er der imidlertid hyppige Overgangsled til Former, hvis Fasthæftningsflade er meget stor; disse sidste ere mere uregelmæssig formede og nærme sig stærkt til *Ostrea hippopodium* NILSS., fra hvilken Art de ikke ere lette at adskille, naar Partiet med Baandgruben ikke er bevaret. Der er derfor stor Sandsynlighed for, at disse to Arter undertiden ere blevne forvekslede. Ligheden er saa stor, at G. MÜLLER endog — efter min Mening med Urette — har henført dem til en og samme Art¹⁾. HENNIG²⁾, hvis Arbejde over de NILSSON'ske Kridtlamellibranchiater G. MÜLLER ikke synes at have kendt, har angivet de vigtigste Skelnemærker mellem Arterne og særlig henpeget paa Forskellen i Hængselpartiet, Forskelligheder, som ogsaa vise sig hos de danske Eksemplarer af de to Arter.

Overskallen er i Reglen stærkt konkav, undertiden næsten plan. Hyppig viser den paa sin Overflade et ringe Antal svage Radialfurer. Baandgruben danner en betydelig

¹⁾ G. MÜLLER: Die Molluskenfauna des Untersenon von Braunsch. u. Ilse. Berlin 1898. S. 14.

²⁾ A. HENNIG: Revision etc. S. 7.

Vinkel med Skallens Inderside; denne Vinkel overstiger i enkelte Tilfælde endogsaa 90° saa meget, at Baandgruben næsten ligger i Plan med Skallens Yderside.

Som allerede ovenfor nævnt, har *Gr. vesicularis* LAM. en betydelig vertikal Udbredelse i Danmarks Kridtallejringer; dog synes den ikke at findes i de ældre senone Dannelser paa Bornholm. Ganske vist foreligger der herfra nogle meget smaa Skaller, hvis Umbonalparti ikke har kunnet lade sig frempræparere, og som derfor ikke kunne bestemmes med Sikkerhed. Sandsynligst er det dog, at det er unge Eksemplarer af *Ostrea hippopodium* NILSS., hvilken Art er almindelig i disse Dannelser. — I Skrivekridtet er *Gr. vesicularis* LAM. derimod ret almindelig og optræder her i større Individantal. Her naar den ligeledes sin betydeligste Størrelse (den største foreliggende Underskal er c. 130 Mm. høj, maalt fra Midten af Ventralranden til det herfra fjærnest liggende Punkt af Skallen; Bredden er c. 100 Mm.); ligeledes ere Skallerne her hyppig overordentlig tykke. Arten synes at blive sjældnere opad i Skrivekridtet; fra denne Dannelse i Stevns Klint foreligge saaledes kun et Par smaa Eksemplarer; et Par lignende Dværgformer ere fundne ved Svinkløv og Eerslev; ellers kendes den slet ikke fra Thy og Mors, hvis Skrivekridt sandsynligvis er noget yngre end Skrivekridtet andre Steder her i Landet, maaske med Undtagelse af Stevns Klint. I Senonets yngste Led, Cerithiumkalken, er den igen almindelig, men den optræder her kun i Smaaformer, hvoraf de største maale 40—45 Mm. i Højde¹⁾; i den derpaa følgende Bryozokalk optræder den ligeledes, men Individerne ere nu betydelig større, gennemgaaende dog mindre end i Skrivekridtet f. Eks. paa Møen og i Aalborgegnen. I det nyere Kridt synes Arten at naa sin største Udbredelse herhjemme; man træffer den næsten overalt i de herhen hørende Dannelser, undertiden i stor Mængde; man finder baade Individer med stor og Individer med minimal Fasthæftningsflade. — Ved Faxe er *Gr. vesicularis* LAM. almindelig baade i Koralkalken og i Bryozokalken. Eksemplarerne fra denne sidste Stenart ere næsten altid typisk formede med meget smaa Fasthæftningsflader, medens de fra Koralkalken oftest have større Fasthæftningsflader og derfor frembyde undertiden ret betydelige Afvigelser, idet de under deres Vækst ofte have maattet lempe sig efter Omgivelserne og derved ere blevne meget uregelmæssig formede. En Del Underskaller ere usædvanlig lidet hvælvede og stærkt forlængede til Siderne. Arten opnaar i Koralkalken omtrent samme Størrelse som i de andre til Danien hørende Aflejringer.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint. Stevns Klint (små Ekspl.). (Kastrup Skov; små Ekspl.). — Cementfabrikerne «Dania» og «Cimbria». Frejlev. Restrup. Skeelsminde. Nørre Flødal. Svinkløv (1 lille Ekspl.). Eerslev (1 lille Ekspl.). — Cerithiumkalk: Stevns Klint.

Danien. Koralkalk: Faxe. — Bryozokalk: Faxe. Stevns Klint. Herfølge.

¹⁾ Maaske findes den ogsaa i Fiskeleret, hvorpaa et Brudstykke af en Skal tyder.

Aashøj. — Clausholm. Tinbæk Mølle. Aggersborggaard. Aggersborg. Bulbjærg. Vigso.
 — Saltholmskalk: Saltholm. Lampevejen paa Frederiksberg (funden ved en Boring
 paa c. 47 M.s Dybde, hvor Skrivekridtet begyndte). Frederiksholms Teglværker. Egby Bro.
 Kagstrup. — Grenaa. Sangstrup. — Blegeskridt: Albæk. Skillingbro. Mønsted. Le-
 gind. Skader. Eerslev. Frøslev og Frøslev Vang. Hjerm. — Craniakalk: Kjøben-
 havns Havn; smaa Ekspl. (GRÖNW. *manuser.*). Vodroffgaard; mindre Ekspl. (GRÖNW. *manuser.*).
 ?Vesterbrogade (GRÖNW. *manuser.*). Herfølge; smaa Ekspl. (GRÖNW. *manuser.*).

Slægt: **Exogyra** SAY.

Exogyra lateralis NILSSON sp.

1827. *Ostrea lateralis* NILSSON, Petrif. Suec. S. 29. Tav. 7, Fig. 7—10.

1897. — — — ; HENNIG, Revision etc. S. 23.

Underskallen stærkt hvælvet; Hvirvlen stærkt bøjet til Siden. Fasthæftnings-
 fladen paa Hvirvlens Side. Overfladen næsten glat med svage koncentriske Lameller.

Overskallen oftest noget konveks, undertiden plan; paa Overfladen findes en
 Del opstaaende, noget mod Skallens Yderrand bøjede Lameller; Muskelindtrykket ovalt,
 beliggende ovenfor Skallens Midte.

De foreliggende Eksemplarer ere alle smaa; det største er c. 35 Mm. højt og 21
 Mm. bredt, maalt henholdsvis fra Hvirvlen til Skallens yderste Rand og vinkelret derpaa.

Ældre Senon. Grønsand: Stampen? (1 fuldstændigt Ekspl. med begge Skaller).
 Bavnodde (1 Underskal og 2 Overskaller). Arnager (1 Overskal). — Arnagerkalk: Arnager
 (1 Overskal).

Yngre Senon. Fiskeler: Stevns Klint (1 Overskal).

Danien. Koralkalk: Faxe. — Bryozokalk: Faxe. Herfølge. — Bulbjærg. —
 Saltholmskalk: Frederiksholms Teglværker. Kagstrup. Egby Bro. — Blegeskridt:
 Østerodde. ?Rær. — Craniakalk: Københavns Havn (GRÖNW. *manuser.*). Vodroffgaard
 (GRÖNW. *manuser.*). Herfølge (GRÖNW. *manuser.*).

Familie: **Mytilidae** LAMARCK.

Slægt: **Modiola** LAMARCK.

Modiola Cottae RÖMER sp.

Tav. III, Fig. 6.

1820. *Pinnites unguatus* v. SCHLOTHEIM, Petrefactenkunde. S. 304.

1841. *Mytilus Cottae* RÖMER, Verst. d. Norddeutsch. Kreidegeb. S. 66. Tav. 8, Fig. 18.

1852. *Mytilus Cottae* RÖMER; DE RYCKHOLT, Mélanges paléont. I. S. 147.
 1867. — *ungulatus* SCHLOTH.; LUNDGREN, Palaeont. Iaktf. öfver Faxekalken på Limhamn. S. 25.
 1899. *Modiola Cottae* RÖMER; HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 13. Tav. 1, Fig. 16—19.

Denne Art, som forekommer ret almindelig ved Faxe, varierer ikke saa ganske lidt i Form, endogsaa saa meget, at man kan være i Tvivl om, hvorvidt det er en *Modiola* eller en *Mytilus*, man har for sig. Ældre Forfattere henregne den til sidst nævnte Slægt, medens HENNIG har henført den til den først nævnte. Det forekommer mig, at de større Eksemplarer gennemgaaende ligne mere en *Mytilus* end en *Modiola*, medens det omvendte er Tilfældet med de mindre Eksemplarer.

Begge Skaller ens, meget uligesidede, stærkt hvælvede. Hvirvlen næsten terminal, temmelig spids og i Reglen fremadbøjet. Som af HENNIG fremhævet, er Forranden hos smaa Individier oftest lige, afrundet forneden og foroven, medens den hos større Individier højer sig noget indad, saa at hele Formen bliver *Mytilus*-agtig. Bagranden er altid konveks. De fleste foreliggende Eksemplarer ere Stenkærner, hvis Overflade bærer en Del koncentriske Tilvækstmærker, men forøvrigt er glat; Randen er krenuleret. Undertiden ere Dele af Skallen bevarede; et Par Stykker have endog hele Skallen i Behold. Denne har været dækket af fine Radialribber, som formere sig ved Kløvning. Disse Ribber krydses af fine koncentriske Furer; hist og her stærke Tilvækststriber, som undertiden afbryde Ribberne; Radialribber findes ikke paa et Parti ved Forranden nærmest Hvirvlen.

Denne Art er ret almindelig ved Faxe og opnaar der en betydelig Størrelse (det største Eksemplar maaler 63 Mm. i Længde, 21 Mm. i Bredde og 17 Mm. i Tykkelse). En lille Stenkærne fra Saltholm stemmer fuldkommen med Faxe-Eksemplarerne.

Danien. Koral- og Bryozokalk: Faxe. — Saltholmskalk: Saltholm (1 Ekspl.).

Modiola Cipllyana DE RYCKHOLT sp.?

1852. *Mytilus Cipllyanus* DE RYCKHOLT, Mélang. paléont. I. S. 152. Tav. 9, Fig. 12—13.
 1895. — — — ; VOGEL, Beitr. z. Kennt. d. Holländ. Kreide. S. 29.

Ikke uden nogen Tvivl henfører jeg til denne Art et Par Stenkærner samt et Eksemplar med tildels bevaret Skal. De synes nemlig vel at stemme overens med Hensyn til Formen i Almindelighed, men ere adskillig bredere end *M. Cipllyana* DE RYCKHOLT. Dette skyldes dog maaske kun deres ringe Størrelse (det største Eksemplar maaler 12 Mm. i Højde). De ere stærkt hvælvede med den største Tykkelse i den øverste Tredjedel; til Siderne falder Skallen stejlt af. Forranden er paa det største Eksemplar svagt konkav. Paa Stenkærnens Overflade ses grove koncentriske Tilvækstmærker med mellemliggende finere Striber. Skallens Skulptur er omtrent som hos foregaaende Art.

Yngre Senon. Cerithiumkalk: Stevns Klint (3 Ekspl.).

Slægt: **Lithodomus** CUVIER.**Lithodomus rugosus** D'ORBIGNY.

Tav. IV, Fig. 2—3.

1842. *Lithodomus rugosus* D'ORBIGNY, Paléont. Franç. Terr. crét. III. S. 294. Tav. 346, Fig. 1—3.
 ?1852. — *Ciplyanus* DE RYCKHOLT, Mélang. paléont. I. S. 127. Tav. 7, Fig. 1—2.

Stenkærnen næsten cylindrisk, noget smallere fortil og bagtil. Hængselranden og Ventralranden omtrent parallelle; Forranden og Bagranden afrundede. Hvirvlen næsten terminal, temmelig stærkt indadbøjet. Overfladen bærer en Del koncentriske Tilvækstmærker, men er ellers glat. Foroven i Nærheden af Bagranden ses Indtryk af Lukkemusklen. En næsten fuldstændig Stenkærne er 40 Mm. lang, 16 Mm. høj og 15 Mm. tyk; andre, mindre fuldstændige, Eksemplarer have sikkert været en Del større.

Af Skallen ere kun nogle Brudstykker bevarede, som vise, at Skallen ved Bagranden har haft meget stærke koncentriske Tilvækstafsætser med mellemliggende finere Striber. Af et Brudstykke nærmere Hvirvlen ses, at den her bærer fine Rynker, som krydse Tilvækstlinjerne.

L. rugosus er af D'ORBIGNY beskrevet fra Turonet. Senere har DE RYCKHOLT opstillet en ny Art, *L. Ciplyanus*, paa Materiale fra Ciply; denne Art skal afvige fra D'ORBIGNY's «par son contour rétréci aux deux extrémités et dilaté au milieu, tandis que le dernier [*L. rugosus* D'ORB.] est presque égal sur toute sa longueur.» Efter DE RYCKHOLT's Tegning at dømme synes denne Forskel dog ikke at have været synderlig stor, saa den Mulighed er vel ikke udelukket, at de to Arter ere identiske. I hvert Fald stemme de foreliggende Eksemplarer godt overens med *L. rugosus* D'ORB., og jeg har derfor henført dem til denne Art.

Som man kunde vente i Henhold til de borende Lithodomers Levesæt, fremgaar det af det foreliggende Materiale, at de to Skaller efter Dyrets Død ere blevne ganske rolig liggende i deres naturlige Stilling og ikke blevne skilte ad, hvilket ellers er Reglen for Muslingerne fra Faxekalken. Sandsynligvis have de altid boret i Korallblokkene.

Danien. Koralkalk: Faxe.

Familie: **Nuculidae** GRAY.Slægt: **Nucula** LAMARCK.**Nucula** sp.

HENNIG omtaler fra Annetorp nogle Stenkærner af en *Nucula*¹⁾. De ere smaa (6 Mm. lange og 4,5 Mm. høje), skævt-trekantede; Randen er meget fint krenuleret. Da

¹⁾ A. HENNIG: Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 22.

Skallens Skulptur er ham ubekendt, har han imidlertid ikke kunnet bestemme dem til Art.

Mineralogisk Museum er ligeledes i Besiddelse af en Stenkærne af en *Nucula* fra Annetorp; den maaler 8 Mm. i Længde og 6 Mm. i Højde; det er formodentlig den samme Art, som omtales af HENNIG. Sammen med denne Stenkærne ses en Del af Skallens Aftryk, som viser, at Skallen i det mindste nedad mod Ventralranden har været fint koncentrisk furet.

En Del Stenkærner fra *Cerithium*kalken i Stevns Klint have en lignende Form og tilhøre maaske samme Art som Eksemplaret fra Annetorp, men en Afgørelse af dette Spørgsmaal er for Tiden umulig paa Grund af Materialets slette Bevaringstilstand. — I Blegeskridtet ved Lynnerup er funden en Stenkærne, der muligvis tilhører samme Art som de ovennævnte.

Familie: **Arcidae** LAMARCK.

Slægt: **Macrodon** LYCETT.

Macrodon macrodon LUNDGREN sp.

Tav. III, Fig. 11.

1867. *Arca macrodon* LUNDGREN, Palaeont. iakt. öfver Faxek. etc. S. 28. Tav. 1, Fig. 9.

1899. *Macrodon macrodon* LDGRN.; HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 17. Tav. 1, Fig. 15.

Svagt hvælvede Stenkærner af indtil 12 Mm.s Højde og 23 Mm.s Bredde. Omridset er ovalt, forneden bagtil noget forlænget. Hvirvlen ligger temmelig langt fortil. Baade Forranden og Bagranden ere jævnt afrundede; Ventralranden har omtrent paa sin Midte en svag Indbugtning, som svarer til en svag Indsænkning, der strækker sig fra Hvirvlen og herved. Hængselranden viser bag Hvirvlen 2 (eller 3) lange Tænder, der ere parallelle med Randen; foran Hvirvlen ses 5—7 korte, skævt stillede Tænder.

De foreliggende Eksemplarer have alle mistet Skallen; heller ikke noget Aftryk af denne har jeg set, men paa Overfladen af Stenkærner kan man undertiden iagttage utydelige Radialribber og krydsende dem en noget tydeligere koncentrisk Stribning.

Danien. Koralkalk: Faxe (sjælden).

Slægt: **Arca** LAMARCK.

Arca (Barbatia) Forchhammeri LUNDGREN.

Tav. III, Fig. 10.

1867. *Arca striata* M. U. H.; LUNDGREN, Palaeont. iakt. etc. S. 27. Tav. 1, Fig. 8.

1888. — *Forchhammeri* LUNDGREN, Anteckn. om Sveriges kritauna. S. 229.

1899. *Barbatia Forchhammeri* LDGRN.; HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 15. Tav. 1, Fig. 12—14.

Denne Art findes i Samlingen kun som Stenkærner, undertiden med tilhørende Aftryk af Skallens Yderside.

Stenkærnerne ere aflang-rhombiske, temmelig svagt hvælvede; For- og Bagrandene danne de korte Sider i den skæve Firkant; Bagranden er næsten lige og skarpt adskilt fra saavel Hængsel- som Ventralranden, medens Forranden gennem en stor Bue gaar over i Ventralranden, men danner et temmelig skarpt Hjørne med Hængselranden. Højden forholder sig til Længden som 1 til 2; Maksimallængde 24 Mm. Hvirvlen noget foran Hængselrandens Midte; den bøjer sig indad og noget nedad mod Hængselranden. Fra Hvirvlen strækker sig ned til det bageste Hjørne en skarpt markeret Køl; en svagere Køl gaar fra Hvirvlen nedad mod det forreste nedre Hjørne. Undertiden ses svage Radialribber, som krydses af ligeledes svage koncentriske Tilvækststriber; Randen er ofte krenuleret. Det forreste Muskelindtryk er næsten cirkelrundt, det bageste trekantet-ovalt.

Af Aftryk af Skallens Yderside ses, at de paa Stenkærnen stærkt fremtrædende Køle ogsaa have været synlige paa Skallens Yderside. Endvidere har Skallen haft Radialribber med mellemliggende Furer; paa Skallens Midtparti vare Ribberne lige, medens de henimod Siderne bleve mer og mer buede. Ribberne og Furerne krydsedes af koncentriske Lameller, hvis fri Kant vendte nedad mod Skalranden, hvorved Skallen faar Udseende af at være dækket af brede Tagsten; imellem Lamellerne var der fine koncentriske Striber. — Skulpturen synes at være noget forskellig fra de svenske Eksemplars; den ligner mere Skulpturen hos *A. tenuidentata* HENNIG. Alle andre Forhold synes dog at gøre det utvivlsomt, at det virkelig er samme Art.

Hængselranden er lige med c. 25 skævt stillede Tænder, hvoraf de mellemste ere mindre og mere lodret stillede end de yderste.

Yngre Senon. Cerithiumkalk: ?Stevns Klint (1 Ekspl.).

Danien. Koral- og Bryozokalk: Faxe (ret hyppig).

Arca (Barbatia) tenuidentata HENNIG.

Tav. III, Fig. 9.

1899. *Barbatia tenuidentata* HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 16. Tav. I, Fig. 9—11.

Denne Art adskilles fra *A. Forchhammeri* LDGRN. særlig derved, at den bageste Køl paa Stenkærnen er svagere end hos denne Art; den forreste Køl mangler fuldstændig; desuden ere baade For- og Bagrandene blødt afrundede og danne ikke Hjørner med Hængsel- og Ventralrandene. Hængselranden har 30—40 smaa, fine Tænder.

Ydersidens Skulptur har jeg ikke kunnet undersøge, da jeg ikke med Sikkerhed kender noget hertil skikket Skalaaftryk. Efter HENNIG's Beskrivelse er den omtrent af samme

Udseende som den, jeg har beskrevet for *A. Forchhammeri* LDGRN.; maaske ere Furerne mellem Radialribberne noget bredere end hos denne Art.

Yngre Senon. Cerithiumkalk: Stevns Klint (1 Ekspl.).

Danien. Koralkalk: Faxe (temmelig sjælden). — Saltholmskalk: ?Saltholm (1 Ekspl.).

Arca sp.

Tav. IV, Fig. 4—5.

Foruden de to ovenfor omtalte Arter af Slægten *Arca* findes i Cerithiumkalken i Stevns Klint endnu en tredje Art, hvoraf jeg imidlertid kun har et Par Stenkærner med en lille Del af det tilhørende Skalastryk.

Stenkærnen er stærkt oppustet; dens Omrids er rhombisk; Højde 5 Mm., Bredde 11 Mm. Forranden danner omtrent en ret Vinkel med Hængselranden, medens den i en jævn Bue gaar over i Ventralranden. Denne er omtrent lige, med en Indbugning paa Midten, hvilken svarer til en Indsænkning, som strækker sig herfra opad mod Hvirvlen. Bagranden er lige og danner temmelig skarpe Hjørner med Ventral- og Hængselrandene. Hvirvlen bøjer sig langt ud fra Hængslet og ligger noget foran dettes Midte. Fra Hvirvlen og ned til det bageste Hjørne gaar en noget afrundet, men skarpt markeret Køl; ellers er Overfladen glat. Randen er krenuleret. — Hængselranden er lige; bag Hvirvlen ses Aftryk af 12 smaa, skraat stillede Tænder, alle omtrent af samme Størrelse; desuden ses endnu omtrent under Hvirvlen Aftryk af 4 næsten lodret stillede Tænder, noget mindre end de andre; Partiet foran Hvirvlen er desværre ødelagt.

Aftrykket af Skallens Yderside viser, at Skallen har været dækket af Radialribber, som krydsedes af fine Striber. Disse blive hist og her stærkere (Tilvækstafsatter).

Arten minder i Formen en Del om *A. Forchhammeri*, men er meget mere oppustet.

Yngre Senon. Cerithiumkalk: Stevns Klint (2 Ekspl.).

Slægt: *Cucullaea* LAMARCK.

Cucullaea crenulata LUNDGREN sp.

?1847. *Arca lineata* SCHLOTH., Amtl. Ber. Kiel. S. 118.

?1866. — — — ; v. FISCHER-BENZON, Das relative Alter des Faxekalkes etc. S. 16.

1867. — *crenulata* LUNDGREN, Palaeont. Iakt. öfver Faxekalken etc. S. 26. Tav. 1, Fig. 6.

1899. *Cucullaea crenulata* LDGRN.; HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 18. Tav. 2, Fig. 20—22.

Tykke, skæve, aflang-rhombiske, stærkt oppustede Skaller, der ere 30—35 Mm. høje og 20—22 Mm. brede. Hvirvlen, der paa Stenkærnen er meget fremstaaende og bøjer sig op over Hængselranden, findes noget foran Midten af Hængslet. Muskel-

indtrykkene ere ovale. Paa Stenkærns Overflade ses undertiden svage, noget udviskede, koncentriske Furer; i enkelte Tilfælde ses ogsaa Radialfurer, hvilket altsammen staar i Forbindelse med Skallens Skulptur.

Kun et enkelt Eksempel har en Del af Skallen (i Nærheden af Ventralranden) i Behold. Man ser her brede, flade Ribber, adskilte ved smalle, fladbundede Furer. Paa Ribbernes Ryg ses en svag Fure. Randen er krenuleret. Baade Ribber og Furer ere svagt koncentrisk sribede. Ogsaa en Del Aftryk af Skallens Yderside vise, at Skulpturen har været som her beskrevet. Med nogenlunde regelmæssigt Mellemrum optræde stærkere Tilvækststriber.

Parallelt med Hængselranden strække sig foran Hvirvlen 3 og bag denne 4 lange Tænder, hvoraf de øverste ere de længste; paa velbevarede Aftryk ser man, at de have været krenulerede paa tværs; under Hvirvlen ses 5—6 smaa, vertikalt (eller noget skraat) staaende Tænder. Baandareaen er stor med 4—6 A-formede Furer; krydsende disse iagt-tager man nogle andre, ganske fine Furer, der gaa parallelt med Hængselranden.

Yngre Senon. Cerithiumkalk: Stevns Klint (1 Stenkærne).

Danien. Koral- og Bryozokalk: Faxe (ret almindelig).

Slægt: **Isoarca** MÜNSTER.

Isoarca obliquedentata (M. U. H.), LUNDGREN.

Tav. IV, Fig. 6.

1820. *Arcacites oblongus* v. SCHLOTHEIM, Petrefactenkunde. S. 204.

1867. *Arca obliquedentata* M. U. H.; LUNDGREN, Palæont. Iakt. etc. S. 26. Tav. 1, Fig. 7.

1899. *Isoarca obliquedentata* LDGRN.; HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 19. Tav. 2, Fig. 23—26.

Af denne Art har jeg kun set Stenkærner samt en Del Aftryk af Skallen, der som sædvanlig hos Dimyarierne er fuldstændig forsvunden i Faxekalken.

Stenkærns Form er oval, stærkt hvælvet. Hængselranden svagt buet med Aftryk efter en Mængde smaa, skraat stillede Tænder, hvoraf langt den største Del ligger bag Hvirvlerne og divergérer med de forreste Tænder. Hvirvlen, der ligger langt foran Hængselrandens Midte, er bøjet stærkt indad og nedad over Hængslet. Hængselranden fortsætter sig uden Hjørner i de jævnt buede Siderande, og disse gaa igen jævnt over i Ventralranden, som paa mindre Eksemplarer er svagt konveks, paa større omtrent lige eller undertiden endog svagt konkav paa sit mellemste Parti, hvilket sidste staar i Forbindelse med en Indsænkning, der hos større Eksemplarer strækker sig fra Ventralranden opad mod Hvirvlen. Stenkærns Rand er ofte udhulet, men ikke krenuleret. Overfladen er enten aldeles glat eller dækket med svage Tilvækststriber; undertiden findes ogsaa en Antydning af Radialribber. — Det største Eksempel, jeg har set, er 31 Mm. højt og 48 Mm.

bredt. Ligesom ved Annetorp forekommer der dog ogsaa ved Faxe Eksemplarer, som ere forholdsvis højere.

Aftryk af Skallen vise, at denne har været dækket af fine koncentriske og radiære Furer, der have dannet et fint kvadratisk Netværk.

Danien. Koral- og Bryozokalk: Faxe (meget almindelig).

Slægt: **Pectunculus** LAMARCK.

Pectunculus sublenticularis n. sp.

Tav. IV, Fig. 7—9.

Coquille petite, suborbiculaire, assez convexe; bords des valves crénelés; sommets incurvés l'un vers l'autre; bord cardinal arqué; 5—7 dents courtes de chaque côté du sommet. Surface ornée de faibles stries concentriques et de stries rayonnantes encore moins marquées, mais plus rapprochées les unes des autres. — Haut. 12 mm., long. 12,5 mm.

Stenkærnen næsten linseformet, temmelig stærkt hvælvet, svagt forlænget bagtil. Maksimalhøjde 12 Mm., den tilsvarende Bredde 12,5 Mm. Omridset paa det nærmeste cirkelrundt. Randen svagt udhulet, krenuleret. Hvirvlen fremstaaende, bøjet ind over Hængselranden; denne er buet og har 5—7 smaa skraat stillede Tænder paa hver Side af Hvirvlen. Aftryk vise, at Baandareaen er som ellers hos *Pectunculus*.

Af selve Skallen er i intet Tilfælde noget bevaret. Derimod findes et Aftryk, som viser, at Skallen har været forsynet med svage koncentriske Striber og med endnu svagere, men tættere stillede Radialstribes.

Denne Art, som jeg ikke har kunnet finde beskrevet nogensteds, minder i Formen meget om *P. Guerangeri* D'ORB., som dog er fladere og fuldstændig glat. — Fra Cerithiumkalken i Stevns Klint har Museet 4 Stenkærner, tildels med de tilhørende Aftryk af Skallens Yderside. Hvad Formen angaar, stemme de godt med de ovenfor beskrevne. Skallen har ligeledes været svagt koncentrisk stribet; nogen Radialstribning har jeg derimod ikke kunnet iagttage.

Yngre Senon. Cerithiumkalk: ?Stevns Klint (4 Ekspl.).

Danien. Koral- og Bryozokalk: Faxe (ikke ualmindelig).

Slægt: **Limopsis** SASSI.

Limopsis Höninghausi J. MÜLLER sp.

1847. *Pectunculus Höninghausi* J. MÜLLER, Monogr. d. Petref. d. Aachener Kreideform. S. 18. Tav. 1, Fig. 6.
 1889. *Limopsis Höninghausi* MÜLL. sp.; HOLZAPFEL, Moll. d. Aachener Kreide. S. 212. Tav. 23, Fig. 6 og 10.
 1899. — — — ; HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 21. Tav. 2, Fig. 27—28.

Nogle smaa Stenkærner henfører jeg til denne Art. — De ere skævt-firkantede, stærkt hvælvede; deres Højde lidt større end Bredden; bagtil ere de noget forlængede forneden. Hvirvlen noget foran Midten af Hængselranden. Fra Hvirvlen og fremefter ses en krum, dyb Fure; svage koncentriske Tilvækstmærker. Tændernes Antal har jeg ikke kunnet iagttage; HENNIG angiver 5 foran og 6 bagved Hvirvlen. Skallen skal efter samme Forfatter være fint koncentrisk stribet.

Yngre Senon. Cerithiumkalk: Stevns Klint (sjælden).

Danien. Koral- og Bryozokalk: Faxe (sjælden).

Familie: **Chamidae** LAMARCK.

Slægt: **Gyropleura** DOUVILLÉ.

Gyropleura Münsteri v. HAGENOW sp.

Tav. IV, Fig. 10—11.

1842. *Exogyra Münsteri* v. HAGENOW, Monogr. d. Rügen'schen Kreideverst. III. S. 549.

Højreskallen fastvokset, med stor Tilhæftningsflade, stærkt oppustet, kegleformet, men meget stærkt krummet. Hvirvlen stærkt indrullet fremefter. Muskelindtrykkene store, aflange. Overfladen dækket af talrige, fine, høje og skarpe, savtakkede Radialribber, hvis yderste Del let afbrydes, hvorefter Skallen synes dækket af flade, lave Ribber, som ere noget smallere end deres Mellemrum. Koncentriske Tilvækstlinjer krydse Ribberne og ere ogsaa synlige paa Stenkærner.

Venstreskallen er mindre end Højreskallen, af Form omtrent som en Kuglekalot; det højeste Punkt ligger noget nedenfor Hvirvlen. Muskelindtrykkene som Højreskallens; Ribberne have vel ogsaa været af samme Beskaffenhed som denne Skals.

Hængslets Beskaffenhed har jeg ikke kunnet se paa det eneste foreliggende, nogenlunde fuldstændige Eksempel.

HOLZAPFEL synes tilbøjelig til at anse denne Art for identisk med enten *G. Cipllyana* RYCKH. sp. eller med *G. laevis* HOLZAPFEL¹⁾. Med denne sidste synes Ligheden mig dog ikke at være saa stor, at man kan forene dem til én Art; særlig Skulpturen synes at være forskellig, idet *G. laevis* HOLZAPFEL skal have glat Underskal. Heller ikke forekommer det mig, at Skulpturen stemmer med den hos *G. Cipllyana* RYCKH. sp., idet Ribberne ere meget smallere og stærkere savtakkede, end de efter HOLZAPFEL's Beskrivelse og Afbildninger ere hos denne Art.

Yngre Senon. Skrivekridt: Møens Klint.

¹⁾ HOLZAPFEL: Die Mollusken der Aachener Kreide. S. 190.

Fra Skrivekridtet i Stevns Klint er Museet i Besiddelse af et Par Eksemplarer af en *Gyropleura*, der maaske er identisk med *G. cornucopiae* D'ORB., hvilken Art af DEECKE anføres fra Rügen. Det foreliggende Materiale er imidlertid saa ufuldstændigt, at en sikker Bestemmelse er umulig.

Slægt: **Chama** LINNÉ.

Chama pulchra (M. U. H.), n. sp.

Tav. IV, Fig. 12—15.

Coquille inéquivalve, épaisse; crochets subspiraux, prosogyres. *Valve gauche* fixée, très renflée, irrégulière; bord ventral crénelé; impressions musculaires oblongues-ovales, grandes, l'antérieure près de la charnière qui porte une dent cardinale postérieure, forte, courbée, une fossette cardinale oblongue et une dent cardinale postérieure longue et étroite. *Valve droite* moins renflée et plus régulière que la gauche; crochet plus court que celui de la valve gauche; charnière présentant une fossette cardinale antérieure, sillonnée, une dent cardinale arquée, une fossette longue et étroite. Surface des valves ornée de nombreuses lamelles concentriques, plissées.

Under ovenstaaende Navn findes der i Mineralogisk Museums Samling fra Faxe et ret betydeligt Antal Stenkærner, undertiden i Forbindelse med større eller mindre Brudstykker af Skalastryk.

Stenkærner efter sammenhørende Skaller vise, at der har været paafaldende ringe Forskel mellem de to Skaller. I Reglen synes dog Venstreskallen at have været noget større, mere hvælvet og mere uregelmæssig formet end Højreskallen, hvilket tyder paa, at Muslingen i Reglen har været fastvokset med Venstreskallen til en eller anden større Genstand.

Venstreskallens Stenkærne er stærkt hvælvet, noget uregelmæssig formet; Hvirvlen er krummet fremefter som et Horn og er temmelig spids; en Fure gaar fra Spidsen ned til det bageste Muskelindtryk, følger derpaa dettes indre Rand og ender her i Nærheden af Skalranden; Furen danner hyppig, forinden den naar Muskelindtrykket, en skarp Bøjning. Stenkærnens Rand er udhulet og fint krenuleret. Muskelindtrykkene aflang-ovale og af betydelig Størrelse; det forreste ligger meget højt oppe, i Nærheden af Aftrykket efter Hængslet. Dette har bestaaet af en kraftig, noget buet og næsten liggende Hovedtand; derpaa følger udad mod Randen og noget længere tilbage en dyb, langstrakt Tandgrube og derpaa igen en lang, smal Tand.

Stenkærner efter Højreskaller ligne i Form Venstreskallernes, men ere i Reglen noget fladere og oftest fuldstændig regelmæssige uden Knuder og Fordybninger. Hvirvlen er ogsaa her krummet stærkt fremefter, noget kortere end Venstreskallens. Som man ser af Aftrykket af Hængslet, har dette bestaaet af en kort riflet Tandgrube fortil, bag denne en stor, krum Hovedtand og derpaa atter en Tandgrube, lang og smal.

Af Skallen har jeg aldrig set noget bevaret. Nogle Aftryk af dens Yderside give derimod et ganske godt Billede af dens Skulptur. Skallen har opnaaet en betydelig Tykkelse; dens Overflade har været dækket af tæt stillede, taglagte, koncentriske Lameller, der have været ligesom bølgede, hvilket skyldes meget svage Radialribber, som krydsede dem og gjorde Lamellernes nedad mod Ventralranden vendende fri Kant bølgeformet, idet Lamellerne paa Krydsningspunkterne løbe ud i afrundede Spidser; paa et Parti omtrent fra Skallens Midte ses 9 Lameller paa en Strækning af 5 Mm., og Radialribbernes indbyrdes Afstand er her c. 0,5 Mm.

Danien. Koralkalk: Faxe (ikke sjælden).

Familie: **Crassatellidae** DALL.

Slægt: **Crassatella** LAMARCK.

Crassatella faxensis n. sp.

Tav. IV, Fig. 16—20.

Coquille ovale, courte, assez renflée, subsymétrique; bord cardinal long; crochets saillants, dirigés un peu en dedans et en avant; bord antérieur un peu plus court que le bord postérieur, les deux convexes; bord ventral arrondi, crénelé; carène peu marquée, se portant obliquement en arrière, impressions musculaires des adducteurs des valves, grandes, ovales; en avant de l'antérieure de ces impressions on remarque celle d'un petit muscle adducteur, antérieur, du pied; impression palléale simple; plateau cardinal portant, sur la valve gauche: une dent latérale antérieure, deux fortes dents cardinales, séparées par une fossette cardinale triangulaire, une assez grande fosse ligamentaire striée concentriquement; — et sur la valve droite: deux dents cardinales dont la dernière assez forte, une fossette ligamentaire, une dent cardinale rudimentaire, lamelliforme, et une dent latérale postérieure. Surface de la coquille ornée de stries concentriques, régulières. — Hauteur du moule interne 28 mm., long. 32 mm., épais. 19 mm.

Stenkærnen kort-oval, med fremspringende Umbonalparti, temmelig buget, kun lidet usymmetrisk. Et af de største Eksemplarer er 28 Mm. højt, 32 Mm. bredt og 19 Mm. tykt. Hængselranden bred, dannende en Vinkel paa c. 110°. Hvirvlen noget indad- og fremadbøjet; dens Siders Vinkel lidt mindre end 90°. Forranden noget kortere end Bagranden, begge konvekse, uden Hjørner gaaende over i den jævnt buede Ventralrand. Randen paa de større Eksemplarer altid krenuleret; Overfladen ellers glat. Bagtil findes Antydning af en svagt fremtrædende, afrundet Køl, som gaar fra Hvirvlen ned til Bagranden. Hos en Del (større) Eksemplarer er den foran Hvirvlen liggende Del tydelig deprimeret, saa at det ser ud, som om en Køl gik fra Umbos Forside omtrent lige nedad mod Ventralranden, som den dog ikke ganske naar, da den taber sig mer og mer, idet den samtidig bøjer sig noget henad imod Bagranden. Muskelindtrykkene ere store, ovale; foran det forreste Indtryk og næsten berørende dette ses Indtryk af en lille Fødmuskel. Kappelinjen uden Bugt.

Efter Aftrykkene at dømme har Hængslet haft følgende Beskaffenhed. I Venstreskallen har der forrest været en Sidetand; derpaa to kraftige Kardinaltænder, adskilte af en dyb, trekantet Tandgrube, og endelig en stor flad Baandgrube, som var fint koncentrisk sribet. — Højreskallen har forrest haft to divergerende Kardinaltænder, hvoraf den bageste var den kraftigste; imellem dem en trekantet Tandgrube. Efter disse Kardinaltænder fulgte den store, flade Ligamentgrube. Under denne fandtes endnu en svag, lamelformet Tand og endelig allerbagest en lang Sidetand.

Af Skallen er intet bevaret, men Aftryk af dens Yderside vise, hvorledes dens Skulptur har været. Man ser, at den har været temmelig regelmæssig koncentrisk furet. Baade Lunula og Area fandtes.

Arten minder en Del om *Cr. regularis* D'ORB., men adskiller sig fra denne ved sit Omrids; særlig er Ventralranden mere buet, og Bagranden længere i Sammenligning med Forranden. — For Resten synes den at være temmelig variabel. Foruden de ovenfor beskrevne typiske Eksemplarer findes der nemlig nogle Stenkærner, der ere forholdsvis korte (Højden = Længden); ligeledes synes Hængslet hos et Par af disse at være noget afvigende. Om man med Rette skulde kunne opstille disse Former som en selvstændig Art, er dog vist tvivlsomt, da de gennem Overgangsled synes at være forbundne med Typen.

Danien. Koral- og Bryozokalk: Faxe (ret hyppig).

Familie: **Lucinidae** DESHAYES.

Slægt: **Lucina** BRUGUIÈRE.

Lucina subnumismalis D'ORBIGNY.

Tav. IV, Fig. 21.

1847. *Venus numismalis* J. MÜLLER, Monogr. d. Petr. d. Aachener Kreidef. I. S. 25. Tav. 2, Fig. 5.

1850. *Lucina subnumismalis* D'ORBIGNY, Prodr. de Pal. II. S. 241.

1889. — — — ; HOLZAPFEL, Mollusk. d. Aachener Kreide. S. 187. Tav. 19, Fig. 1—3.

1891. — — — ; J. BÖHM, Kreideb. des Fürbergs etc. S. 73. Tav. 3, Fig. 6.

Stenkærnen næsten cirkelrund, oftest noget mere lang end høj, meget flad. Hvirvlen omtrent midtstillet, noget fremadbøjet, kun lidet fremspringende over Hængselranden; et Eksemplar viser svage Mærker af Skallens koncentriske Skulptur. Sidetænderne have været ret stærke; Aftrykkene af Hovedtænderne ere utydelige; sandsynligvis have disse Tænder kun været svage. — Aftryk af Skallens Yderside vise, at denne har baaret skraat opstaaende, tynde, koncentriske Lameller, hvis fri Rand vendte nedad mod Ventralranden, og hvis indbyrdes Afstand var nogenlunde konstant.

Højde 7 Mm., Længde 8 Mm.

Yngre Senon. Cerithiumkalk: Stevns Klint (2 Ekspl.).

Familie: **Cardiidae** LAMARCK.

Slægt: **Cardium** LINNÉ.

Cardium Schlotheimi LUNDGREN.

1867. *Cardium Schlotheimi* LUNDGREN, Pal. Iaktt. etc. S. 30. Tav. 1, Fig. 10.

1899. — — — ; HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 22. Tav. 2, Fig. 29—30.

Stenkærnen er omtrent kredsrunder, noget skævt forlænget bagtil. Bagranden næsten lige. Hvirvlen omtrent midtstillet, noget oppustet. Fra den og ned til det bageste Hjørne gaar en stærkt afrundet Køl. Paa Overfladen ses i Reglen fine Ribber, adskilte af Furer, som ere betydelig bredere end Ribberne; krydsende disse ses oftest nogle stærkere koncentriske Tilvækstmærker. Randen er krenuleret. — Hængslet er — som sædvanlig hos *Cardium* — dannet af to korsstillede Kardinaltænder samt en Sidetand fortil og bagtil. — Det største fundne Eksemplar er 14 Mm. højt, 12,5 Mm. langt og 12 Mm. tykt.

Skallen er altid opløst. Af et Aftryk ses, at den har haft den Skulptur, som meget udførlig er beskrevet af HENNIG: Radialribber, der ere noget bredere end de dem adskilende Furer, samt koncentriske Tilvækstlameller, som paa Ribbernes Ryg blive til vinkelbøjede Tænder eller Skæl.

HENNIG anfører denne Art ogsaa fra Cerithiumkalken i Stevns Klint. Mineralogisk Museum er ikke i Besiddelse af noget Eksemplar herfra; derimod findes nogle faa Eksemplarer af *C. Vogeli* HNG.

Danien. Koral- og Bryozokalk: Faxe (ret sjælden).

Cardium (Nemocardium) Vogeli HENNIG.

Tav. IV, Fig. 25—26.

1847. *Cardium crassum*. Amtl. Bericht Kiel. S. 118.

1867. — — — ; LUNDGREN, Pal. Iaktt. öfver Faxekalken. S. 29. Tav. 1, Fig. 12.

1899. *Nemocardium Vogeli* HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 23. Tav. 2, Fig. 31—34.

Stenkærnens Omrids omtrent som hos *C. Schlotheimi* LDGRN. Bagranden er hos de danske Eksemplarer omtrent lige og meget sjælden «tydeligt insvængd», som den efter HENNIG skal være hos Eksemplarerne fra Annetorp. Kølen er betydelig stærkere end hos *C. Schlotheimi* LDGRN., og Partiet bag Kølen er tydelig udhulet. Overfladen er i Almindelighed glat med svage koncentriske Tilvækstmærker; kun i et enkelt Tilfælde har jeg set en Antydning af Radialribber. Randen er meget fint krenuleret. — En af de større Stenkærner fra Faxe er 27 Mm. høj, 24 Mm. lang og 15 Mm. tyk. — Tænderne som sædvanlig hos Slægten *Cardium*.

Skallen, hvoraf HENNIG giver en udførlig Beskrivelse, er altid forsvunden, men man finder ikke sjældnen ret gode Aftryk af den. Man ser af disse, at Skallen fortil har haft fine koncentriske Striber, medens den bageste Del har været dækket af Radialribber, som have baaret talrige, fine, hule Torne. Ogsaa den forreste Del af Skallen skal imidlertid efter HENNIG — jeg har ogsaa selv set en Antydning deraf — have haft en fin Radialskulptur under det yderste, tynde og glatte Lag.

Under Betegnelsen *Cardium gracile* M. U. H. findes i Museets Samling fra Cerithiumkalken i Stevns Klint nogle smaa Stenkærner, tildels med de tilhørende Aftryk af Skallens Yderside. Formen stemmer godt med *C. Vogeli* HNG., og Skulpturen har været en lignende som denne Arts. Det største Eksemplar er 10 Mm. højt og 9,5 Mm. langt. — Fra Skrivekridtet paa Møen har jeg ligeledes i Samlingen fundet et Par Stenkærner med den samme Betegnelse. Det er muligt, at det er den samme Art som den fra Cerithiumkalken, men Eksemplarerne ere alle for daarlig bevarede til en sikker Bestemmelse.

Yngre Senon. Skrivekridt: ?Møens Klint (2 Ekspl.). — Cerithiumkalk: Stevns Klint.

Danien. Korall- og Bryozokalk: Faxe (almindelig).

Cardium sp.

Fra Cerithiumkalken i Stevns Klint har Museet Brudstykker af et Par Skalaaftryk, som efter al Sandsynlighed stammer fra en *Cardium*. Skallen har været dækket af smalle Radialribber; i Furerne mellem disse har der staaet Rækker af smaa Knuder eller Torne; hver tredje Række var kraftigere end de to mellemliggende; denne Skulptur minder i høj Grad om D'ORBIGNY'S Afbildning af *Cardium Moutonianum* D'ORB. (Pal. Franç. Terr. créet. III. Tav. 248, Fig. 3). Det forhaanden værende Materiale er for fattigt til en nøjere Bestemmelse.

Yngre Senon. Cerithiumkalk: Stevns Klint (2 Ekspl.).

Familie: **Cyprinidae** LAMARCK.

Slægt: **Isocardia** LAMARCK.

Isocardia faxensis (M. U. H.), LUNDGREN.

Tav. IV, Fig. 22.

1847. *Isocardia Faxöensis* M. U. H., Amtl. Ber. Kiel. S. 118.

1867. — *faxensis* M. U. H.; LUNDGREN, Pal. Iakt. etc. S. 30. Tav. 1, Fig. 11.

1899. — *faxensis* LDGRN.; HENNIG, Faunan i Skånes yngre krita. II. S. 27. Tav. 2, Fig. 35—36.

Stenkærnen er oval-trekantet, forholdsvis lidt hvælvet. For en enkelt Skals Vedkommende har jeg følgende Maal: Højde 18 Mm., Bredde 24 Mm. og Tykkelse 9 Mm. Den bag Hvirvlen liggende Del af Hængselranden er omtrent lige og danner en stump Vinkel med Bagranden, som ligeledes er ligelinjet. Bagranden danner et afrundet Hjørne sammen med Ventralranden, som er svagt buet og gaar jævnt over i den stærkere buede Forrand. Hvirvlen ligger langt foran Midten og er bøjet stærkt fremad og nedad mod Hængselranden. Fra Hvirvlen gaar en skarp Køl ned til det bageste Hjørne; det Parti, der ligger bag denne Køl, er temmelig stærkt udhulet. Muskelindtrykkene ere ovale. Overfladen viser oftest svage koncentriske Folder, men er ellers glat. — Ved Hængselranden findes Aftryk af to lange Kardinaltænder, som ere omtrent parallele med Randen, samt en lang Sidetand bagtil. Det er altsaa et typisk *Isocardia*-Hængsel, og der kan derfor ikke være Tale om, at Arten skulde tilhøre Slægten *Cypricardia* LAMARCK, med hvilken den har en ikke ringe ydre Lighed; man sammenligne den f. Eks. med RÖMER's Beskrivelse og Afbildning af *C. trapezoidalis* Röm. sp.

Af Skallen har jeg intet set bevaret; derimod findes der i Museets Samling enkelte Aftryk af Skallens Yderside. Af dem ser man, at Skallen har været dækket af ganske fine koncentriske Furer, hvoraf nogle bleve temmelig dybe og dannede Tilvækstmærker.

De fra Cerithiumkalken foreliggende Eksemplarer ere alle usædvanlig store, omtrent som de allerstørste Eksemplarer fra Faxen.

Yngre Senon. Cerithiumkalk: Stevns Klint (4 Stenkærner). — Eerslev (1 Ekspl.).

Danien. Koralkalk: Faxen (meget hyppig). — Bryozokalk: Faxen (meget hyppig). — Aggersborggaard (1 Ekspl.).

Slægt: **Veniella** STOLICZKA.

Veniella n. sp.

Fra Koralkalken saavel ved Faxen som ved Annetorp haves en Del Stenkærner og Aftryk, som formentlig tilhører en ny Art af Slægten *Veniella* STOL. Det foreliggende Materiale er imidlertid temmelig ufuldstændigt, særlig hvad Venstreskallen angaar.

Formen synes at variere en Del, idet den undertiden er oval, undertiden meget skæv, næsten rhombeformet, altid stærkt hvælvet. Fra Hvirvlen, som sidder noget foran Midten og er stærkt fremadbøjet, strækker sig nedad mod Bagranden en skarpt markeret Køl. Højreskallen har haft en stærk Sidetand bagtil, som langtfra naar op til Kardinalpartiet; af Kardinaltænder ses kun den bageste tydelig; den er skraat stillet og kløvet i to parallele Dele; fortil findes en kort, men stærk Sidetand. Venstreskallens Tænder ere ukendte. Begge Skallers indre Aftryk vise et ringe Antal temmelig stærke, koncen-

triske Folder. Skallens Yderside har ligeledes baaret stærke koncentriske Folder; paa hver af disse fandtes en tynd, tilbagebøjet, koncentrisk Lamel. For øvrigt var Skallen fint koncentrisk stribet.

Den fuldstændigste foreliggende Stenkærne maaler 6 Mm. i Højde og 9 Mm. i Bredde; i Reglen have Eksemplarerne dog været betydelig større.

Danien. Koralkalk: Faxe. (Annetorp).

Familie: **Anatinidae** GRAY.

Slægt: **Neaera** GRAY.

Neaera caudata NILSSON sp.

Tav. IV, Fig. 24.

1827. *Corbula caudata* NILSSON, Petrif. Suec. S. 18. Tav. 3, Fig. 18.

1897. *Cuspidaria caudata* NILSS.; HENNIG, Revision etc. S. 62. Tav. 3, Fig. 28.

1898. *Neaera caudata* NILSS. sp.; G. MÜLLER, Mollusk. d. Unters. v. Braunsch. etc. S. 77. Tav. 10, Fig. 10—11.

Stenkærnen kort-oval til cirkelrund, temmelig stærkt hvælvet. Forranden og Ventralranden afrundede, dannende tilsammen en uafbrudt jævn Bue. Bagtil en lang Forlængelse i Form af en Snabel. Hvirvlen bøjet indad mod Hængselranden. Overfladen viser en noget lignende Skulptur som Skallens Yderside.

Skallen, som har været meget tynd, er hos det eneste foreliggende Eksemplar fuldstændig opløst. Paa den yderste Del af Snablen er den dog paa en Maade bevaret, idet en rødbrun Forbindelse (Jærntveiltehydrat?) har antaget dens Form. Den har haft fine koncentriske Ribber med temmelig regelmæssige Mellemrum. Disse Ribber have fortsat sig ud paa Snablen, hvor de efterhaanden med et skarpt Knæk bøje opad og støde til Snablens Overkant omtrent under en ret Vinkel. En fin Køl ses gaaende tværs over Snablen ned til dens nederste Hjørne.

Yngre Senon. Skrivekridt: Frejlev (1 Højreskal).

Neaera sp.

Tav. IV, Fig. 23.

Fra Cerithiumkalken i Stevns Klint er Museet i Besiddelse af nogle Stenkærner, tildels med tilhørende Aftryk af en *Neaera*, som afviger en Del fra foregaaende Art. Højden er saaledes oftest noget mindre i Forhold til Bredden, hele Formen derfor mere langstrakt. Hvirvlen er beliggende længere bagtil. Den fine Køl paa Snablen synes at have manglet.

Yngre Senon. Cerithiumkalk: Stevns Klint.

Familie: **Pholadidae** LEACH.

Slægt: **Pholadidea** GOODALL.

Pholadidea sp.?

Tav. IV, Fig. 27—29.

Et Par Stenkærner, noget ufuldstændige, med tilsvarende Aftryk af Skallen synes at tilhøre Slægten *Pholadidea* GOODALL. Jeg skal ikke her fremsætte nogen Beskrivelse i det Haab, at der med Tiden maa fremkomme et Materiale, som egner sig bedre dertil.

Yngre Senon. Cerithiumkalk: Stevns Klint (2 Ekspl.).

Slægt: **Teredo** LINNÉ.

Teredo sp.

Et Haandstykke Koralkalk fra Faxe indeholder en Mængde uregelmæssig bugtede, cylindriske Rør af meget varierende Diameter (4,5—7,5 Mm.); i et Par af Rørene ses buede Skillevægge. Da jeg ikke har kunnet finde Spor af Skallen, er en nærmere Bestemmelse umulig paa Grundlag af det foreliggende Materiale. — Ogsaa i Saltholmskalken (Saltholm) og i Arnagerkalken er der fundet Rør af *Teredo*-Arter, men heller ikke disse kunne bestemmes nærmere.

C. Litteraturfortegnelse.

1891. BÖHM, J.: Die Kreidebildungen des Fürbergs und Sulzbergs bei Siegsdorf in Oberbayern. — *Palaeontographica*. Bd. 38. Stuttgart 1891—92.
1869. COQUAND, H.: Monographie du genre *Ostrea*. Terrains crétacés. Marseille 1869.
1894. DEECKE, W.: Die Mesozoischen Formationen der Provinz Pommern. — *Mitth. des naturwiss. Vereines für Neu-Vorpommern und Rügen*. 26. Jahrg. Greifswald 1894. S. 1—115.
1887. FISCHER, P.: Manuel de Conchyliologie et de Paléontologie conchyliologique. Paris 1887.
1866. FISCHER-BENZON, R. v.: Ueber das relative Alter des Faxekalkes und über die in demselben vorkommenden Anomuren und Brachyuren. Kiel 1866.
1836. FITTON, WILLIAM: Observations on some of the strata between the Chalk and Oxford Oolite, in the South-East of England. London 1836.
- 1872—75. GEINITZ, H. B.: Das Elbthalgebirge in Sachsen. Theil II. — *Palaeontographica*. Bd. 20. Theil II. Stuttgart 1872—75.
- 1834—40. GOLDFUSS, A.: Petrefacta Germaniae. Theil II. Düsseldorf 1834—40.
1889. GRIEPENKERL, O.: Die Versteinerungen der senonen Kreide von Königslutter im Herzogthum Braunschweig. — Dames und Kayser, Paläontologische Abhandlungen. Bd. IV, Heft 5. Berlin 1889.
1900. GRÖNWALL, K. A.: Släktet *Dimyodon* i Danmarks krita. — *Medd. fra Dansk geolog. Forening*. Nr. 6. Kjøbenhavn 1900. S. 73—80.
1842. HAGENOW, FR. v.: Monographie der Rügen'schen Kreide-Versteinerungen, III Abth.: Mollusken. — *Neues Jahrbuch*. Jahrg. 1842. Stuttgart 1842. S. 528—575.
1897. HENNIG, A.: Revision af Lamellibranchiaterne i Nilssons „Petrificata Suecana formationis cretaceae“. — *Kongl. Fysiogr. Sällskapetets i Lund Handlingar*. Ny Följd. Bd. VIII. Lund 1897. S. 1—66.
1899. — Faunan i Skånes yngre krita. II. — *Bihang till k. Svenska Vet.-Akad. Handlingar*. Bd. 24, Af. IV. Nr. 7. Stockholm 1899.
1889. HOLZAPFEL, E.: Die Mollusken der Aachener Kreide. II. — *Palaeontographica*. Bd. 35. Stuttgart 1889.
1806. LAMARCK i *Annales du Muséum d'histoire naturelle*. Tome VIII. Paris 1806.
1819. — *Histoire naturelle des animaux sans vertèbres*. Tome VI, Partie I. Paris 1819.
1867. LUNDGREN, B.: Palaeontologiske Iakttagelser öfver Faxekalken på Limhamn. — *Lunds Univ. Årsskrift*. Tom. III. Lund 1867.
1885. — Anmärkingar om Spondylusarterna i Sveriges kritsystem. — *Sveriges geolog. undersökn. Ser. C*. Nr. 69. Stockholm 1885.

1888. LUNDGREN, B.: Några anteckningar om Sveriges kritfauna. — Öfvers. af K. Vetenskaps Akad. Förhandl. Stockholm 1888. S. 225—31.
1822. MANTELL, G.: The fossils of the south Downs; or illustrations of the geology of Sussex. London 1822.
1847. (MICHAELIS und SCHERCK): Amtlicher Bericht über die 24. Versammlung Deutscher Naturforscher und Aertzte in Kiel im September 1846. Kiel 1847.
1876. MÖRCH, O.: Fortegnelse over Forsteningerne i Kridtformationen paa Bornholm. — Vidensk. Medd. fra den naturhist. Forening i Kjøbenhavn 1876. Kjøbenhavn 1876. S. 24—29.
1898. MÜLLER, G.: Die Molluskenfauna des Untersenon von Braunschweig und Ilsede. I. Lamellibranchiaten und Glossophoren. — Abhandl. der K. Preussischen geolog. Landesanstalt. Neue Folge, Heft 25. Berlin 1898.
- 1847—51. MÜLLER, J.: Monographie der Petrefacten der Aachener Kreideformation. I—II. Bonn 1847—51.
1827. NILSSON, S.: Petrificata Suecana formationis cretaceae. Lund 1827.
1843. D'ORBIGNY, A.: Paléontologie française. Terrains crétacés. Tome III. Paris 1843.
1850. — Prodrôme de Paléontologie. II. Paris 1850.
1851. PUGGAARD, C.: Møens Geologie, populært fremstillet. Kjøbenhavn 1851.
- 1845—46. REUSS, A.E.: Die Versteinerungen der Böhmisches Kreideformation. Stuttgart 1845—46.
1841. ROEMER, FR. A.: Die Versteinerungen des Norddeutschen Kreidegebirges. Hannover 1841.
1852. RYCKHOLT, DE: Mélanges paléontologiques. I. — Mém. couronnés et Mém. des savants étrangers à l'Acad. de Belgique. T. 24. 1850—51. Bruxelles 1852.
1820. SCHLOTHEIM, V.: Die Petrefactenkunde auf ihrem jetzigen Standpunkte. Gotha 1820.
1877. SCHLÜTER, CL.: Kreide-Bivalven. Zur Gattung Inoceramus. — Palaeontographica. Bd. 24. Lieferung 6. Stuttgart 1877.
1882. SCHROEDER, H.: Ueber senone Kreidegeschiebe der Provinzen Ost- und Westpreussen. — Zeitschr. d. Deutschen geolog. Gesellschaft. Jahrg. 1882. Berlin 1882. S. 243—287.
- 1812—32. SOWERBY, J.: The mineral conchology of Great Britain. I—VI. London 1812—32.
1892. STOLLEY, E.: Die Kreide Schleswig-Holsteins. — Mitth. aus dem Mineralog. Institut der Universität Kiel. Bd. I. 1891. S. 191—309. Kiel und Leipzig 1892.
1863. STROMBECK, A. v.: Ueber die Kreide am Zeltberg bei Lüneburg. — Zeitschr. der Deutsch geolog. Gesellschaft. Bd. 15. Berlin 1863.
1895. VOGEL, FR.: Beiträge zur Kenntniss der Holländischen Kreide. — Sammlungen des Geolog. Reichs-Museums in Leiden. Neue Folge. Band II, Heft 1. Leiden 1895.
1897. WOODS, HENRY: The Mollusca of the Chalk Rock. Part II. — Quarterly Journal of the Geolog. Society of London. Vol. 53. London 1897.
1899. — A monograph of the cretaceous Lamellibranchia of England. Part I. — The Palaeontographical Society 1899. London 1899.
- 1865—66. ZITTEL, K. A. v.: Die Bivalven der Gosauschichten in den nordöstlichen Alpen. I—II. — Denkschr. der K. Akademie der Wissensch. Math.-naturwiss. Classe. Bd. 24 og 25. Wien 1865—66.
- 1881—85. — Handbuch der Palaeontologie. Bd. II. München und Leipzig 1881—85.
1895. — Grundzüge der Palaeontologie. München und Leipzig 1895.

D. Register.

	Side		Side
Amussium inversum NILSS. sp.	26 (94).	<i>Dimyodon costatus</i> GRÖNW.	42 (110).
Anomia granulosa ROEM.	43 (111).	— <i>Nilssoni</i> v. HAG. sp.	41 (109).
— <i>pseudoradiata</i> D'ORB.	43 (111).	<i>Exogyra lateralis</i> NILSS. sp.	50 (118).
Arca crenulata LDGRN.	55 (123).	— <i>Münsteri</i> v. HAG.	58 (126).
— <i>Forchhammeri</i> LDGRN.	53 (121).	<i>Gervillecia</i> sp.	34 (102).
— <i>lineata</i> SCHLOTH.	55 (123).	<i>Gyropleura Cipllyana</i> RYCKH. sp.	58 (126).
— <i>macrodon</i> LDGRN.	53 (121).	— <i>cornucopiae</i> D'ORB.	59 (127).
— <i>obliquedentata</i> M. U. H.	56 (124).	— <i>laevis</i> HOLZAPFEL	58 (126).
— <i>striata</i> M. U. H.	53 (121).	— <i>Münsteri</i> v. HAG. sp.	58 (126).
— <i>tenuidentata</i> HNG.	54 (122).	Inoceramus Brongniarti SOW.	35 (103).
— <i>sp.</i>	55 (123).	— <i>Cuvieri</i> BRONGN.	35 (103).
Arcacites oblongus v. SCHLOTH.	56 (124).	— <i>latus</i> MANT.	13 (81).
<i>Avicula danica</i> n. sp.	11 (79).	— <i>Lingua</i> GOLDF.	34 (102).
— <i>faxensis</i> n. sp.	13 (81).	— <i>lobatus</i> MÜNST.	35 (103).
— <i>pectinata</i> SOW.	12 (80).	— <i>mytiloides</i> MANT.	13 (81).
— <i>pectinoides</i> REUSS.	12 (80).	— <i>striatus</i> MANT.	13 (81).
— <i>subnodosa</i> v. HAG.	12 (80).	— <i>tegulatus</i> v. HAG.	13 (81).
— <i>n. sp.?</i>	13 (81).	— <i>tenuis</i> MANT.	13 (81).
Barbatia Forchhammeri LDGRN. sp.	53 (121).	<i>Isoarca obliquedentata</i> (M. U. H.), LDGRN.	56 (124).
— <i>tenuidentata</i> HNG.	54 (122).	<i>Isocardia faxensis</i> (M. U. H.), LDGRN.	63 (131).
Cardium crassum (M. U. H.)	62 (130).	<i>Lima bisulcata</i> n. sp.	29 (97).
— <i>Moutonianum</i> D'ORB.	63 (131).	— <i>decussata</i> MÜNST.	28 (96).
— <i>Neptuni</i> GOLDF.	14 (82).	— <i>densestriata</i> HNG.	30 (98).
— <i>Schlotheimi</i> LDGRN.	62 (130).	— <i>denticulata</i> NILSS.	33 (101).
— <i>Vogeli</i> HNG.	62 (130).	— <i>Dunkeri</i> v. HAG.	32 (100).
— <i>sp.</i>	63 (131).	— <i>Forchhammeri</i> v. HAG.	29 (97).
<i>Chama pulchra</i> (M. U. H.), n. sp.	59 (127).	— <i>Geinitzi</i> v. HAG.	30 (98).
Corbula caudata NILSS.	65 (133).	— <i>Goldfussi</i> v. HAG.	30 (98).
<i>Crassatella faxensis</i> n. sp.	60 (128).	— <i>granulata</i> NILSS. sp.	33 (101).
— <i>regularis</i> D'ORB.	61 (129).	— <i>Holzapfeli</i> HNG.	32 (100).
<i>Cucullaea crenulata</i> LDGRN. sp.	55 (123).	— <i>Hoperi</i> MANT.	31 (99).
Cuspidaria caudata NILSS. sp.	65 (131).	— <i>semisulcata</i> NILSS. sp.	28 (96).
Cyclostreon Nilssoni v. HAG. sp.	41 (109).	— <i>tecta</i> GOLDF.	33 (101).
Cypriocardia trapezoidalis ROEM. sp.	64 (132).	<i>Limopsis Höninghausi</i> J. MÜLL. sp.	57 (125).
Dianchora lata SOW.	38 (106).	Lithodomus Ciplyanus DE RYCKH.	52 (120).
— <i>obliqua</i> MANT.	38 (106).	— <i>rugosus</i> D'ORB.	52 (120).
<i>Dimyodon Böhmi</i> STOLL.	42 (110).	<i>Lucina subnummismalis</i> D'ORB.	61 (129).

	Side
<i>Macrodon macrodon</i> LDGRN. sp.	53 (121).
<i>Modiola Cipllyana</i> DE RYCKH. sp.	51 (119).
— <i>Cottae</i> ROEM. sp.	50 (118).
<i>Mytilus Ciplyanus</i> DE RYCKH.	51 (119).
— <i>Cottae</i> ROEM.	50 (118).
— <i>ungulatus</i> v. SCHLOTH. sp.	51 (119).
<i>Neaera caudata</i> NILSS. sp.	65 (133).
— sp.	65 (133).
<i>Nemocardium Vogeli</i> HNG.	62 (130).
<i>Nucula</i> sp.	52 (120).
<i>Ostrea acutirostris</i> NILSS.	44 (112).
— <i>Bronni</i> J. MÜLL.	46 (114).
— <i>curvirostris</i> NILSS.	44 (112).
— <i>flabelliformis</i> NILSS.	45 (113).
— <i>hippopodium</i> NILSS.	46 (114).
— <i>incurva</i> NILSS.	44 (112).
— <i>lateralis</i> NILSS.	50 (118).
— <i>Merceyi</i> COQ.	46 (114).
— <i>Nilssoni</i> v. HAG.	41 (109).
— <i>?plicata</i> NILSS.	45 (113).
— <i>pusilla</i> NILSS.	45 (113).
— <i>reflexa</i> (M. U. H.), n. sp.	47 (115).
— <i>semitiplana</i> SOW.	45 (113).
— <i>serrata</i> DEFR.	45 (113).
— <i>vesicularis</i> LAM.	48 (116).
<i>Pecten cretosus</i> DEFR.	20 (88).
— <i>fenestratus</i> n. sp.	17 (85).
— <i>inflexus</i> v. HAG.	15 (83).
— <i>inversus</i> NILSS.	26 (94).
— <i>Jugleri</i> v. HAG.	26 (94).
— <i>lacvis</i> NILSS.	25 (93).
— <i>lineatus</i> NILSS.	14 (82).
— <i>membranaceus</i> NILSS.	23 (91).
— <i>monotiformis</i> HNG.	19 (87).
— <i>Nilssoni</i> GOLDF.	23 (91).
— <i>nitidus</i> MANT.	20 (88).
— <i>orbicularis</i> NILSS.	23 (91).
— <i>pulchellus</i> NILSS.	14 (82).
— <i>quinquecostatus</i> SOW.	27 (95).

	Side
<i>Pecten rotundus</i> v. HAG.	25 (93).
— <i>septemplicatus</i> NILSS.	21 (89).
— <i>serratus</i> NILSS.	21 (89).
— <i>spathulatus</i> ROEM.	25 (93).
— <i>striato-costatus</i> GOLDF.	27 (95).
— <i>subaratus</i> v. HAG.	17 (85).
— <i>subaratus</i> NILSS.	17 (85).
— <i>tesselatus</i> HNG.	19 (87).
— <i>trisulcus</i> v. HAG.	22 (90).
— <i>undulatus</i> NILSS.	20 (88).
— <i>variabilis</i> v. HAG.	22 (90).
— <i>virgatus</i> NILSS.	16 (84).
<i>Pectunculus Höninghausi</i> J. MÜLL.	57 (125).
— <i>sublenticularis</i> n. sp.	57 (125).
<i>Pholadidea</i> sp.	66 (134).
<i>Pinna decussata</i> GOLDF.	36 (104).
— sp.	36 (104).
<i>Pinnites ungulatus</i> v. SCHLOTH.	50 (118).
<i>Placunopsis undulata</i> J. MÜLL. sp.	43 (111).
<i>Plagiostoma denticulatum</i> NILSS.	33 (101).
— <i>granulatum</i> NILSS.	33 (101).
— <i>Hoperi</i> MANT.	31 (99).
— <i>semisulcatum</i> NILSS.	28 (96).
— <i>spinosa</i> SOW.	37 (105).
<i>Plicatula</i> sp.	36 (104).
<i>Podopsis truncata</i> LAM.	37 (105).
<i>Spondylus danicus</i> (M. U. H.), n. sp.	40 (108).
— <i>Dutempleanus</i> D'ORB.	39 (107).
— <i>faxensis</i> (M. U. H.), LDGRN.	39 (107).
— <i>latus</i> SOW.	38 (106).
— <i>lineatus</i> GOLDF.	38 (106).
— <i>spinosus</i> SOW. sp.	37 (105).
— <i>truncatus</i> LAM. sp.	37 (105).
— <i>undulatus</i> REUSS.	43 (111).
<i>Teredo</i> sp.	66 (134).
<i>Veniella</i> n. sp.	64 (132).
<i>Venus numismalis</i> J. MÜLL.	61 (129).
<i>Vola quinquecostata</i> SOW. sp.	27 (95).
— <i>striato-costata</i> GOLDF.	27 (95).

Explication de la Carte.

Dans le présent mémoire, les dépôts crétacés du Danemark ont été classifiés de la manière suivante :

<i>Étage danien.</i>	Craniakalk (<i>calcaire à Crania</i>)	<i>Crania tuberculata</i> NILSS.
	Saltholmskalk (<i>calc. de Saltholm</i>)	}
	Blegekridt (<i>craie à coccolithes</i>)	
	Bryozokalk ou Limsten (<i>calc. à bryozoaires</i>) Koralkalk (<i>calc. à coralliaires</i>)	
<i>Étage sénonien supérieur.</i>	Cerithiumkalk (<i>calc. à cérithes</i>)	}
	Fiskeler (<i>argile à poissons</i>)	
	Skrivekridt (<i>craie blanche</i>)	
<i>Étage sénonien inférieur.</i>	Arnagerkalk (<i>calc. d'Arnager</i>) Grønsand (<i>sable vert</i>)	<i>Inoceramus Lingua</i> GOLDF. <i>Scaphites inflatus</i> ROEM.

Étage sénonien inférieur. — On n'a constaté la présence de sédiments appartenants à cet étage que dans l'île de Bornholm. Ils y forment deux couches: l'une, inférieure, de sable (ou de grès) vert, glauconifère; l'autre, supérieure, constituant un calcaire impur, de couleur grisâtre et de texture assez serrée, appelé calcaire d'Arnager.

Étage sénonien supérieur. — Presque partout dans les autres parties du Danemark, c'est la craie blanche qui constitue les plus anciens sédiments connus. — De l'argile à poissons on n'a constaté la présence que dans les falaises de Stevns (Stevns Klint) où elle repose sur la craie blanche. C'est d'ailleurs une couche de peu d'importance, épaisse de quelques centimètres seulement. A cette argile à poissons se trouve superposé un calcaire, légèrement impur, crevassé, de couleur jaunâtre, le calcaire à cérithes, qui peut atteindre une épaisseur de 1^m environ. Probablement c'est encore ce calcaire qui avait été trouvé par M. FORCHHAMMER non loin de Eerslev, petit village de l'île de Mors située dans le Limfjord.

Étage danien. — Dans les dépôts qui constituent cet étage, on n'a trouvé ni bélemnites, ni ammonites, ni inocérames. — Du calcaire à coralliaires ou calcaire de Faxø on n'a constaté la présence que dans le voisinage immédiat de Faxø¹⁾, petite ville de l'île de Seeland (Sjælland) — et près de Annetorp en Scanie (Suède) —, tandis que le calcaire à bryozoaires ou «Limsten» est très répandu dans l'île de Seeland ainsi qu'en Jutland (Jylland); on en a encore trouvé des traces dans l'île de Fionie (Fyen). — La craie à coccolithes de l'étage danien («Blegekridt») est surtout répandue en Jutland; elle offre de grandes ressemblances avec la craie blanche tout en s'en distinguant par son grain plus gros. — Le calcaire de Saltholm est un calcaire à coccolithes; il est de beaucoup plus dur que la craie à coccolithes et présente parfois une texture légèrement cristalline; on le trouve surtout dans le nord de l'île de Seeland et dans le Jutland oriental. — Le calcaire à *Crania* constitue l'assise la plus jeune de l'étage danien. Il est de consistance très variable, formant tantôt des calcaires durs, tantôt des marnes à texture plus lâche qui sont, le plus souvent, très glauconieuses. De dépôts appartenants à cette zone on n'a constaté la présence qu'aux environs de Copenhague et de Kjøge.

On trouvera ci-dessous des renseignements sur la situation des localités.

¹⁾ Ce nom qu'on écrivait autrefois Faxø ou Faxøe, s'écrit aujourd'hui Faxø ou Fakse.

Forklaring til Kortet.

- × Lokaltet med Ældre Senon (*Étage sénonien inférieure*).
 + — - Yngre Senon (*Étage sénonien supérieure*).
 ○ — - Danien (*Étage danien*).
 ⊕ — - Yngre Senon og Danien (*Étages sénonien supérieure et danien*).

De forskellige Lokaliteters Beliggenhed er følgende:

	Nr.		Nr.		Nr.
Aalborg	35	Frøslev	3	Nørre Flødals Fabrikker	33
Aashøj	57	Frøslev Vang	3	Nørre Uttrup	23
Aggersborg	20	Gasbjærg	12	Randrup	40
Aggersborggaard	21	Grenaa	49	Ranum	26
Albæk	37	Gudumholm	36	Restrup	31
Arnager	64	Herfølge	58	Rær	13
Assens	45	Hillerslev	7	Saltholm	50
Bavnodde	64	Hjardemaal	11	Sangedynen	64
Bjærg	14	Hjerm	24	Sangstrup Klint	48
Blegkilde	34	Horsemyreodde	64	Skader	47
Blykobbeaa	62	Hov	6	Skeelsminde	34
Bredstrup Klint	49	Hovsør Havn	10	Skillingbro	38
Bromølle	8	Kagstrup	55	Skjørping	39
Brøndum	42	Kastrup Skov (løse Blokke)	[56]	Smidie	41
Bulbjærg	16	Kjøbenhavns Havn	51	Stampen	63
„Cimbria“	44	Klim Bjærg	17	Stevn Kalkværk	43
Clausholm	46	Klitgaard	29	Stevns Klint	59
„Dania“	44	Legind	1	Svinkløv	18
Eerslev	2	Lendrup Strand	27	Tinbæk Mølle	38
Egby Bro	54	Løgstør	27	Vester Knudegaard	22
Faxe	60	Lønnerup	9	Vigsø	15
Fjerritslev	19	Mulebyaa	62	Vodroffgaard	52
Frederiksberg	52	Møens Klint	61	Voxlev	28
Frederiksholms Teglværker	53	Mønsted	25	Østerodde	5
Frejlev	32	Nørholm	30	Øxendal	4

Tavle I.

	Side.
Fig. 1-2. <i>Avicula danica</i> n. sp. 1. Venstreskal i $\frac{3}{2}$. Skrivekridt; Bjærg. — 2. Indersiden af en Højreskal samt en Del af den tilsvarende Venstreskals Inderside i Aftryk. $\frac{3}{2}$. Skrivekridt; Bjærg	11 (79).
- 3. <i>Avicula pectinoides</i> REUSS. Venstreskal i $\frac{3}{2}$. Skrivekridt; Møens Klint	12 (80).
- 4-5. <i>Avicula</i> n. sp.? 4. Skallens Yderside i $\frac{1}{1}$. — 5. Samme Eksempel; Parti af Hængslet i $\frac{1}{1}$. Skrivekridt; Nørre Uttrup	13 (81).
- 6-7. <i>Avicula faxensis</i> n. sp. 6. Højreskal set forfra; $\frac{1}{1}$. — 7. Samme set fra Siden; $\frac{1}{1}$. Danien; Fax	13 (81).
- 8. <i>Pecten pulchellus</i> NILSS. Brudstykke af en Højreskal i $\frac{4}{1}$. Skrivekridt; Kastrup Skov	14 (82).
- 9-10. <i>Pecten inflexus</i> v. HAG. 9. Højreskal i $\frac{3}{2}$. Skrivekridt; Møens Klint. — 10. Venstreskal som Stenkærne i $\frac{3}{2}$. Skrivekridt; Stevns Klint	15 (83).
- 11-12. <i>Pecten cretosus</i> DEFR. 11. Inderside af en Venstreskal i $\frac{1}{1}$. Skrivekridt; Møens Klint. — 12 ¹⁾ . Skulptur i $\frac{9}{2}$. Skrivekridt	20 (88).
- 13. <i>Pecten cretosus</i> DEFR., var. <i>nitida</i> (Sow.), SCHRÖDER. Brudstykke med Diagonalstrikning; $\frac{9}{2}$. Arnagerkalk; Arnager	20 (88).
- 14-16. <i>Pecten fenestratus</i> n. sp. 14. Aftryk af en Venstreskal; $\frac{2}{1}$. Skrivekridt. — 15. Øren af en Højreskal; $\frac{2}{1}$. Skrivekridt. — 16. Parti af en Venstreskal i $\frac{4}{1}$. Skrivekridt; Stevns Klint	17 (85).
- 17. <i>Pecten variabilis</i> v. HAG. Parti af Skallen i $\frac{9}{2}$. Skrivekridt; Kastrup Skov	22 (90).
- 18. <i>Pecten cretosus</i> DEFR. Indersiden af en Højreskal i $\frac{1}{1}$. Skrivekridt; Nørre Uttrup	20 (88).
- 19-20. <i>Pecten trisulcus</i> v. HAG. 19. Parti af Skallen i $\frac{9}{2}$. Skrivekridt; Stevns Klint. — 20. Inderside i $\frac{3}{2}$. Skrivekridt; Møens Klint	22 (90).
- 21. <i>Pecten cretosus</i> DEFR., var. <i>nitida</i> (Sow.), SCHRÖDER. Højreskal i $\frac{1}{1}$. Arnagerkalk; Arnager	20 (88).

Originalen til Fig. 4—5 tilhører «Danmarks geologiske Undersøgelse»;
alle de øvrige tilhøre *Universitetets Mineralogiske Museum*.

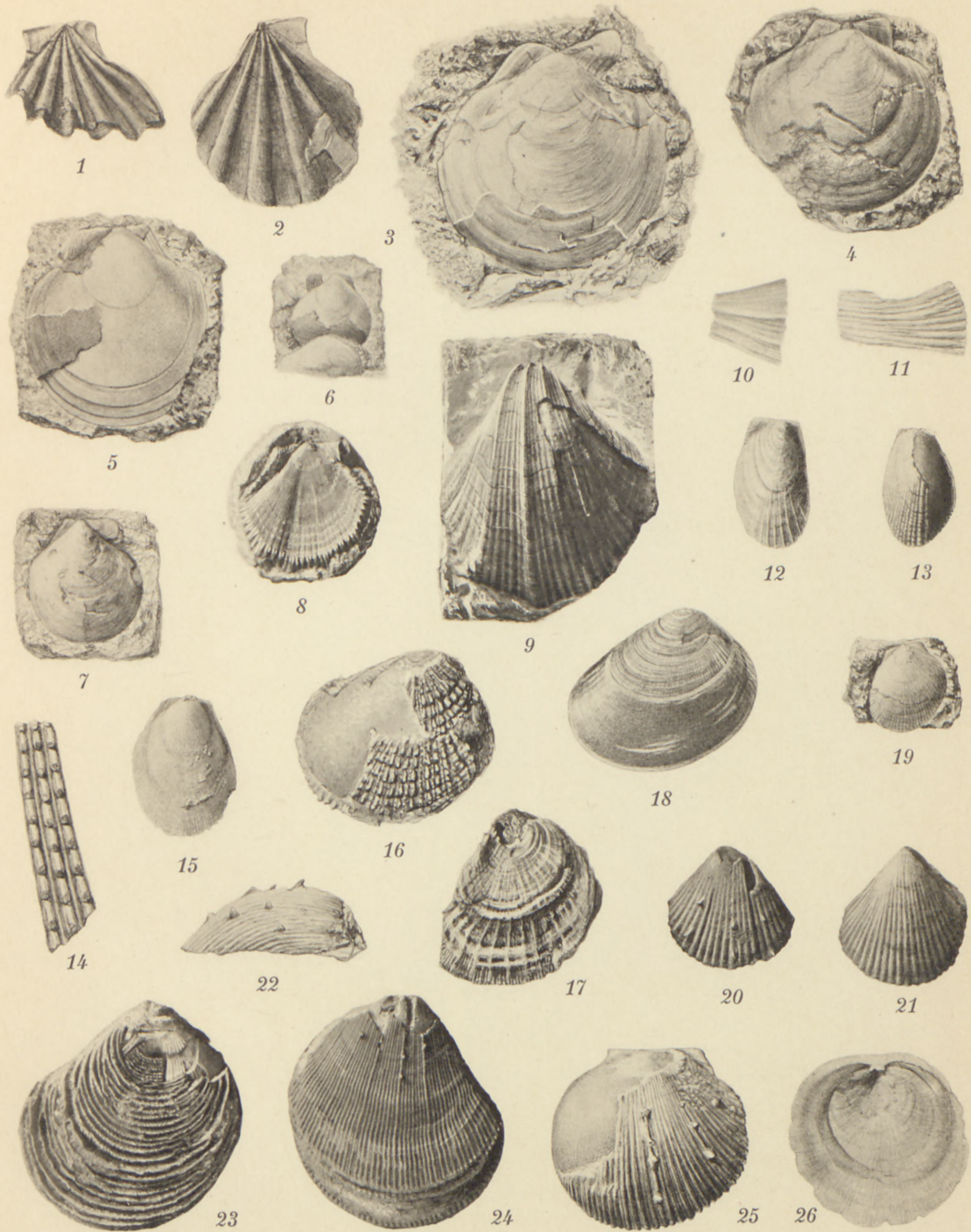
¹⁾ Denne Figur er S. 20 (88) fejlagtig tildelt den i de bornhormske Kridtstøjringer forekommende Varietet af Arten.

Tavle II.

	Side.
Fig. 1-2. <i>Pecten septemPLICATUS</i> NILSS. 1. Indersiden af en Højreskal i $\frac{1}{3}$. — 2. Samme som Stenkærne i $\frac{1}{3}$. Grønsand; Bavnødde	21 (89).
- 3-5. <i>Pecten Nilssonii</i> GOLDF. 3. Højreskal i $\frac{1}{3}$. Skrivekridt; Møens Klint. — 4. Højreskal som Stenkærne i $\frac{1}{3}$. Cerithiumkalk; Stevns Klint. — 5. Venstreskal i $\frac{1}{3}$. Skrivekridt; Stevns Klint	23 (91).
- 6-7. <i>Pecten spathulatus</i> RÖM. 6. Venstreskal i $\frac{3}{2}$. Skrivekridt; Kastrup Skov. — 7. Højreskal i $\frac{3}{2}$. Skrivekridt; Aalborg	25 (93).
- 8-9. <i>Vola striato-costata</i> GOLDF. sp. 8. Venstreskal fra Indersiden i $\frac{1}{3}$. Skrivekridt; Aalborgegnen. — 9. Højreskal i $\frac{1}{3}$. Skrivekridt; Møen	27 (95).
10. <i>Lima semisulcata</i> NILSS. sp. Sideparti af Skallen i $\frac{4}{3}$. Skrivekridt; Stevns Klint	28 (96).
- 11. <i>Lima decussata</i> MÜNST. Sideparti af Skallen i $\frac{4}{3}$. Skrivekridt; Møens Klint	28 (96).
- 12. <i>Lima Forchhammeri</i> v. HAG. Stenkærne i $\frac{2}{3}$. Skrivekridt; Møens Klint	29 (97).
- 13. <i>Lima bisulcata</i> n. sp. $\frac{4}{3}$. Craniakalk; Vodroffgaard	29 (97).
- 14. <i>Lima Dunkeri</i> v. HAG. Parti af Skallen i $\frac{9}{2}$. Skrivekridt; Møens Klint	32 (100).
- 15. <i>Lima Holzapfeli</i> HNG. $\frac{1}{3}$. Koralkalk; Faxe	32 (100).
- 16-17. <i>Plicatula</i> sp. 16. Højreskal i $\frac{1}{3}$. — 17. Venstreskal i $\frac{1}{3}$. Begge Craniakalk; Vodroffgaard	36 (104).
- 18. <i>Lima Hoperi</i> MANT. sp. $\frac{3}{2}$. Arnagerkalk; Arnager	31 (99).
- 19. <i>Lima Geinitzi</i> v. HAG. $\frac{3}{2}$. Skrivekridt; Aalborg	30 (98).
- 20-21. <i>Spondylus spinosus</i> SOW. sp. 20. Højreskal i $\frac{1}{3}$. — 21. Den tilsvarende Venstreskal i $\frac{1}{3}$. Grønsand; Bavnødde	37 (105).
- 22. <i>Spondylus Dutempleanus</i> D'ORB. Overskal i $\frac{3}{2}$. Skrivekridt; Nørholm	39 (107).
- 23-24. <i>Spondylus danicus</i> (M. U. H.), n. sp. 23. Underskal i $\frac{1}{3}$. — 24. Den tilsvarende Overskal i $\frac{1}{3}$. Saltholmskalk; Bredstrup Klint	40 (108).
- 25. <i>Spondylus Dutempleanus</i> D'ORB. Samme Overskal som i Fig. 22; $\frac{3}{2}$	39 (107).
- 26. <i>Placunopsis undulata</i> MÜLL. Inderside af en Underskal i $\frac{3}{2}$. Skrivekridt; Møens Klint	43 (111).

Alle Originalerne tilhøre *Universitetets Mineralogiske Museum.*

Tavle III.

	Side.
Fig. 1-3. <i>Spondylus faxensis</i> (M. U. H.), LDGRN. 1. Overskal i $\frac{1}{1}$. — 2. Underskal i $\frac{1}{1}$. — 3. Samme Overskal som Fig. 1; $\frac{1}{1}$. Begge Koralkalk; Faxe	39 (107).
- 4. <i>Ostrea incurva</i> NILSS. 2 Underskaller i $\frac{1}{1}$. Arnagerkalk; Arnager	44 (112).
- 5. <i>Ostrea semiplana</i> SOW. En Underskal i $\frac{1}{1}$. Grønsand; Hørsemyreodde	45 (113).
- 6. <i>Modiola Cottae</i> RÖM. sp. $\frac{1}{1}$. Koralkalk; Faxe	50 (118).
- 7-8. <i>Ostrea semiplana</i> SOW. Underskal i $\frac{1}{1}$. Grønsand; Bavnødde	45 (113).
- 9. <i>Arca tenuidentata</i> HNG. Stenkærne i $\frac{1}{1}$. Koralkalk; Faxe	54 (122).
- 10. <i>Arca Forchhammeri</i> LDGRN. Parti af Skallen i $\frac{4}{1}$, efter et Voksaftryk. Koralkalk; Faxe.	53 (121).
- 11. <i>Macrodon macrodon</i> LDGRN. sp. Stenkærne i $\frac{1}{1}$. Koralkalk; Faxe	53 (121).
- 12-14. <i>Ostrea reflexa</i> (M. U. H.), n. sp. 12. Overskal i $\frac{1}{1}$. — 13. Hængselparti af en Under- skal i $\frac{1}{1}$. — 14. Underskal i $\frac{1}{1}$. Alle Koralkalk; Faxe	47 (115).

Alle Originalerne tilhøre *Universitetets Mineralogiske Museum.*

Tavle IV.

	Side.
Fig. 1. <i>Ostrea Merceyi</i> COQ. Overskal i $\frac{1}{1}$. Skrivekridt; Stevns Klint	46 (114).
- 2-3. <i>Lithodomus rugosus</i> D'ORB. Stenkærne i $\frac{1}{1}$. Koralkalk; Faxe	52 (120).
- 4-5. <i>Arca</i> sp. Stenkærne i $\frac{3}{1}$. Cerithiumkalk; Stevns Klint	55 (123).
- 6. <i>Isoarca obliquedentata</i> (M. U. H.), LDGRN. Stenkærne i $\frac{1}{1}$. Danien; Faxe	57 (125).
- 7-9. <i>Pectunculus sublenticularis</i> n. sp. 7. Stenkærne i $\frac{2}{1}$. — 8—9. Skallens Yderside efter et Voksaftryk, i $\frac{4}{1}$. Bryozokalk; Faxe	57 (125).
- 10-11. <i>Gyropleura Münsteri</i> v. HAG. sp. 10. Stenkærne i $\frac{1}{1}$. — 11. Parti af den tilsva- rende Skal i $\frac{4}{1}$. Skrivekridt; Møen	58 (126).
- 12-15. <i>Chama pulchra</i> (M. U. H.), n. sp. 12. Stenkærne i $\frac{1}{1}$. — 13—14. Stenkærne i $\frac{1}{1}$. — 15. Parti af Skallen i $\frac{4}{1}$ (efter et Voksaftryk). Alle Koralkalk; Faxe	59 (127).
- 16+20. <i>Crassatella faxensis</i> n. sp. 16—17. Stenkærne i $\frac{1}{1}$. — 18. Hængsel af en Højreskal i $\frac{1}{1}$ (efter et Voksaftryk). — 19. Hængsel af en Venstreskal i $\frac{1}{1}$ (efter et Voks- aftryk). Alle Bryozokalk; Faxe. — 20. Parti af Skallen i $\frac{4}{1}$ (efter et Voksaftryk). Koralkalk; Faxe	60 (128).
- 21. <i>Lucina submummismalis</i> D'ORB. $\frac{2}{1}$. Efter et Voksaftryk. Cerithiumkalk; Stevns Klint.	61 (129).
- 22. <i>Isocardia faxensis</i> (M. U. H.), LDGRN. $\frac{2}{1}$. Efter et Voksaftryk. Koralkalk; Faxe	63 (131).
- 23. <i>Neaera</i> sp. Stenkærne i $\frac{3}{1}$. Cerithiumkalk; Stevns Klint	65 (133).
- 24. <i>Neaera caudata</i> NILSS. sp. Stenkærne med et Brudstykke af Skallen. $\frac{3}{1}$. Skrivekridt; Frejlev	65 (133).
- 25-26. <i>Cardium Vogeli</i> HNG. 25. Skallens Yderside i $\frac{1}{1}$ (efter et Voksaftryk). — 26. Sten- kærne i $\frac{1}{1}$. Begge Koralkalk; Faxe	62 (130).
- 27-29. <i>Pholadidea</i> sp.? 27—28. Stenkærne i $\frac{2}{1}$. — 29. Ydersiden af en af de tilhørende Skaller i $\frac{4}{1}$ (efter et Voksaftryk). Cerithiumkalk; Stevns Klint	66 (134).

Alle Originalerne tilhøre *Universitetets Mineralogiske Museum*.

